

525-ci qəzet

M. P. Axundov adına
Azərbaycan Dövlət
KİTABXANASI

4 yanvar 2003-cü il, şənbə, №2 (1360). Qiyməti 1000 manat www.525ci.com

Heydər Əliyev İsveçrə prezidentini təbrik etdi

Azərbaycanın dövlət başçısı Heydər Əliyev İsveçrə Konfederasiyasının prezidenti Paskal Kuşpenə məktub göndərmişdir. Məktubda H.Əliyev İsveçrəli həmkarını bu ölkənin prezidenti seçilməsi münasibəti ilə təbrik edib. H.Əliyev Azərbaycanla İsveçrə arasında dostluq və əməkdaşlıq münasibətlərini yüksək qiymətləndirib. O, əmin olduğunu bildirib ki, ölkələrimiz arasında əlaqələr daha da inkişaf edəcək.

Məhərrəmlik ayı martın 5-i başlanır

Bu ilki Həcc ziyarəti fevral ayının 11-nə təsadüf edəcək. Zəvvarları Həcc ziyarətinə aparmaq missiyasını Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi və "Karvan" şirkəti həyata keçirəcək. Bu ilki kvota 1000 nəfərdir. İdarədən "Olaylar" a verilən məlumata görə, ziyarətə təyyarə ilə getmək niyyətində olanlar fevralın 4-də, avtobusla gedənlər isə yanvarın 27-28-də yola salınacaqlar. Bu il təyyarə ilə gedənlər 1750 dollar, avtobusla üstünlük verənlər isə təxminən 850-950 dollar ödəyəcəklər. İdarədən onu da bildiriblər ki, Məhərrəmlik ayı müsəlman təqviminə martın 5-də daxil olur.

Martın 1-də Azərbaycan jurnalistlərinin qurultayı olacaq

Bu il martın 1-də Azərbaycan jurnalistlərinin birinci qurultayı keçiriləcək. Bu barədə "Yeni Nəsil" jurnalistlər Birliyinin sədri Arif Əliyev "Turan"-ın müxbiri ilə söhbətində bildirib. Onun sözlərinə görə, artıq RUH Azərbaycan jurnalistlərinin Hüquqlarını Müdafiə Komitəsinin başçısı Əflatun Amaşovun sədrliyi ilə təşkilat komitəsi yaradılıb. A.Əliyev bildirib ki, qurultayda Mətbuat Şurası da formalaşdırılacaq.

Rəcəb Teyyub Ərdoğan: "Bizim üçün türk dünyasının qapısı Azərbaycandır"

TEYYUB ƏRDOĞAN 1994-cü İLDƏ İSTANBULUN BƏLƏDİYYƏ BAŞQANI KİMİ KEÇİRDİYİ BİRİNCİ MƏRASİMİ "QARABAĞ ŞİKƏSTƏSİ" İLƏ AÇMIŞDI

Artıq xəbər verildiyi kimi, yanvarın 7-də Türkiyənin hakim Ədalət və İnkişaf Partiyasının lideri Rəcəb Teyyub Ərdoğan Bakıya iki günlük səfərə gələcək. Xarici işlər naziri Vilayət Quliyevin verdiyi məlumata görə, Ərdoğan türk cümhuriyyətlərinə səfərlər turnesini məhz Azərbaycandan başlamaq qərarına gəlib. Ümumiyyətlə, qarşdaş ölkənin hakim partiya liderinin Azərbaycana xüsusi rəğbət bəsləməsi haqda ölkə mətbuatında son vaxtlar bir sıra məqalələr dərc olunub, onu tanıyanların fikirləri ictimaiyyətə çatdırılıb. Bu günlərdə qəzetimizin dostu, türküyalı jurnalist İlhan Metenin "525"-in elektron poçtuna göndərdiyi məqalədə də bu mövzuya toxunulur, Rəcəb Teyyub Ərdoğanın İstanbul Böyükşəhər Bələdiyyəsinin başqanı olduğu illərdə Azərbaycana böyük diqqət göstərməsindən, həmin dövənlərdə, 1996-cı ilin martında bu şəhərdə keçirilən Azərbaycan Mədəniyyət Günlərindən bəhs olunur. Teyyub Ərdoğanın Azərbaycana gözlənilən səfəri ərəfəsində ictimaiyyətin marağına səbəb olacağını nəzərə alıb həmin məqaləni oxuculara təqdim edirik.

1996-cı ilin martında İstanbulda keçirilmiş Azərbaycan Mədəniyyət Günlərini əks etdirən fotolar və Rəcəb Teyyub Ərdoğanın İstanbul Böyükşəhər Bələdiyyəsinin başqanı olarkən Azərbaycana xüsusi münasibətini ortaya qoyan ilginclik məlumatları "525"-də

...1994-cü ilin oktyabrında İstanbul Böyükşəhər Bələdiyyəsinin başqanı kimi iş başına keçən Teyyub Ərdoğan erməni və rus lobbisinin etirazlarına heç bir məhəl qoymadan fəaliyyətə başlayarkən açılış mərasiminin dirijor Yalçın Adıgözəlovun rəhbərlik etdiyi Azərbaycan Dövlət Simfonik Orkestrinin ifasında "Qarabağ şikəstəsi" oratoriyası ilə başlanmasına qərar verdi.

...Türkiyədə xeyli gücə malik olan erməni lobbisinin başçılığı ilə türk sevməyən lobbilər məhz Teyyub Ərdoğanın bu türksevərliyinə görə media-da guya onun fundamentalist, sənətə qarşı çıxan bir şəxs olduğu barədə əks-təbliğat aparmağa başladılar. Bu əks-təbliğat bəzən indinin özündə də davam etdirilir.

Səh.7

Bugünkü sayımızda

Lənkəranda bəbir cəsədi tapılıb [Səh.2](#)

ABŞ Azərbaycanın hüquq-mühafizə orqanlarına 500 min dollar ayırdı [Səh.3](#)

ABŞ Türkmənbaşını qanuna əməl etməyə çağırır [Səh.3](#)

Fazil Məmmədov nəzir qutularına vergi nəzarətini düzgün saymır [Səh.9](#)

Ayaz Mütəllibovun dediklərini Sabir Hacıyev təkzib edir? [Səh.9](#)

Qeyri-bank kredit təşkilatları bazarda hökmranlıq edir [Səh.14](#)

Dövlət Filarmoniyası yanvar "konsertlər ayı"na çevirəcək [Səh.18](#)

Muğam ifaçılığımızın gələcəyi təhlükə ilə üzləşib [Səh.19](#)

Corc Buş ideoloji müharibəni gücləndirir [Səh.29](#)

İlham Əliyev 2002-ci ilin ən nüfuzlu siyasətçisidir

KEÇİRİLƏN SORĞUNUN NƏTİCƏLƏRİNƏ GÖRƏ, ARDNŞ-in BİRİNCİ VİTSE-PREZİDENTİ OPPONENTLƏRİNİ BÖYÜK XAL FƏRQI İLƏ GERİDƏ QOYUB [Səh.3](#)

Müxalifət güneyli soydaşlarımızın həbsi ilə bağlı bəyanat qəbul edib

MÜXALİFƏT PARTİYALARI HƏBS OLUNAN SOYDAŞLARIMIZIN AZAD OLUNMASINI TƏLƏB EDİR [Səh.6](#)

Qafqazda ən qənaətbəxş vəziyyət Azərbaycanda olacaq

MƏŞHUR ASTROLOQ PAVEL QLOBA BELƏ PROQNOZ VERİR [Səh.11](#)

Adil Qeybullaya yardım ediləcək

ƏDLİYYƏ NAZİRLİYİNİN ŞÖBƏ RƏİSİNİN SÖZLƏRİNƏ GÖRƏ, MÜALİCƏSİ BİTƏNƏ QƏDƏR PROFESSOR XƏSTƏXANADA QALACAQ [Səh.2](#)

Nardaranda növbəti mitinq keçirildi

AKSIYA İŞTİRAKÇILARI BEYNƏLXALQ TƏŞKİLATLARI NARDARANLILARIN MƏHKƏMƏ PROSESİNDƏ İŞTİRAK ETMƏYƏ ÇAĞIRDILAR [Səh.4](#)

Telekanalların bayram proqramları

ONLAR DAHA ÇOX AKTYORLARIN QIŞQIRTISI, REJİSSORLARIN QEYRİ-PEŞƏKARLIĞI VƏ SSENARİTLƏRİN TƏKRARÇILIĞI İLƏ YADDA QALDI [Səh.21](#)

Ali Məhkəmə "Təzadlar"ın şikayətini təmin etmədi

QƏZET 30 MİLYON MANAT MƏBLƏĞİNDƏ CƏRİMƏ ÖDƏMƏLİ OLACAQ

Düən hakim Bağır Əsədovun sədrliyi ilə Ali Məhkəmənin Mülki İşlər üzrə kollegiyası "Təzadlar" qəzetinin Yasamal rayon və Apelyasiya məhkəmələrinin qərarından kassasiya şikayətini təmin etməyib. Beləliklə, Ali Məhkəmə Şamaxı İcra Hakimiyyətinin Mədrəbə qəşəbəsi üzrə nümayəndəsi Marufcan Muradovun qəzetin 30 milyon manat məbləğində cərimə olunması barədə iddiasını qüvvədə saxlayıb.

Qeyd edək ki, "Təzadlar" qəzeti ilə M.Muradov arasında münaqişə 2002-ci ilin mayında başlayıb. Həmin vaxt yerli sakinlərin M.Muradovun özbaşınalıqından şikayətlə bağlı qəşəbəyə gələn müxbir Allahverdi Dönmöz döyüldü. "Təzadlar" qəzetinin baş redaktoru Asif Mərzili "Turan"ı bildirib ki, faktla bağlı prokurorluqda cinayət işi qaldırılıb. Öz növbəsində M.Muradov qəzetdə səraf və ləyaqətinin təhqir olunduğu barədə

məhkəmə iddiası qaldırıb. A.Mərzilinin sözlərinə görə, prokurorluq orqanları M.Muradova qarşı iki dəfə cinayət işi qaldırırsa da, sonradan onu dayandırdı. Nəhayət, redaksiyanın baş prokurora müraciətindən sonra bu iş yenidən Şamaxı rayon prokurorluquna təkrar istintaqa qaytarılıb. A.Mərzili Ali Məhkəmənin qərarını "ədalət-siz" adlandıraraq qeyd edib ki, bu, prezidentin söz azadlığının qarantı olması barədə bəyanatına ziddir.

Türkiyəlilər Azərbaycanda təhsil almağa üstünlük verirlər

Türkiyənin Təhsil Nazirliyindən "NTV" kanalına verilən məlumata görə, 2002-ci ildə öcnəbi ölkələrdə təhsil alan türk tələbələrinin sayı 50 minə ötdü. Türk tələbələrinin böyük əksəriyyəti Almaniya və ABŞ-da təhsil alır. Siyahıda üçüncü pilləni isə Azərbaycan tutur. Hazırda qardaş ölkənin 1768 nəfər oğlan və 166 qız tələbəsi Azərbaycanın ali təhsil ocaqlarında oxuyurlar. Marahılıdır ki, türkiyəli tələbələr arasında Ermənistan da təhsil alanlar var. Lakin onların sayı çox azdır - cəmi 2 nəfər.

Naxçıvan muzeyində yanğın baş verib

Sırağün Cəlil Məmmədquluzadə adına Naxçıvan Dövlət Ədəbiyyat muzeyində yanğın baş verib. Muzeydən "Turan"ın bölgə müxbirinə bildirişlər ki, yanğın İran istehsalı olan primusun partlaması nəticəsində baş verib. Muxtar Respublika Daxili İşlər Nazirliyi Yanğından Mühafizə Şöbəsinin məlumatına görə, yanğın 40 dəqiqə ərzində söndürülüb. Hazırda dəymiş ziyanın miqdarı müəyyənəndirilib.

Adil Qeybullaya yardım ediləcək

ƏDLİYYƏ NAZİRLİYİNİN ŞÖBƏ RƏİSİNİN SÖZLƏRİNƏ GÖRƏ, MÜALİCƏSİ BİTƏNƏ QƏDƏR PROFESSOR XƏSTƏXANADA QALACAQ

Professor Adil Qeybullaya səhhətinin ağırlaşması səbəbindən cəza çəkdiyi məntəqə tipli müəssisədən Xaçmaz rayon xəstəxanasına köçürüldü. Məhbusun vəkili Vidadi Mahmudovun sözlərinə görə, A.Qeybullanın səhhətində problemlər həbsə alındıqdan sonra yaranıb. Vəkil onun Bakıya köçürülməsi və ixtisaslı tibbi yardımın göstərilməsi xahişilə Ədliyyə Nazirliyinə müraciət edəcəyini bildirib.

Ədliyyə Nazirliyi Məhkəmə Qərarları İcrası Baş İdarəsinin şöbə rəisi Niyazi Məmmədov "Olaylar"ı deyib ki, əgər bu haqda idarəyə müraciət edilə, kömək olunacaq. Onun sözlərinə görə, A.Qeybullanın səhhətində

problemlər yeni yaranıb və cəzaçəkmə müəssisəsinin rəhbərliyi tərəfindən Xaçmaz rayon xəstəxanasına köçürüldü. İdarə rəisi A.Qeybullanın müalicəsi tamamlananadək xəstəxanada qalacağını bildirib.

"Qayğı" cəmiyyətinin apelyasiya şikayətinə baxılacaq

Azərbaycan İqtisad Məhkəməsi Dövlət Neft Fondunun "Qayğı" cəmiyyətinə iddiası ilə bağlı 1 sayılı yerli İqtisad Məhkəməsinin çıxardığı qətnamə üzrə cəmiyyətin apelyasiya şikayətini mümkün hesab edərək onun icraata qəbul edilməsi barədə onun icraatına qəbul edilib. Xatırladaq ki, 1 sayılı yerli İqtisad Məhkəməsi "Qayğı" cəmiyyətinin yerləşdiyi otaqlardan çıxarılması barədə qətnamə qəbul etmişdi. İddianı Dövlət Neft Fondu (DNF) qaldırmışdı. Cəmiyyət 1988-ci ildən "Nizami" kino-teatrının 4-cü və 5-ci mərtəbələrində yerləşir. Həmin sahənin cəmiyyətə yerləşməsi barədə Azərbaycan SSR Nazirlər Sovetinin 22 dekabr 366 r sayılı sərəncamı var. Ötən il mayın

27-də işə baş nazir Artur Rəşizadənin sərəncamına əsasən cəmiyyətin otaqları DNF-nin balansına keçirilib, sərəncamla razılaşmayan cəmiyyət məhkəmə çəkişməsinə üstünlük vermişdi.

DNF-nin iddiası üzrə keçirilən məhkəmə prosesində iddiaçının tələbi təmin edilərək cəmiyyətin yerləşdiyi otaqları boşaltması haqda qətnamə qəbul olunub. Bu qətnamə ilə razılaşmayan "Qayğı" cəmiyyəti 1 sayılı yerli İqtisad Məhkəməsindən apelyasiya şikayəti vermişdi.

Qeyd edək ki, cəmiyyətin məsul katibi R.Süleymanov ABŞ səfirliyində siyasi şöbənin əməkdaşları Robert Byörqöz və Məri Qlanzla görüşərək onlara məsələ barədə ətraflı məlumat verib.

Neftçalada daşqın təhlükəsi sovuşmayıb

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi Milli Hidrometeoroloji Xidmət Mərkəzindən verilən məlumata görə, Kür çayının səviyyəsinin artması nəticəsində Neftçala rayonunda daşqın təhlükəsi davam edir ("Olaylar"). Kür çayı üzərində fəaliyyət göstərən elektrik stansiyalarının anbarlarından buraxılan suyun həcmi artırdığından Neftçalanın Xəzər dənizinə yaxın hissələrində çayın yenidən məcrasından çıxması ehtimalı böyükdür. Dekabrın 20-dən 28-dək anbarlardan buraxılan suyun həcmi azaldılsa da, yenidən çoxalır və bu, çayın ətrafındakı ərazilə-

rin su basması ilə nəticələnib. Yaşayış ərazilərindən su altında qalan olma-yıb, çay yalnız yaxınlıqdakı təsərrüfatlara ziyan vurub. Belə hallar Banka, Yenikənd ərazisində müşahidə olunub. Çay kənarında yaşayış məntəqələrinin təhlükəsizliyinin təmin edilməsi üçün bəndlər salınır. Yanvarın 3-dən etibarən Mingəçevir su ambarından çaya buraxılan suyun həcmi 200 kubmetr azaldılıb. Bu, özünü Neftçalada təqribən 5 gün sonra göstərəcək. Hələlik işə rayonun bəzi sahələrinin çayın səviyyəsi enənədək daşqına məruz qalma ehtimalı var.

Lənkəranda bəbir cəsədi tapılıb

EKOLOGIYA VƏ TƏBİİ EHTİYATLAR NAZİRLİYİ BUNU CİDDİ EKOLOJİ HADİSƏ KİMİ QIYMƏTLƏNDİRİR

2002-ci ilin dekabrında Lənkəran rayonunun Seyfidör meşəbəyliyində ilk baxışdan bəbirə oxşayan vəhşi heyvan cəsədinin qalıqları (onurğa sütünü, arxa ətrafları və dös qəfəsi) aşkar edilüb. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin əməkdaşları məlumat daxil olan kimi dərhal araşdırma apararaq qanunvericiliyə müvafiq sənədlər tərtib edilib.

Milli Elmlər Akademiyasının Zoologiya İnstitutunun verdiyi ilkin rəyə görə cəsədin qalıqları bəbirə məxsusdur. Bununla yanaşı cəsədin əzələ toxumasından götürülmüş nümunə heyvanın genetik mənşəyini müəyyənəndirmək üçün Milli Elm-

lər Akademiyasının Genetik Ehtiyatları İnstitutuna göndərilib. Nazirlik hesab edir ki, heyvanın dərisinin soyulması, kəlləsinin götürülməsi, çaynaqlarının çıxarılması bu hadisənin peşəkar ovçu tərəfindən müqəvə hazırlanması üçün planlı ovlanmağa dəlalət edir. Nazirlik bu faktı ciddi ekoloji hadisə kimi qiymətləndirir. Fakt üzrə toplanmış sənədlər hüquq-mühafizə orqanlarına göndərilməyə hazırlanır.

Bu məsələ ilə bağlı dünən nazirlikdə kollegiya iclası keçirilib və müzakirələr nəticəsində müvafiq qurumların nümayəndələrinin iştirakı ilə komissiya yaradılıb. Komissiyaya qısa müddətdə hərtərəfli araşdırma aparılması və toplanmış sənədlərin hüquq-mühafizə orqanlarına verilməsi tapşırılıb.

MƏHƏBBƏT

Meşələri kəsənlərə 1 milyard manat cərimə təyin edilib

SON BİR HƏFTƏ ƏRZİNDƏ 4 MEŞƏ TƏSƏRƏFƏTİ RƏHBƏRİ VƏZİFƏSİNDƏN KƏNARLAŞDIRILIB

Ekologiya və Təbii Ehtiyatlar Nazirliyinin nəzarət orqanları 2002-ci ildə meşələrin qanunsuz kəsilməsilə əlaqədar 1 milyard manat məbləğində cərimə təyin edilib. "Em-Pi-Ey"ə verilən məlumata görə, hüquq-mühafizə orqanlarına 26 iş təqdim edilib. Son bir həftə ərzində 4 meşə təsərrüfatının rəhbəri tutduğu vəzifədən azad edilib. 2003-cü ildə ölkənin meşə örtüyü-

nün bərpası proqramı çərçivəsində nazirlik 25 milyon ağac əkməyi planlaşdırır.

Məlumatla görə, ötən il 8 min hektar sahədə meşə-bərpa işləri aparılıb, 3 min hektar sahədə yeni meşələr salınıb, 5 min hektar sahədə təbii bərpa prosesinin gücləndirilməsi üzrə işlər həyata keçirilib. 2002-ci ildə 11,9 milyon ağac əkilib, 76 yeni tinglik yaradılıb.

«AzEuroTel» BM

Azərbaycan xalqını
Yeni İl münasibətilə təbrik edir!
Sizə Əminamanlıq, Xoşbəxtlik və
Yeni nailiyyətlər arzu edir!

AzEuroTel
TELECOMMUNICATION

HÖRMƏTLİ 92 / 97 ATS-NİN ABUNƏÇİLƏRİ!

«AzEuroTel» BM
20 dekabr tarixindən
15 yanvar tarixinə qədər
yalnız Beynəlxalq telefon danışığılarına
50% güzəşt
təqdim edir.

Müxalifətin Koordinasiya Mərkəzi güneyli soydaşlarımızın həbsi ilə bağlı bəyanat qəbul edib

MÜXALİFƏT PARTİYALARI HƏBS OLUNAN SOYDAŞLARIMIZIN AZAD OLUNMASINI TƏLƏB EDİR

Dünən ADP qərargahında Müxalifətin Koordinasiya Mərkəzinin (MKM) növbəti iclası keçirilib. Toplantıda ADP-nin baş katibi Sərdar Cəlalov, Müsavat başqanı İsa Qəmbər, AXCP ("İslahatçılar") sədri Əli Kərimli, AMİP lideri Etibar Məmmədov, Vətəndaş Həmrəyliyi Partiyasının sədri Sabir Rüstəmxanlı, Tərəqqi Partiyasının sədri Çingiz Dəmiroğlu, Ədalət Partiyasının sədri İlyas İsmayilov, Vətəndaş Birliyi Partiyasının baş katibi Sabir Hacıyev və Xalq Partiyasının rəhbəri Pənah Hüseyn iştirak edib.

Toplantıdan sonra ADP-nin baş katibi Sərdar Cəlalov media nümayəndələri üçün brifinq keçirib. S.Cəlalovun sözlərinə görə, iclasda son vaxtlar İranda yaranan vəziyyətlə bağlı məsələ müzakirə edilib və bu ölkədə yaşayan azərbaycanlıların hüquqlarının pozulması pislənilib: "İranda beynəlxalq hüquq normalarına zidd olaraq insan hüquqları pozulur. Xüsusi ilə azərbaycanlıların elementar hüquqları təmin edilmir. Son zamanlar isə İranda çoxsaylı həbslər həyata keçirilir. Hətta həbs edilənlərin bəziləri ölüm cəzasına məhkum edilib. Bu məsələ ilə bağlı yayılan məlumatlar isə MKM-yə daxil olan partiyaların narahatlığına səbəb olub". ADP funksionerinin fikrincə, İran tərəfi müxtəlif vaxtlarda Azərbaycanın milli maraqlarına zidd bəyanatlar səsləndirib. Xüsusi ilə Xəzər statusu ilə bağlı məsələdə qeyri-konstruktiv mövqe nümayiş etdirib. Bütün bunlar isə Azərbaycan - İran arasındakı ikitərəfli dostluq əlaqələrinin sarsılmasına səbəb olub. S.Cəlalovun dediyinə görə, onlar bu məsələ ilə bağlı bəyanat qəbul ediblər və həmin bəyanatda İran dövlətinin rəhbərlərinə müraciət edərək bu ölkədə yaşayan azərbaycanlıların bütün hüquqlarının dövlət səviyyəsində təmin olunmasını, həbs olunanların azadlığa buraxılmasını, eləcə də Xəzər statusu ilə bağlı beynəlxalq hüquq prinsiplərini rəhbər tutulmasını tələb ediblər.

S.Cəlalov toplantıda seçki məəcəsi ilə bağlı məsələni də müzakirə etdiklərini bildirib. Onun sözlərinə görə, müzakirə zamanı ATƏT-in Bakı ofisinin rəhbərliyindən onlara məktub daxil olub. Həmin məktubda isə seçki məəcəsinin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı komissiya yaradılması üçün təkliflər irəli sürüldü: "Biz toplantıda bu məktubu müzakirə etdik. Amma vaxtımız az olduğuna görə, qərara gəldik ki, bu məsələ ilə bağlı MKM-nin mövqeyini növbəti iclasımızda bildirək".

Toplantıda Qarabağ münafiqəsi ilə bağlı mövcud vəziyyəti də müzakirə etdiklərini deyən S.Cəlalov bu problemin ATƏT çərçivəsində həllinə gətirənin azaldığını söyləyib. Onun sözlərinə görə, ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədrlərinin fəaliyyətində heç bir irəliləyiş yoxdur və bu realıq həm Azərbaycan iqtidarı, həm də həmsədrlərin özləri etiraf edirlər: "Biz hesab edirik ki, indiki vəziyyət Azərbaycanın xeyrinə deyil. Ən pisi odur ki, ATƏT-in Qarabağ münafiqəsi ilə bağlı mandatı BMT-də yenidən təsdiq olunarkən Azərbaycan tərəfi uğurlu səsə malik deyil. Çünki BMT-də cəmi 34 dövlət Azərbaycanın lehinə səs verib. Amma bir neçə il bundan əvvəl adıçəkilən mandat təsdiq olunarkən 100-dən artıq ölkə Azərbaycanın marafeyinə uyğun mövqə nümayiş etdirmişdi. Bu isə Dağlıq Qarabağın beynəlxalq ictimaiyyatda mübahisəli

ərəzi kimi tanınmasına gətirib çıxarır. Əgər vəziyyət belə davam etsə, gələcəkdə biz təkəz ermənilərlə yox, bütünlükdə beynəlxalq ictimaiyyətlə üz-üzə gələ bilərik". S.Cəlalov bildirib ki, onlar Qarabağ problemi ilə bağlı da bəyanat qəbul ediblər və orada bu məsələ barəsində MKM-in mövqeyi bəyan ediblər.

Toplantıda müxalifətdaxili məsələləri də müzakirə etdiklərini deyən ADP funksioneri bu məsələni MKM-in növbəti yığıncağında da müzakirə edəcəklərini bildirib. Onun sözlərinə görə, bunun səbəbi müxalifətdaxili proseslərin ciddi məsələ olmasıdır.

Daha sonra jurnalistlərin suallarını cavablandıran S.Cəlalov ATƏT-in Bakı ofisinin Seçki Məcəlesi ilə bağlı onlara göndərdiyi məktubu irəliləyici mövqəyə addım kimi qiymətləndirib. Amma bu məsələ ilə bağlı müəyyən məqamlar müxalifət partiyalarını qane etmir: "Biz Seçki Məcəlesi layihəsinin müza-

kirəsi ilə bağlı üç şərt irəli sürmüşük. Hesab edirik ki, Razılaşdırma Komissiyası yaradılmalıdır. Bu, bizim üçün prinsipial əhəmiyyətə malikdir. Çünki bu komissiyanın adı onun məqsədini və niyyətini əvvəlcədən müəyyən edir. Fikrimizə, belə bir komissiyanın yaradılması həm də iqtidarla müxalifət arasında qarşılıqlı etimadsızlığı sarsıdan bir addım ola bilər. Həm də hesab edirik ki, tərəflər konkret olaraq müəyyən olmalıdır. Bir tərəfdə iqtidar, bir tərəfdə isə müxalifət dayanmalıdır. Müxalifəti isə güc mərkəzi kimi MKM təmsil etməlidir. Sonuncu təklifimiz isə bu komissiyanın işində ATƏT-in vasitəçilik etməsi ilə bağlıdır".

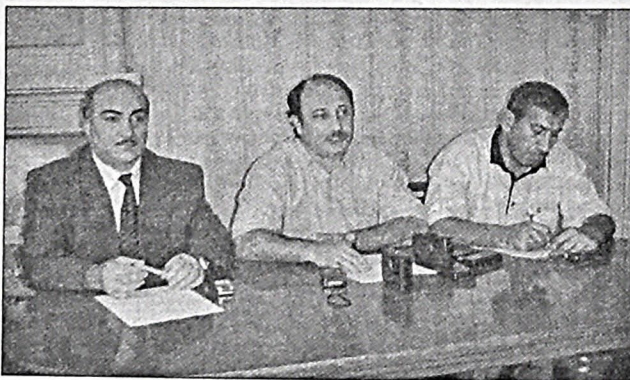
S.Cəlalovun dediyinə görə, sözügdən məktubun tərcüməsində anlaşılmaz məqamlar var. Ona görə də onlar qərara gəliblər ki, məktubdakı məsələlərlə bağlı tam mövqelərini gələn həftə açıqlasınlar.

GÜNDÜZ

"Azərbaycanlı Qüvvələr" Müxalifətin Koordinasiya Mərkəzində təmsil olunmağa

ARAZ ƏLİZADƏNİN FİKRİNCƏ, BİR MÜDDƏTDƏN SONRA BU QURUM DAĞILACAQ

"Azərbaycanlı Qüvvələr Birliyi Müxalifətin Koordinasiya Mərkəzində təmsil olunmaq fikrində deyil. Çünki biz fəaliyyətimizi kiminsə koordinasiya etməsinə istəmirik". Bu sözləri "525"-in müxbiri ilə söhbətində ASDP həmsədri Araz Əlizadə deyib. A.Əlizadənin sözlərinə görə, Tərəqqi Partiyasının sədri Çingiz Dəmiroğlu Azərbaycanlı Qüvvələr Birliyinin (AQB) Müxalifətin Koordinasiya Mərkəzində (MKM) təmsil olunması üçün onlara müraciət edib. Amma AQB həmin müraciətə müsbət cavab verməyib. Çünki "Azərbaycanlı Qüvvələr" bu qurumda təmsil olunmağı məqsəduyğun saymırlar: "Çingiz Dəmiroğlunun müraciətindən sonra heç kim bu məsələ ilə bağlı bizimlə müzakirə aparmayıb. Hətta müzakirələr aparılırsa da belə AQB MKM-də təmsil olunmayacaq. O ki qaldı MKM-nin fəaliyyətinə, biz bu quruma uğurlar arzulayıırıq. Amma mən hesab edirəm ki, MKM ciddi bir nailiyyət əldə edə bilməyəcək". A.Əlizadənin qənaətinə görə, MKM-da təmsil olunan partiyaların birliyi görünür ki, zəruri deyildir. Çünki həmin partiyaların əsas məsələlərdə ey-

ni mövqeydən çıxış etməsi mümkün deyil: "MKM-ə üzv olan partiyaların liderləri öz maraqlarından çıxış edirlər. Hələlik onlar formal olaraq bir araya gəliblər. Bir müddətdən sonra bu birlik dağılacaq və hər bir partiya öz maraqlarını təmin etmək üçün qabağa çıxmağa çalışacaq. Yəni onu demək istəyirəm ki, MKM müvəqqəti bir qurumdur". A.Əlizadənin fikrincə, MKM-də təmsil olunan partiyalar Seçki Məcəlesi ilə bağlı məsələdə bu qurumun mövqeyinin müxalifətin mövqeyi kimi qəbul edilməsinə çalışırlar. Amma bu o demək deyil ki, ölkədəki əsas müxalifət partiyalarının

hamısı MKM-də təmsil olunub: "MKM üzvləri Seçki Məcəlesi ilə bağlı məsələləri necə deyərək, inhisara almaq istəyirlər. Onlar bu yola ATƏT-lə əməkdaşlıq edib müxalifət kimi onların qəbul olunmasına çalışırlar. Amma bu mümkün deyil. Seçki Məcəlesi ilə bağlı AQB-nin də öz mövqeyi olacaq və biz həmin mövqeyi yaxın günlərdə bəyan edəcəyik. Onu da deyirəm ki, bu məsələdə AQB MKM-də eyni mövqədən çıxış edə bilər. Çünki bizim mövqelərimiz demək olar ki, üst-üstə düşür".

GÜNDÜZ

Mahir Cavadov ev dustağı edildiyini deyir

"525"-İN SABIQ PROKUROR BARƏDƏ YAYDIĞI MƏLUMAT TƏSDİQİNİ TAPDI

Xəbər verdikimiz kimi, Bakının Xətai rayonunun sabiq prokuroru Mahir Cavadov İranda ev dustağı edilib. Bununla bağlı sabiq prokurorun özünə telefon əlaqəsi saxlayan ANS-in verdiyi məlumata görə, yaşadığı İran İslam Respublikası və vətəndaşlığını qəbul etdiyi Avstriya dövləti M.Cavadov pasport verməkdən imtina edib. M.Cavadov yaranmış problemlə bağlı artıq İran prezidentinə Xatəmiyə və bu ölkənin ali dini lideri Xamənəyiyə müraciət edib. M.Cavadov bildirib ki, 2000-ci ildə Avstriya dövlətinin ona verdiyi pasportun müddəti bitdiyi üçün bu ölkənin İranda səfirliyinə müraciət edib. Oradan sabiq prokurora pasportun müddətinin uzadılacağını söz veriblər. M.Ca-

vadov İran məmurlarının onu aldatdığına, pasportu müəmmal şəkildə itirdiklərini deyib.

Dünənki sayımızda İranın M.Cavadov Azərbaycanla təhvil verməyə hazırlaşdığı barədə də məlumat vermişdik. M.Cavadov ANS-in bununla bağlı sualına cavab olaraq bildirib ki, İran bu məsələdə həlledici rol oynaya bilməz. Sabiq prokurorun İran məmurlarının "onun bütün işlərini korrupsiya ilə müşğul olduğunu" deyib. M.Cavadovun İranda açdığı idman sekiyası da qapaq olub. İran rəhbərlərinə müraciət etdiyi sözlərlə M.Cavadov pasportla bağlı probleminin yaxın vaxtlarda həll olunacağına ümid etdiyini bildirib.

ELŞƏN

Rəsul Quliyev Azərbaycana verilə biləmi?

NURƏDDİN MƏMMƏDLİ BUNU MÜMKÜNSÜZ SAYIR

İranda sığınacaq tapan Mahir Cavadovun bu ölkədən çıxarılıb Azərbaycana təhvil verilməyəcək barədə məlumatlardan sonra növbənin keçmiş spiker Rəsul Quliyev və eks-prezident Ayaz Mütəllibova çatacağı bildirilir. ADP Ali Şurasının sədri Nurəddin Məmmədli bununla bağlı "Olaylar"a bildirib ki, Rəsul Quliyevin həbs edilərək Azərbaycana verilməsi mümkünsüzdür. N.Məmmədlinin

sözlərinə görə, Rəsul Quliyev ABŞ-da xüsusi statusa malikdir və onun barəsində irəli sürülən ittihamların heç biri sübuta yetirilməyib. "Əksinə, biz Rəsul Quliyevin prezident seçkiləri arafəsində ölkəyə dönüşünə və seçkilərdə iştirakına çalışırıq. Hesab edirik ki, ADP üzvlərinə götürdüyü missiyaları həyata keçirməyə nail olacaq" - deyən N.Məmmədli bildirib.

İlhan METE

ilhanmete@yahoo.com

1994-cü ilin oktyabrında İstanbul Böyükşəhər Bələdiyyəsinin başqanı kimi iş başına keçən Teyyub Ərdoğan erməni və rus lobbisinin etirazlarına heç bir məhəl qoymadan fəaliyyətə başlayarkən açılış mərasiminin dirijor Yalçın Adıgözəlovun rəhbərlik etdiyi Azərbaycan Dövlət Simfonik Orkestrinin ifasında "Qarabağ şikəstəsi" oratoriyası ilə başlanmasına qərar verdi. Hələ 1990-cı ildə birinci dəfə Azərbaycanda səslənən bu əsər həmin gün ölkədən kənarında ilk addımını atırdı. Bu yerdə bir detali da

Azərbaycan Mədəniyyət Günlərinin bağlanması gecəsində

başqanlıq zamanında ilk xüsusi qəbul etdiyi sənətçilər məhz azərbaycanlı sənətçilər olublar. Azərbaycan Mədəniyyət Günlərində fəal iştirak edən Ərdoğan Azərbaycandan gələn bütün nümayəndələrlə məxsusi maraqlanaraq Azərbaycandakı vəziyyət və Dağlıq Qarabağ münaciyyəti ilə bağlı suallarla onlara müraciət etmişdi. Bu suallara isə ən çox Aşiq Xanların saziylə verdiyi cavablardan xoşu gəlmiş, ona hədiyyə də bağışlamışdı. O, Aşiq Xanları sonralar da unutmur, Azərbaycana gəlib-gedəndən aşığı soruşardı.

...O illər Teyyub Ərdoğan Azərbaycanla ilk əlaqələrin qurulması üçün öz məsləhətçisi və direktoru İrfan Ciftçini məxsusi Bakıya göndərmişdi. O, "İstanbul-Bakı" qaradaşlıq müqaviləsinin imzalanmasına çox çalışsa da, Bakı meri Rəfael Alahverdiyev hər səfərinə də bu müqavilə

Ərdoğan və Azərbaycan

TEYYUB ƏRDOĞAN İSTANBULUN BƏLƏDİYYƏ BAŞQANI KİMİ KEÇİRDİYİ BİRİNCİ MƏRASİMİ "QARABAĞ ŞİKƏSTƏSİ" İLƏ AÇMIŞDI

qabartmaq, daha doğrusu, Azərbaycan oxucusunun diqqətinə çatdırmaq lazımdır ki, Türkiyədə xeyli gücə malik olan erməni lobbisinin başçılığı ilə türkü sevməyən lobbilər məhz Teyyub Ərdoğanın bu türküsevərliyinə görə mediada guya onun fundamentalist, sənətə qarşı çıxan bir şəxs olduğu barədə əks-təbliğət aparmağa başladılar. Bu əks-təbliğət bəzən indinin özündə də davam etdirilir.

"Qarabağ şikəstəsi" ilə bağlı qeyd etdiyim bu hadisə adi bir məsələ deyildi. O vaxta qədər İstanbul - deməli, həm də Türkiyənin 90 faizinin - elitər sənət çevrəsi azərbaycanlı sənətçi deyəndə təkə hələ sovet dövründən tanınan Zeynəb Xanlarovanın adını çəkirdi. Lakin həmin gün bütün türk dünyasını təmsil edən Azərbaycanın təxminən yüz nəfərlik simfonik orkestrini və xorunu, onun rəhbəri Zərifə İsmayilovanı, eləcə də Alim Qasımovu, Səkinə İsmayilovanı, Ramiz Quliyevini dinləyəndə, "Qarabağ şikəstəsi"ni eşidəndə ələm heyretə gəldi. Bu böyük hadisə bir neçə gün davam etdi. Türkü sevməyən həmin o lobbilər isə "qələt eləmişik" deyib ötüb keçdilər. Mən əminəm ki, o zaman Azərbaycanın İstanbul şəhərindəki baş konsulu Abbas Abdulla ilə bələdiyyə başqanı Teyyub Ərdoğanın mədəniyyət işləri üzrə direktoru İrfan Ciftçinin təşəbbüsüylə və şəxsən Ərdoğanın yardımı ilə keçirilmiş bu böyük konsert və digər bir sıra hadisələr tarixin yaddaşında əbədi qalacaq. Çünki məhz İstanbulda gerçəkləşən bu konsert ilə bütün Türkiyənin Azərbaycanla, türk dünyası mədəni əlaqələrinin fundamenti, başlanğıcı qoyuldu. Bunun ardınca isə onlarla serqilər, mədəniyyət günləri, opera, teatr və kino festivalları keçirildi...

Və nəhayət, gəlib çıxdı Azərbaycan Mədəniyyət Günlərinə. Bu böyük hadisənin yaratdığı şəfqətlikdən sonra bir yandan Türkiyədə ziyalılar və elitər dairələrin indiyə qədər yalnız adlarını eşitdikləri Üzeyir Hacıbəyovun, Qərar Qarayevin Azərbaycanına dərin maraq oyandı, "İlahi, bu Alim kimmiş belə, Səkinə

Şəkildə: Nizami Cəfərov, İrfan Ciftçi, Aşiq Xanlar, Alim Qasımov, Abel Məhərrəmov, Afaq Məsud, Zəfirə Rəzayeva, Anar, Rəcəb Teyyub Ərdoğan, Zəlimxan Yaqub, Yaşar Qarayev, Cəfər Qiyasi və başqaları. Azərbaycan nümayəndə heyətinin xüsusi qəbulu zamanı söhbət edərkən

xanım nə gözəl səs sahibi imiş" deyə söz-söhbətlər dolaşdı, bir yandan da o məlum çevrələr yenə dodaq bürüməyə başladılar, "Azərbaycan Simfonik Orkestri çox gözəldir. Amma bu hadisə sadəcə, simfonik musiqi məsələsi deyil, hadisənin bir mənası var. Teyyub Ərdoğan bununla üzünü nədən qərbdən şərquə doğru çevirir?" dedilər. Beləcə, mətbuatda çox mübarizə apardılar. Dedilər ki, "Ərdoğan siyasətdən gədir, o, islamçıdır, əvvəlcə Azərbaycana bəhanə edib bizi çaşıdır, o, üzünü şərquə çevirir, oradan da İrana keçəcək və bununla da mədəniyyət işləri qurtaracaq". "Amandır, yetişin!" deyər fəğanlar başlamışdı. İndi bu sözləri bir zamanlar onu yazanların özləri də yalnız dəlixana sayıqlamalara kimi xatırladığılarına görə yenidən yada salmaq istəməsələr də, arxivlərin gözü kor deyil.

Qayıdaq Azərbaycan Mədəniyyət Günlərinə. Ramiz Rövsəpov, Anar, Elçin, Yaşar Qarayev, Əhməd Oğuz, Afaq Məsud, Alim Qasımov, Səkinə İsmayilova, Ramiz Əzizbəyli, Rəsim Balayev, Tofiq İsmayilov, Mələhət Abbasova, Nizami Cəfərov, Abel Məhərrəmov, Arif Əzizov, Cəfər Qiyasi, Zəlimxan Yaqub, Aşiq Xanlar, Fidan və Xuraman Qasımovalar, Lütfiyar İmanov, Fərhəd Bədəlbəyli, Xədicə Abbasova, Emin Sabitoğlu, Timurçin Əfəndiyev, Ziyafət Abbasov, Teymur Rzə, Əli Verdiyev, Rafiq Novruzovlu,

Natiq Camal, Tariyel Əliyev, Namiq İsmayilov, Ziyad Sultanov, İsmayıl Əliyev, Yaşar Zeynalov, İlham Daşov ilə birlikdə bu qədər də Türkiyədən olan Azərbaycanla bağlı sənət, mədəniyyət və elm adamlarının iştirakıyla 10 gün sürən Azərbaycan Mədəniyyət Günləri İstanbulda keçirildi. 1996-cı ilin martında keçirilən bu təntənəli tədbirin həmin vaxtlar demoralizə vəziyyətdə olan Azərbaycan ziyalılarını üçün nə qədər fərəhləndirici olduğu hər halda o günlərdə iştirak edənlərin hamısının xatirəsində və yaddaşındadır.

Açılış mərasimində Teyyub Ərdoğan öz siyasi strategiyası barədə danışarkən bu sözləri demişdi: "Bizim siyasi məqsədimiz İstanbulu bütün türk dünyasının və İslam aləminin hər cəhətdən mərkəzinə, o cümlədən mədəniyyət mərkəzinə çevrilməsinə nail olmaqdır. Bizim üçün isə türk dünyasının qapısı Azərbaycandır. Ona görə bizim bundan sonrakı fəaliyyətimizin başlanğıcında Azərbaycan gələcək". O dediklərini həmin həyata keçirdi. Bu mədəniyyət günləri ilə başlayan mədəni əlaqələr nəticəsində Türkiyədə ilk dəfə olaraq türk dünyası günləri, kino günləri, türk dünyası opera festivalı, teatr festivalı, ədəbiyyat günləri keçirildi, "Arşın mal alan"dan "Leyli-Məcnun"a qədər bir sıra operalar, Bəxtiyar Vahabzadədən Rüstəm İbrahimbəyova, Anara qədər bir sıra teatr ta-

Azərbaycan Nümayəndə heyətinin şərafinə verilən ziyafət zamanı

Azərbaycan Nümayəndə heyətinin şərafinə verilən ziyafət zamanı

məşaları səhnəyə çıxarıldı. Və o zamandan bəri Azərbaycan hər dəfə başda tutulur. Məhz bundan sonra, Teyyub Ərdoğanın açdığı cığırın izi ilə 1000 nəfərə yaxın azərbaycanlı sənət, mədəniyyət və elm adamı İstanbulla gəlib öz sənətini nümayiş etdirmək və həm də pul qazanmaq imkanı qazandı.

Ərdoğanın Azərbaycana məhəbbətinin kökləri bir xeyli əvvəllərə gedib çıxır. 1990-cı ilin 20 yanvar hadisələri zamanı, hələ o vaxtlar fəaliyyət göstərən Rifah Partiyasının İstanbul bölgə başqanı olarkən Ərdoğan "Qızıl Ordu, Azərbaycandan dəf ol" adıyla kompaniyaya başlamış, bir çox mitinqlərdə təşkilatçı və nümayəndə kimi fəal iştirak etmişdi. O həm də Azərbaycan məhəbbətinin vurğudur. Onun

viləyə qol çəkmirdi. Dünyanın 200-dən çox şəhəri ilə belə müqaviləsi olan İstanbulun hələ də Bakı ilə qaradaşlıq müqaviləsi yoxdur.

P.S. Qəzetimizin növbəti saylarında İstanbulda keçirilən Azərbaycan Mədəniyyət Günlərində iştirak etmiş Azərbaycan ziyalılarının bir qrupunun həmin tədbirlə bağlı fikir və xatirələrinə dərc edəcəyik. Bizi izləyin.

P.P.S. Şəkillər İrfan Ciftçinin özəl arxivindən götürülüb (21 mart, 1996)

Mübariz Əhmədov: "Azərbaycan 2002-ci ildə regionda ən aktiv siyasət yürüdən ölkə olub"

SIYASİ İNNOVASIYA VƏ TEXNOLOGİYALAR MƏRKƏZİ ÖTƏN İL CƏNUBİ QAFQAZDA BAŞ VERMİŞ HADİSƏLƏRLƏ BAĞLI HESABAT HAZIRLAYIB

Siyasi İnnovasiya və Texnologiyalar Mərkəzi 2002-ci ildə Cənubi Qafqaz ölkələrində baş vermiş ictimai-siyasi proseslərin yekunları ilə bağlı hesabat hazırlayıb. Dünən mərkəzin rəhbəri Mübariz Əhmədov qurumun ofisində mətbuat konfransı keçirərək jurnalistləri hesabatla tanış edib. M.Əhmədovun qənaətinə görə, 2002-ci ildə regionun hər üç dövlətinin daxili siyasi həyatında iri dövlətlərin rolu artıb. Ötən il hərbi-texniki əməkdaşlıq proseslərinin xeyli gücləndiyini deyən mərkəz rəhbəri NATO-nun da kifayət qədər fəallaşdığını vurğulayıb: "Artıq hər üç dövlət NATO Parlament Assambleyasına assosiativ üzv qəbul olunublar".

Siyasi İnnovasiya və Texnologiyalar Mərkəzi həm Azərbaycan, həm Gürcüstan, həm də Ermənistanın 2002-ci il tarixində baş vermiş önəmli hadisələri qeydə alıb. Bununla bağlı məlumat verən M.Əhmədov bildirib ki, Ermənistanın 2002-ci il tarixinə baxdıqda daha çox 23 hadisə diqqəti cəlb edir: "Onlardan birincisi Ermənistan prezidentini Robert Köçeryanın ölkənin vilayətlərinə və xarici ölkələrə səfərləridir. Ötən il o, 15 xarici ölkəyə səfər edib. Bu ölkələrin içərisində yalnız Rusiya ictimai-siyasi proseslərə təsir etmək gücündədir".

2002-ci ildə erməni diasporunun ikinci forumunun keçirilməsini də diqqətçəkən hadisə kimi qiymətləndirən M.Əhmədov Forumda Amerikadan gələnlərin üstünlük təşkil etdiklərini vurğulayıb. Onun sözlərinə görə, bu Ermənistan prezidentinin maraqlarına uyğun deyildi.

M.Əhmədov Ermənistan İctimai Televiziyasının rəhbəri Tigran Nağdalyanın qətlinin bu ölkədəki rejimin iç üzünü açan fakt hesab edir. O, ümumiyyətlə, Köçeryan hakimiyyəti dövründə 40-45 tanınmış ictimai-siyasi xadimin və dövlət məmurunun müəmmal şəkildə dünyalarını dəyişdiyini vurğulayıb: "KİV-lərə təzyiqlər T.Nağdalyanın qətlə ilə yekunlaşmayıb. 2002-ci ildə

mətbuata təzyiqlər xeyli güclənib və bunun nəticəsindədir ki, bəzi mətbu orqanların mövqeyində dəyişikliklər gözə dəyir. Müxalifətçi "A 1+" telekanalının bağlanması da KİV-lərə təzyiqlərin tərkib hissəsidir".

M.Əhmədov Türkiyənin Ermənistan qarşı rəsmi şəkildə dövrü şərt irəli sürdüyünü də ötən ilin önəmli hadisələrindən hesab edir: "Türkiyə Ermənistan qondarma soyqırımına bağlı ittihamlardan ölkəmizi, bunu tarixçilərin öhdəsinə buraxmağı, Türkiyəyə qarşı iddiaları özümdə əks etdirən müddəaları Konstitusiyadan çıxarmağı, işğalçı qoşunlarını Azərbaycan ərazilərindən çəkməyi və Naxçıvan Muxtar Respublikası ilə Azərbaycan arasında kommunikasiyaların bərpasına şərait yaratmağı tələb edir".

M.Əhmədovun fikrincə, Ermənistanın 2002-ci ildə yeganə uğuru informasiya texnologiyalarının yüksək inkişafına nail olmasıdır. Mərkəz rəhbəri bu ölkənin informasiya texnologiyaları sahəsində regionda lider olduğunu qeyd edib.

Ermənistanın beynəlxalq səviyyədə uğursuzluqlarına diqqət çəkən M.Əhmədov öncə onun adının vətəndaşları ABŞ-da xüsusi qeydiyyata keçməli olan ölkələrin siyahısına daxil edilməsinin bu ölkəyə böyük zərbə ol-

duğunu vurğulayıb: "Bundan əlavə, ABŞ İranla nüvə və bakteroloji silah texnologiyası sahəsində əməkdaşlıq etdiyinə görə Ermənistan şirkətlərinə embarqo qoyub. Ötən il bu ölkə ilə İsrail arasında da gərginliyin müşahidə olunması, hətta Ermənistanın ən yaxın müttəfiqlərindən olan Rusiyanın bəzi vilayətlərində antierməni çıxışlarının başlanması bu ölkənin xarici siyasətində problemlərin olduğunu göstərir".

2002-ci ildə Gürcüstanda baş vermiş önəmli hadisələrdən söz açan M.Əhmədov öncə diqqəti ilin əvvəlində bu ölkə ilə Rusiya arasında yaranmış gərginliyə yönəldib: "Həmin ərzəfdə Gürcüstanda anti-rusiya əhval-ruhiyyəsi güclənmişdi. Hətta ölkələr arasında gərginlik müharibə həddinə qədər çıxmışdı. Bütün bu gərginliyin fonunda Gürcüstan parlamenti ölkənin MDB-dən çıxması məsələsini qaldırmışdı".

Ötən il Gürcüstanda dövlətə kilə arasında imzalanmış müqaviləni önəmli addım kimi dəyərləndirən mərkəz rəhbəri bu müqavilənin doğrudan da, Gürcüstan üçün səmərəli olduğunu söy-

ləyib. M.Əhmədov Cavaxetiya-da erməni separatizminin güclənməsini bu ölkə üçün təhlükəli hal hesab edir.

Mərkəz rəhbərinin sözlərinə görə, Azərbaycan 2002-ci ildə regionda ən aktiv siyasət yürüdən ölkə olub. O bildirib ki, Azərbaycan 2003-cü ilə yalnız bir problemə - Qarabağ problemi ilə qədem qoyub. M.Əhmədovun fikrincə, ötən il Roma Papası II İohann Pavelin Bakıya səfəri, "Bakı-Tbilisi-Ceyhan" əsas ixrac boru kəmərinin bünövrəsinin qoyulması, Xəzərin statusuna dair Rusiya ilə müqavilənin imzalanması Azərbaycanın tarixində ən önəmli hadisələrdən biridir. Mərkəz rəhbərinin sözlərinə görə, 2002-ci ildə Azərbaycanda hərbi quruculuq işinə də xüsusi diqqət ayrılıb. "Silahlı Qüvvələrə Yardım Fondunun yaradılması, ABŞ-la Azərbaycan arasında hərbi-texniki əməkdaşlıq barəsində müqavilənin imzalanması çox uğurlu addımlardır".

M.Əhmədov Konstitusiyaya dəyişikliklərlə bağlı 24 avqust referendumunu da ilin hadisəsi hesab edir.

AZADƏ

Etibar Məmmədov bölgələrə səfər edəcək

AMİP Siyasi Şurasının növbəti iclasında 2003-cü ilin planları barədə qərarlar çıxarılıb. Partiyasının mətbuat xidmətinin əməkdaşı Əflatun Quliyev "Olaylar" a bildirib ki, AMİP seçkilərlə bağlı ən mühüm vəzifələrini və istiqamətlərini müəyyənləşdirib. Bununla bağlı işğal olunmuş ərazilərin rayon təşkilatlarında konfranslar keçiriləcək. Siyasi Şura İrandakı hadisələrə bağlı narahatlığını bildirib. Ə.Quliyevin deyinə görə, AMİP sədri Etibar Məmmədovun bölgələrə səfəri istisna deyil. Bu, partiyanın 2003-cü il planına salınıb. AMİP sədrinin səfərinin Gəncədən başlayacağı gözlənilir.

Fazil Məmmədov nəzir qutularına vergi nəzarətini düzgün saymır

Dini İşlər üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Rafiq Əliyev təklif edib ki, məscidlərdə və pirlərdə nəzir qutularına toplanan pullara nəzarət vergi orqanları həyata keçirməlidir. Bu fikrə münasibət bildirən vergilər naziri Fazil Məmmədov qeyd edib ki, vergi orqanları nəzir qutularına nəzarət etmirlər. "Din mənaşirədir. Ona görə də pul var deyə, əxlaq-mənəvi məsələlərə dövlətin qarışması düzgün deyil" - deyən F.Məmmədovun bildirdiyinə görə, hər nəzir qutusuna üzrə vergi orqanı işçisinin qoyulması və orada yoxlama aparılması məqsəduyğun deyil: "Fikrimcə, məsələyə ictimai nəzarət lazımdır" - deyər vergilər naziri vurğulayıb.

"İtera" Azərbaycana qaz satışını dayandırmayacaq

"İtera" Beynəlxalq Şirkətlər Qrupunun nümayəndəliyindən "Olaylar" a verilən məlumata görə, "Çeçenqazprom" şirkətinin bəyanatlarına baxmayaraq, Azərbaycana qaz ixracının həcmində heç bir dəyişiklik olmayacaq və bütün işlər əvvəlcədən tərtib olunmuş qrafikə uyğun həyata keçiriləcək. Xatırladaq ki, "Çeçenqazprom"un rəhbərliyi Rusiya energetika naziri İqor Yusifova göndərdiyi məktubda "İtera"nın 1996-2002-ci illər üzrə qazın tranzit haqqını ödəməməkdə ittiham edərək ümumi borcunun həcmi 300 milyon rubl olduğunu iddia edib. "İtera"nın Bakı ofisindən bildiriblər ki, bu məlumatlar həqiqətə uyğun deyil və hələ keçən il, "Qazprom"la yaranan analogi anlaşılmazlıq zamanı aparılan araşdırmalar nəticəsində Azərbaycana təbii qaz nəqlinə görə şirkətin heç bir köhnə borcunun olmadığını aşkarlanıb. Və 2002-ci ildə olduğu kimi, bu il də beynəlxalq şirkətlər qrupu Azərbaycana 4 milyard kubmetr qaz satacaq.

Rafiq Əliyev İrana gedir

Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Rafiq Əliyev İranın Mədəniyyət və İslam Əlaqələri Təşkilatı sədrinin dəvətilə səfərinin 6-dan 10-a kimi bu ölkədə səfərdə olacaq. Bu məqsədlə İranın Azərbaycandakı səfiri Əhməd Qəzayi dünən R.Əliyevlə görüşüb. Söhbət zamanı səfərin proqramı, eləcə də qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər müzakirə olunub.

Ayaz Mütəllibovun dediklərini Sabir Hacıyev təkzib edir?

"MÜXALİFƏTİN SEÇKİLƏRDƏ İŞTİRAKI ZƏRURİDİR"

Məlum olduğu kimi, eks-prezident, Vətəndaş Birliyi Partiyasının (VBP) sədri Ayaz Mütəllibov mətbuata verdiyi açıqlamada müxalifət partiyalarının 2003-cü il prezident seçkilərinə qatılmasının əleyhinə çıxıb. A.Mütəllibovun fikrincə, indiki itidarin dövründə ölkədə demokratik seçkilərin keçirilməsi qeyri-mümkündür. Ona görə də müxalifət partiyaları seçkilərə qatılmaqla demokratik seçki görüntüsü yaradacaq.

VBP-nin baş katibi Sabir Hacıyev isə dünən jurnalistlərə verdiyi açıqlamada təmsil olunduğu partiyanın müxalifətin prezident seçkilərinə qatılmasının əleyhinə olma-

dığını bildirib. Onun sözlərinə görə, Müxalifətin Koordinasiya Mərkəzində (MKM) təmsil olunan VBP 2003-cü il prezident seçkilərinin azad və demokratik keçirilməsi üçün çalışır və buna nail olacağına inanır: "Partiyamızın sədri ümumi mövqeyimizə zidd fikirlər söyləməyib. Seçkilərlə bağlı bi-

zim mövqeyimiz əvvəlki kimi qalır. Sadəcə, Ayaz müəllim bildirib ki, arzularda yaşamaq olmaz, mübarizə aparmaq lazımdır. Yəni deyirəm ki, biz azad, demokratik seçkilər keçirilməsinə çalışırıq və hesab edirik ki, demokratik şəraitdə bütün müxalifət qüvvələrinin seçkilərdə iştirakı zəruridir".

Bos görəsən, A.Mütəllibovun sözügedən fikirlərinə digər müxalifət partiyalarının münasibəti necədir?

Vətəndaş Həmrəyliyi Partiyasının (VHP) sədri, millət vəkili Sabir Rüstəmoxanlının sözlərinə görə, VBP MKM-də təmsil olunur və seçkilərlə bağlı məsələdə bu partiya digər müxalifət partiyaları ilə hələlik eyni mövqeyədən çıxış edir. O ki qaldı A.Mütəllibovun dediklərinə, S.Rüstəmoxanlının fikrincə,

bu, VBP-nin öz problemi deyil: "Əgər partiyamızın sədri bir söz, onun MKM-dəki təmsilçisi Sabir Hacıyev isə başqa söz deyərsə, mənə elə gəlir ki, bu partiya daxilindəki müəyyən münasibətlərdən xəbərdərdir. Sadəcə, mən onu deyə bilərəm ki, Sabir Hacıyev MKM-də dəfələrlə bəyan edib ki, seçkilər haqqında qanunun necəliyindən asılı olmayaraq, müxalifət 2003-cü il prezident seçkilərinə qatılmalıdır".

AXCP ("İslahatçılar") sədri, millət vəkili Əli Kərimli isə A.Mütəllibovun sözügedən açıqlaması ilə tanış olmadığını bildirib. Ə.Kərimlinin fikrincə, müxalifət partiyalarının mütləq əksəriyyəti 2003-cü il prezident seçkilərinə ciddi mübarizə aparıb qalib gəlmək üçün qatılmaq niyyətindədir. GÜNDÜZ

Amerika-Azərbaycan Cəmiyyəti Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Gününü qeyd edib

TƏDBİRDƏ ƏSLƏN AZƏRBAYCANDAN OLAN BAŞQA MİLLƏTLƏRİN NÜMAYƏNDƏLƏRİ DƏ İŞTİRAK EDİBLƏR

Dünyanın bir çox ölkələrində olduğu kimi ABŞ-da yaşayan soydaşlarımız da Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Gününü yüksək səviyyədə qeyd ediblər. Xaricdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş Üzrə Dövlət Komitəsinin əməkdaşı Elçin Əzimliden aldığımız məlumata görə, həmvətənlərimiz dekabrın 28-də Nyu-Yorkdakı Türk Mərkəzində bir araya gəliblər. Tədbirdə Azərbaycan türkləri ilə yanaşı, digər millətlərdən olan azərbaycanlılar da iştirak ediblər: "Toplantıda Azərbaycanın dostları, ABŞ-da təhsil alan azərbaycanlı və türk tələbələr, əslən Azərbaycanlı olan yəhudilər Yakov Abramov, Vladimir Benyaminov, Rəşid Şamayev, Gürcüstanın yəhudi icmasının nümayəndəsi Otari Canaşvili, Azərbaycanın BMT-dəki təmsilçisi Yaşar Əliyev, Türkiyənin ABŞ-dəki konsulu, Amerika-da rus dilində nəşr olunan "Novoye Russkoye slova" qəzetinin əməkdaşı Mixail Nemirovski və başqa tanınmış şəxslər iştirak ediblər".

Bayram tədbirini Amerika-Azərbaycan Cəmiyyətinin sədri Tomris Azəri açdı. O, 31 dekabr Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Gününün Amerikadakı Azərbaycan Cəmiyyəti tərəfindən həmişə yüksək səviyyədə qeyd edildiyini bildirdi. Hər belə toplantıda hamını birliyə dəvət etdiyini söyləyən T.Azəri "bir olmasaq, problemlərimizi dünya ictimaiyyətinə çatdırmaq bilmərik" deyib. Cəmiyyət sədri həmçinin, ABŞ-da yaşayan və əslən Azərbaycandan olan yəhudi icmaları ilə xoş münasibətdə olduqlarını bildirdi. İcmanın rəhbəri Yakov Abramovla tez-tez görüşdüklerini deyən T.Azəri onun hətta Dünya Azərbaycanlılarının Bakıda keçirilmiş birinci qurultayında iştirak etdiyini də öndə çəkib: "Biz bu gün milli bayramımız münasibətilə bir-birimizi təbrik edirik. Mən əminəm ki, yəhudi icması da əsrlər boyu yaşadığı ölkəni azərbaycanlılar kimi sevir və məhz buna görə də bu gün bir yerdəyik".

Azərbaycan yəhudiləri adından çıxış edən Rəşid Şamayev prezident H.Əliyevin bütün dünyadakı azərbaycanlıları birləşdirmək üçün böyük işlər gördüyünü bildirdi. R.Şamayev də azərbaycanlıların birliyinə çox böyük ehtiyac olduğunu söyləyib. O, həmçinin bütün tədbir iştirakçılarına Azərbaycan dilində təbrik edib və Azərbaycana həsr etdiyi şerlərini oxuyub. Bayram tədbirində Sabina Rəşadətova və Milana Strezevanın ifasında Azərbaycan bəstəkarlarının əsərləri, eləcə də qədim muğamımız səsləndirildi.

E.Əzimlidenin sözlərinə görə, tədbirə bağlı "Novoye Russkoye slova" qəzetində geniş məqalə dərc olunub.

AZADƏ

diaspora.az saytı fəaliyyətə başladı

INTERNET SƏHİFƏSİNİ "SAHİL" İNFORMASIYA VƏ ARAŞDIRMALAR MƏRKƏZİ HAZIRLAYIB

Xaricdə Yaşayan Azərbaycanlılarla İş Üzrə Dövlət Komitəsi dünyanın dörd bir yanına səpələnmiş soydaşlarımızla əlaqələri daha da yaxşılaşdırmaq məqsədilə daha bir önəmli addım atıb. Artıq komitənin internet saytı fəaliyyətə başlayıb. Öz gözəl tərtibatı və operativliyi ilə seçilən bu sahifə <http://www.diaspora.az> ünvanında yerləşir. diaspora.az-ın xəbər və məqalələr hər gün yenilənir. Hələlik Azərbaycan dilində fəaliyyətə başlayan sahifə yaxın vaxtlarda ingilis və rus dillərində də yayımlanacaq. Saytın "Azərbaycan" bölümündə Azərbaycanın dövlət quruluşu, ərazisi, coğrafiyası, tarixi, mədəniyyəti, iqtisadiyyatı ilə bağlı geniş məlumatlar yer alıb. "Diaspora" bölümündə isə xaricdəki təşkilatlar, Azərbaycan diasporunun fəaliyyəti və mühacirət tarixi ilə bağlı yazılar öz əksini tapıb. Saytda badnam qonşularımızın təcavüzünə də xüsusi bölüm ayrılıb. Bu bölümə ermənilərin xalqımızın başına gətirdiyi fəlakətlərdən bəhs olunur. Sahifə ölkədə internet texnologiyaları sahəsində kifayət qədər təcrübəyə malik "Sahil" İnformasiya və Araşdırmalar Mərkəzi tərəfindən hazırlanıb.

AZADƏ

İşgəncə nəticəsində 12 nəfər ölüb

HÜQUQ-MÜHAFİZƏ ORQANLARI ƏMƏKDAŞLARININ CİDDİ TƏZVİQİ İLƏ ÜZLƏŞƏNLƏRİN SİYAHISI HAZIRLANIB

Azərbaycan İşgəncələr Əleyhinə Komitəsi 1996-cı ildən 2003-cü ilədək ölkədə işgəncələrə mürəz qalınan siyahısını hazırlayıb. Sayca ikinci olan hesabatda 53 nəfərin adı salınıb. Komitənin rəhbəri Elçin Behbudovun "Olaylar" a bildirdiyinə görə, araşdırmalar Azərbaycanın BMT-nin İşgəncələr Əleyhinə Konvensiyasına qoşulmasından sonrakı dövrü əhatə edib. Bu müddət ərzində 12 nəfər ölkə vətəndaşı işgəncələr nəticəsində dünyasını dəyişib. Daxili işlər, Ədliyyə nazirliklərinin, Respublika Prokurorluğunun nəzərə

tərkibindəki müəssisələr komitənin apardığı araşdırmaların obyektinə olub. E.Behbudov deyib ki, işgəncə faktları ən çox Yasamal, Nəsimi, Nərimanov, Xətai rayon polis idarələrində, Respublika Prokurorluğunda, İstintaq İdarəsində qeydə alınıb. İşgəncələrə mürəz qalınan sırasında qadınlar və azyaşlılar da var. Xatırladaq ki, siyahı komitəyə daxil olan işgəncə qurbanlarının və onların yaxın qohumlarının ərizələrinə əsasən hazırlanıb. Birinci hesabatda ikincidən fərqli olaraq, 18 nəfərin adı daxil edilmişdi.

Qarabağ Azadlıq Təşkilatının Naxçıvan şöbəsi yaradılıb

Qarabağ Azadlıq Təşkilatının (QAT) sədri Akif Nağı bugünlərdə Naxçıvan Muxtar Respublikasında səfərdə olub. Naxçıvanda bir sıra görüşlər keçirən A.Nağı ölkədə və həmçinin Muxtar Respublikada mövcud olan ictimai-siyasi vəziyyət, ortaya çıxan problemlərlə bağlı söhbətlər aparıb. Təşkilatın mətbuat xidmətindən bildirildiyinə görə, səfər zamanı QAT-ın Naxçıvan şöbəsinin yaradılması ilə

bağlı təsis yığıncağı keçirilib. Qarabağ müharibəsi vətə-

rani, istifadə olan polkovnik Haşım İsgəndərli şöbənin sədri seçilib. Qeyd edək ki, H.İsgəndərli Qarabağ uğrunda döyüşlərdə fəal iştirak edib, keçmiş döyüşçülər içərisində nüfuzu olan şəxslərdəndir. Təşkilata üzv olanlar arasında müharibə veteranları, şəhid ailələrinin üzvləri, ağsaqqallar, ziyalılar üstünlük təşkil edirlər.

S.İLHAMQIZI

"Milli Məclis PKK ilə bağlı layihəni müzakirəyə çıxarmaq istəmir"

"Ölkənin qanunvericilik bazasını möhkəmləndirəcək bir çox qanun layihələri var ki, Milli Məclisin seyfələrində qalıb və müzakirələrə çıxarılmır". Bu barədə "Olaylar" a məlumat verən millət vəkili Mais Səfərlinin sözlərinə görə, parlament ölkədə baş verən hadisələrə münasibətini bildirmir.

Onun sözlərinə görə, "PKK-nin terrorçu təşkilat kimi tanınması haqqında" qanun layihəsi Milli Məclisə təqdim edilə də, layihənin müzakirəyə çıxarılması uzadıdır. "Səhbətə ondan getmir ki, mənim təqdim etdiyim layihə ideal variantdır. Əsas şərt ondan ibarətdir ki, PKK-nin terrorçu təşkilat kimi tanınması istiqamətində parlamentin fəallığı müşahidə olunmur".

Ötən il 19 jurnalist həlak olub

Ötən il dünyanın qaynar nöqtələrində fəaliyyət göstərən 19 jurnalist həlak olub. "Reuters" agentliyindən AzərTAC-a daxil olan məlumatda bildirilir ki, Jurnalistlərin Beynəlxalq Müdafiə Komitəsinin hazırladığı hesabatda ötən illərlə müqayisədə ən az reportyor ölümünün 2002-ci ildə qeydə alındığı göstərilir.

Bələdiyyələrə siyasi nəzarət gücləndiriləcək

Bələdiyyələrin fəaliyyətini genişləndirmək üçün Milli Məclis bir sıra qanunların qəbuluna hazırlaşır. MM-nin regional məsələlər üzrə daimi komissiyasının sədr müavini Şaiyyə Əliyev "Olaylar" a bildirdi ki, Milli Məclisin növbəti sessiyasında "Bələdiyyələrə siyasi nəzarət haqqında" qanun layihəsinin qəbulu gözlənilir. Bununla bələdiyyələrin fəaliyyətini gücləndirmək üçün hüquqi baza daha da möhkəmləndiriləcək.

Ş.Əliyevin dediyinə görə, bu qanun bələdiyyələrin siyasətə yersiz müdaxiləsinin qarşısını alacaq və siyasi fəaliyyəti qanuni çərçivəyə salacaq. Onu da qeyd edək ki, keçən sessiyada "Bələdiyyələrə inzibati nəzarət haqqında" qanun Milli Məclis tərəfindən qəbul edilmişdir.

Həbsdə olan Güney Azərbaycan hərəkatçıları zəminə buraxılıblar

ONLARA QARŞI İRAN DÖVLƏTİNİN MİLLİ TƏHLÜKƏSİZLİYİNİ VƏ ƏRAZİ BÜTÖVLÜYÜNÜ POZMAQLA BAĞLI İTTİHAMLAR İRƏLİ SÜRÜLÜB

Azərbaycan Milli Oyanış Hərəkatının (AMOH) aclıq aksiyası keçirən 9 nəfər fəal üzvümdən başqa dekabrın 12-də Şəbüstər şəhərində həbs olunanlardan daha iyirmi nəfəri, hər biri 20-50 milyon təmənlik girov qoymaqla məhkəməyə qədər müvəqqəti azadlığa buraxılıblar. Bu barədə məlumat verən GAMOH-un Bakı bürosunun rəhbəri Hüseyn Türkel bildirdi ki, azad olunan soydaşlarımız hər gün yaşadığıları məntəqənin polis idarəsinə getməli və "nəzarətdə olanlar" adlı kitabçaya imza atmalıdırlar. Onlar yaşadığı yeri tərk etməməli, uzaq səfərə çıxmamalıdırlar.

GAMOH rəsmisinin sözlərinə görə, Tehran rejiminin geri çəkilməyə məcbur olması və daha iyirmi nəfəri müvəqqəti azad etməsi GAMOH-un xarici bürolarının fəaliyyəti, bu təşkilatın Azərbaycanın quzeyində apardığı siyasi kursunun ciddi müdafiə olunması, aparıcı siyasi partiyalar, hüquq müdafiə və ictimai təşkilatların Tehran rejiminə qarşı ittiham mövqeyindən çıxış etməsi, ölüm aclığı keçirən hərəkatçıların fədakarlığı nəticəsində baş verib. Burada beynəlxalq təşkilatların, o cümlədən Beynəlxalq Əfv Təşkilatının İran hökumətinə qarşı

Yürüş Mehrəlibəyli, Əkin Musəvi, Əziz Pirvəli, Teymur Nəsirfər, Şəhram Yüzbaşı və Əlirza Aslaniyə qarşı İR-nin milli təhlükəsizliyi və ərazi bütövlüyünü pozmağa cəhd, doktor Cəh-rəqanlının tapşırığı ilə 21 Azər günü Şəbüstərdə professor Zehtabinin məzari üstündə baş verən qarşıdurmalara və 2002-ci ildə baş verən kütləvi etirazlara, o cümlədən Babək Qalasında yürüşlərə, Savalandaki mitinqə, Tehrandə Səttarxanın məzari üstündə və ətraf küçələrdəki mitinq-yürüşlərə başçılıq etmək ittihamları irəli sürülüb. Bu yürüş-mitinqlərdə əsasən "Ya Qarabağ, ya ölüm!", "Yaşasın Azərbaycan, məhv olsun Ermənistan!", "Rus, fars, erməni - bütün türkün düşməni!" və s. şüarlar səsləndirilmişdi". GAMOH təmsilçisi qeyd edib ki, söylənilən ittihamlar sübuta yetirilsə, hərəkatçıları uzunmüddətli həbs cəzası gözləyir.

Seyda İLHAMQIZI

Qafqazda ən qənaətbəxş vəziyyət Azərbaycanda olacaq

MƏŞHUR ASTROLOQ PAVEL QLOBA BELƏ PROQNOZ VERİR

Astroloq Pavel Qlobanı geniş tanıtmağa ehtiyac yoxdur. Rusiyada kifayət qədər tanınmış şəxs olan Qlobanın proqnozlarıyla Azərbaycan oxucuları da tanışdır. 2003-cü ilin ilk günlərində Rusiyanın Internet saytlarına verdiyi açıqlamalarda Qloba həm ölkəsinin, həm də dünyanın bir sıra dövlətlərində baş verəcək olaylara da aydınlıq gətirib. Yeri gəlmişkən qeyd edək ki, Qloba öz proqnozlarında Qafqaza və Azərbaycana da yer ayırıb.

QAFQAZDA MÜHARİBƏ DAVAM EDƏCƏK

Qafqazda hərbi əməliyyatların davam edəcəyini deyən Qloba Çeçenistan probleminin 2009-cu ildə həll olunacağı qənaətindədir. Ruslan Xasbulatovun yenidən hakimiyyətə gəlib Çeçenistanda sabitliyi bərpa edəcəyini deyən astroloq, sonda onun prezident seçiləcəyini də bildirir.

AZƏRBAYCANDA CİDDİ KATAKLİZMLƏR GÖRÜNMÜR

Pavel Qlobanın proqnozlarına görə il Azərbaycan üçün stabil keçəcək. Qarabağ münaqişəsi ətrafında da Azərbaycanın xeyrinə irəliləyişlər olacaq. Ölkənin iqtisadi vəziyyətində də uğurların həcmi artacaq. Ümumiyyətlə Qafqazda ən qənaətbəxş vəziyyətin Azərbaycanı olacağını deyən Qloba bu il keçiriləcək prezident seçkilərində hansısa sensasiyalardan gözlənmədiyini də deyir.

SƏBUHI

2003-cü İLDƏ RUSİYADA QEYRİ-ADİ HEÇ NƏ BAŞ VERMƏYƏCƏK

Astroloqun fikrincə 2003-cü ildə həm Rusiyada, həm də Şərqi Avropada böyük kataklizmlər

gözləməyə dəyməz. İqtisadiyyatda böhran gözlənilmir. Amma martda və noyabrda iki böyük terror aktının olacağını hiss edirəm. Putin bu terror aktlarını əsas gətirərək Çeçenistanda genişmiqyaslı hüquqları genişləndirəcək.

"Prezident seçkilərində müxalifətin rəqibi çox güclü olacaq"

ÜMİD PARTİYASI MÜXALİFƏTİN İQTİDARLA HEÇ BİR VASİTƏÇİ
OLMADAN DANIŞIQLARA GETMƏSİNİ MƏQSƏDƏUYĞUN SAYIR

"Bu il prezident seçkiləri ili olduğundan həlledici xarakter daşıyır. Ona görə də müxalifətin seçkiyə hazırlıq səviyyəsi yüksək olmalıdır. Çünki qarşıdakı prezident seçkilərində müxalifətin rəqibi çox güclü olacaq". Bu fikirləri "525"-in müxbiri ilə söhbətində Ümid Partiyası sədrinin mətbuatla iş üzrə müavini Ənvər Ağayev söyləyib. Təmsil etdiyi partiya prezident seçkilərinə indidən ciddi hazırlıq getdiyini deyən Ə.Ağayev qeyd edib ki, partiyanın ötən il dekabrın 15-də keçirilən qurultayında prezidentliyə namizəd məsələsi geniş müzakirəyə çıxarılıb: "Qurultayda məsələ ilə bağlı fikir ayrılıqları ortaya çıxdı. Müxalifətin vahid namizədi olmasını dəstəkləyənlər də var idi, partiyanın öz namizədinin irəli sürülməsini də. Uzun müzakirələrdən sonra qərar qəbul olundu ki, prezidentliyə namizəd məsələsi partiyanın qanunverici orqanı olan Ali Məclisin sessiyasında müzakirə olunsun və bu barədə yekdil qərar

verilməsi də orqanın səlahiyyətlərinə verilsin".

Ali Məclisin iclasının yanvar ayının sonlarına yaxın keçiriləcəyini deyən "Ümid" funksioneri hələ yekdil qərar ortaya qoyulmasında, təmsil etdiyi partiyanın müxalifətin seçkilərə vahid namizədlə qatılması təklifini irəli sürən ilk təşkilatlardan olduğunu vurğulayıb: "Bu, həm də cəmiyyətin tələbinə uyğun irəli gəlir. Əgər vahid namizəd seçilməsi reallaşmasa, təbii ki, partiyanın öz namizədi olacaq".

Ə.Ağayevin fikrincə, vahid namizəd seçiləcək şəxsin kimliyindən asılı olmayaraq, əsas məqsəd seçkilərin demokratik keçirilməsinə nail olmaqdır. Partiya funksioneri müxalifət daxilində ayrı-ayrı seçki bloklarının yaradılmasının məhız bu baxımdan müsbət hal olmadığını bildirib: "Bütün müxalif qüvvələr vahid namizəd üzərində dayanırsa, bu mövqeyə hörmət edilməlidir. Ayrı-ayrı seçki blokları yaratmaq belə bir əhə-

miyyətli mərhələdə faydalı addım sayıla bilməz".

ATƏT-in Seçki Məcəlləsinin müzakirəsi ilə əlaqədar təşkil etdiyi Dəyirmi masadan, ümumiyyətlə, bu təşkilatın Azərbaycanla bağlı fəaliyyətindən narazılıq ifadə edən partiya rəsmisi bu fəaliyyətin nəticəsi kimi müxalifətin həmin tədbirləri boykot etdiyini dilə gətirib. Ümid Partiyasının Dəyirmi masaya dəvət olunmadığını xatırladan sədr müavininin fikrincə, bu görüşlər effektiv olmadığı üçün kompromis əldə edilməsi də gözlənilmirdi: "Hələlik ATƏT-in müxalifətlə razılaşdırma komissiyası yaradılması müzakirə predmetidir. ATƏT iqtidarla müxalifət arasında vasitəçilik edir. Belə çıxır ki, müxalifət düşərgəsi ATƏT-in köməyi olmadan problemlərini həll edə bilmir. Yaxşı olardı ki, müxalifət heç bir vasitəçi olmadan iqtidarla danışıqlara və razılaşmalara nail olsun".

Sevda İLHAMQIZI

Qadın Krizis Mərkəzi Dəyirmi masa keçirəcək

Artıq iki ildir Süllh və Demokratiya İnstitutunun təşəbbüsü ilə Azərbaycanda Qadın Krizis Mərkəzi fəaliyyət göstərir. Mərkəz bu vaxta qədər 2000 nəfərdən çox qadına mənəvi dəstək olub, onlara pulsuz xidmət göstərmişdir. Bu gün Qadın Krizis Mərkəzinə respublikamızın müxtəlif bölgələrindən - Şəki, Balakən, Dəvəçi, Zaqatala, Gəncə, Əli Bayramlı və Qusardan da müraciət edənlər var. Bundan başqa mərkəz müraciət edənlərə qaynar xətt telefonları ilə məsləhətlər də verir. Əsasən mərkəzə ailəsi və həyat yol-

daşı tərəfdən təzyiqlərə məruz qalmış, digər instansiyalarda ədalətsizliklərlə üzləşmiş və hüquqları tapdancısı qadınlar kömək üçün müraciət edib yardım alırlar. Azərbaycan qadınını öz hüquqları ilə tanış etmək, mənəvi böhran keçirən insanlara dəstək olmaq, qadınlara dəyərli məsləhət vermək mərkəzin əsas iş prinsiplərindəndir.

Öz fəaliyyətini davam etdirən mərkəz yenidən başlayan 2003-cü ildə də bir sıra tədbirlər keçirməyi planlaşdırır. Yanvar və mart aylarında mərkəz Dəyirmi masalar keçir-

məyə hazırlaşır. Yanvarın 15-nə planlaşdırılan ilk Dəyirmi masaların həyəsi bir mövzuya həsr olunacaq. İlk Dəyirmi masa 10 il və daha çox müddətdə birgə yaşamış, qanuni nikahı olmayan, yalnız dini kəbinə olan ailələrin dağılması zamanı ortaya çıxan problemlərə həsr ediləcək. Tədbirdə mütəxəssislərin fikir və mülahizələri dinlənəcək, bu problemlərlə üzləşmiş qadınlara şikayətləri əsasında müzakirələr aparılacaq. Tədbir media nümayəndələrinin iştirakı ilə keçiriləcək.

İlham RƏSULZADƏ

ADP prezident seçkilərini boykot edəcək?

SƏRDAR CƏLALOĞLUNUN FİKRİNCƏ, ADP-nin
SEÇKİLƏRDƏ İŞTİRAKI ÜÇÜN HEÇ BİR MANEƏ YOXDUR

Son zamanlar həm mətbuat səhifələrində, həm də ictimaiyyətdə arasındakı müxalifət partiyalarının 2003-cü il prezident seçkilərində iştirak etməyəcəyi ilə bağlı müxtəlif fikirlər səslənir. Bu partiyaların arasında isə daha çox ADP-nin adı çəkilir. Hətta bəziləri iddia edir ki, ADP həmsədri Rəsul Quliyevin prezident seçkilərinə qədər Azərbaycana qayıtmaması mümkün olmadığı üçün bu partiya son nəticədə seçkiləri boykot etməklə kifayətlənəcək.

Bu məsələyə münasibət bildirən ADP-nin baş katibi Sərdar Cəlaloğlu təmsil olunduğu partiyanın 2003-cü il prezident seçkilərində iştirak edəcəyini deyir. Onun sözlərinə görə, Konstitusiyaya əsasən ADP-nin seçkilərdə iştirak etməsi üçün heç bir maneə yoxdur. Ona görə də demokratların seçkiləri boykot etməsi ilə bağlı fikirlər həqiqətə uyğun deyil: "Bu cür fikirlər parlament seçkiləri ərəfəsində də səsləndirildi. Amma ADP parlament seçkilərini boykot etmədi. Bütün ictimaiyyətin gözü qarşısında qeyri-bərabər şəraitə və təzyiqlərə baxmayaraq çox böyük müvəffəqiyyət qazandı. Biz prezident seçkilərində də uğurla iştirak etməyi fikirdəyirik. Çünki Konstitusiyada bizim prezident seçkilərində iştirakımızı əngəlləyən müddəə yoxdur. Onu da deyim ki, ADP kifayət qədər təşkilatlı və böyük siyasi gücə malikdir. Ona görə də bizə qarşı heç bir siyasi maneə ola bilməz".

ADP sədri Rəsul Quliyevin Azərbaycana qayıtmasına gəlinə, S.Cəlaloğlu bildirib ki, bu istiqamətdə işlər davam etdirilir. Onun sözlərinə görə, partiyanın

Siyasi Şurası R.Quliyevin qayıtmaması məqsədi ilə ilk addım kimi yanvarın 25-də yürüş-miting keçirmək haqqında qərar qəbul edib. S.Cəlaloğlu bildirib ki, bu məsələ ilə bağlı onlar konkret plan hazırlayıblar. Həmin plana uyğun olaraq R.Quliyevin qayıtması üçün tədbirlər həyata keçirəcəklər: "Biz hesab edirik ki, təkə Rəsul Quliyev yox, seçkilərdə real şans olan və Konstitusiyaya görə seçkilərdə iştirakı qadağan olunmayan hər bir Azərbaycan vətəndaşına əlverişli tədbirlərdir. Bu, həm də ATƏT-in demokratik seçkilərin keçirilməsi ilə bağlı Azərbaycan hökumətinin qarşısına qoyduğu şərtlərdən biridir. Həmin şərtə əsasən namizədlərlə bağlı məsələ altı ay ərzində həll olunmalıdır. Güman edirəm ki, son iki ay ərzində Azərbaycan hökuməti bu məsələ barəsində sağlam qərar qəbul edə biləcək".

GÜNDÜZ

Zəlimxan Məmmədlinin qəzeti sabah işıq üzünə görür

Yanvarın 5-dən etibarən "Milliyyət" qəzeti işıq üzünə görəcək. Bu barədə "Olaylar" a məlumat verən nəşrin təsisçisi Zəlimxan Məmmədlinin sözlərinə görə, qəzet ilk mərhələ üçün həftədə bir dəfə 3 min nüsxə ilə çap ediləcək. Müəyyən müddətdən sonra qəzetin tirajı artırılacaq, dövryyəsi həftədə 3 dəfəyə çatdırılacaq: "Qəzet əsasən milli ideologiyamızın formalaşması istiqamətində maarifləndirmə missiyasına üstünlük verəcək. Obyektiv informasiyalar, regional problemlərlə bağlı analitik yazılara daha çox yer ayrılacaq". Z.Məmmədli qəzetin AXCP ("klassiklər") barədə də cəmiyyətdə çoxlu informasiyalı verəcəyini deyib. O bildirib ki, qəzetin yaradıcı kollektivi peşəkar jurnalistlərdən ibarətdir. Baş redaktor isə Türkiyənin "Milliyyət" qəzetinin ölkəmizdə təmsilçisi olmuş Rəhbər Bəşiroğludur.

Xaricdə dini təhsil alan 600-ə yaxın tələbə haqqında məlumat toplanılıb

Qaçqınçılıq və digər qeyri-qanuni yolla xarici ölkələrdə dini təhsil almağa yollanan şəxslərin Azərbaycana qayıtılması istiqamətində iş aparılır. Digər təhsil sahələrindən fərqli olaraq dini təhsilin mərkəzləşmiş qaydada həyata keçirilməsinə maneə olan amil nədir? Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi mətbuat xidmətinin rəhbəri Namiq Allahverdiyev "Olaylar" a bildirib ki, qanunsuz yolla xaricdə dini təhsil almağa getmə halları uzun müddətdir mövcuddur. Onun sözlərinə görə, hətta təhsilini başa vurub Azərbaycana qayıdanlar dini fəaliyyətlə də məşğul olur. Lakin onun fikrincə, bunu tam şəkildə həyata keçirmək üçün mütləq dini təhsili mərkəzləşmiş qaydada aparmaq lazımdır. Məhz bu məqsədlə xaricdə dini təhsil alanların sayı dəqiqləşdirilir və sənədləri araşdırılır. İndiyədək isə 600-ə yaxın şəxs haqqında məlumat əldə edilib.

Bəsti ƏLİBƏYLİ

Pedaqogika elmi sübut edib ki, uşağa tərbiyənin özülü beş yaşadək qoyulur. Həmin dövrədən nə edilibsə, bu bütün tərbiyə prosesinin doxsan faizi deməkdir. Bu məntiqə Azərbaycanın təhsil səviyyəsinə baxanda ilk nəzərəçarpan fakt bu olur ki, biz, ümumiyyətlə, tərbiyə üçün əsas sayılan vaxtı uduruq. Çünki orta ümumtəhsil məktəblərində Azərbaycan tarixi dərsləri beşinci sinifdən etibarən keçilməyə başlanır. Deməli, doxsan faiz tərbiyə şansını itirərək, on faizin gümanına işləyirik.

Tarix fənninin adı məhsək çəkədim. Ümumi tarix anlayışı üçün dünya tarixi də, milli-siyasi tarix də, ərazi, təbiət və mədəniyyət tarixi də gədir. Bu diapazonda toxum səpilməsi, yüksək dünyabaxışlı insan, harmonik şəxsiyyət tərbiyələnməsi üçün yetərlidir. Ancaq biz o toxumu gec səpməyə başlayırıq və bu səbəbə də normal nəticəyə nail ola bilmirik.

Əlbəttə, aydındır ki, əlifbanı təzəcə öyrənməyə başlayan birinci sinif şagirdinə tarix kimi ciddi, intellektual bir fənnin həqiqi və geniş planda tədrisindən söhbət getmir. Mən hansısa bir tələb və təkid etmədən, israrla mütləq mənimsəmə faizinə can atmadan ibtidai siniflərdə təbiətşünaslıq, tarix, coğrafiya, təbabət, milli və dünya mədəniyyəti haqqında anlayış yaradılması, ilkin rüşeymlərin ötürülməsi metodikasından danışırım. Nəzəriyyədə və təcrübədə bu metodikanın intellektual oyun, nağıl, səhnəcik, şəkil və yaxud müəyyən bir mövzu üzrə söhbət, sinifdən xaric mütaliə üçün ədəbiyyat kimi çoxlu sınaqmış nümunələri var. Pedaqogikanın məhz bu qolu yarıdan asılı olmadan və beynin ifrat yüklənməsinə yol vermədən istənilən səpgili informasiyanın yaddaşına ötürülməsinə şərait yaradır. Təəssüf ki, rəsmi dərslər proqramları qədər əhəmiyyətli olan bu mühüm sahəyə təhsil strukturlarında üçüncü-beşinci dərəcəli iş kimi baxılır. Ona görə də hazırda sinifdən xaric mütaliə üçün ədəbiyyat digər əyani vəsaitlərə sardən ciddi çatışmazlıq mövcuddur. Bakı Şəhər Müəllimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunun ibtidai siniflər üzrə metodisti Solmaz Amanovanın təkbaşına gördüyü işlər isə sübut edir ki, istəvə qayğı olsa, problemin qaçılmaz müddətdə aradan qaldırmaq mümkündür.

Solmaz Amanova və onun gördüyü işlərə tanışlıq imkanını mənə yaxınlarda əlimə düşmüş "Su satan Abbas, Bülbül və Qızılgül" haqqında nağıl kitabçası qazandırdı. Cəmi on beş səhifədən ibarət olan balaca kitabçada, bütün Qarabağın mənəvi tarixi, dünəni, şərəfli keçmiş və bugünkü sarsıdıcı realığı əks olunub.

İlk baxışda belə təəssürat yaradır ki, bu, gözəl tərtib olunaraq şəkillərlə bəzədilmiş əfsanə və nağıl kitabıdır. Amma diqqətlə oxuduqda müəllifin faktlarla zəngin, çox maraqlı və bədi bir informasiya bülleteni yaratdığı məlum olur. Uşaq psixologiyasını və onunla necə davranmağı yaxşı bilən Solmaz Amanova uşağı quru, soyuq informasiyanın maraqlandırmayacağını nəzərə alaraq, yaddaşına ötürmək istədiyi məlumatları cazibəli və isti nağılların, mənəm əfsanə və şerlərin içində gizlədir. "Bülbül və qızılgül haqqında əfsanə", "Su satıcısı", "Qaçqın qızlar", "Qoca qarabağlı", "Şehrli köynək" adlı əfsanə və şerlər ələ bir pedaqoji incəliklə yazılıb ki, uşağı dolayısı ilə öz tarix və mədəniyyətini addım-addım öyrənmə-

Solmaz Amanova görkəmli bəstəkar Rastrapoviç öz kitablarını təqdim edərkən

təqamətdə daha bir orijinal addım atıb, Azərbaycan Tibb Universitetinin müəllimi Vaqif Şadinski ilə birgə miniatur anatomiya atlası tərtib edib. Mini-atlasın bir səhifəsində insanın bədən orqanlarının sxemini öyrədən tələbə başqa bir səhifədə Rembrandtın "Doktor Nikolas Tulpun anatomiya dərsi" adlı məşhur əsərinin reproduksiyası, yaxud Şərqi təbabətinin Allahı sayılan Əbu Əli İbn Sina'nın portreti ilə və Solmaz Amanovanın rəsmlərdən qaynaqlanan sadə, isti, eyni zamanda informativ şerləri ilə tanış olur. Müştərik hazırlanmış sonuncu iki nəşr Azərbaycan hüdudlarından kənar da elm adamlarının böyük marağına səbəb olub. "Anatomiya incəsənətdə və poeziyada" kitabına Rusiya, Ukrayna və Gürcüstanın görkəmli tibb alimləri rəy veriblər. Rusiya Elmlər Akademiyasının akademiki Sapin də öz təəssüratında sözügedən kitabın alimlərin və mədəniyyət adamlarının diqqətini çəkdiyini elmə çox faydalı bir xidmət olduğunu qeyd

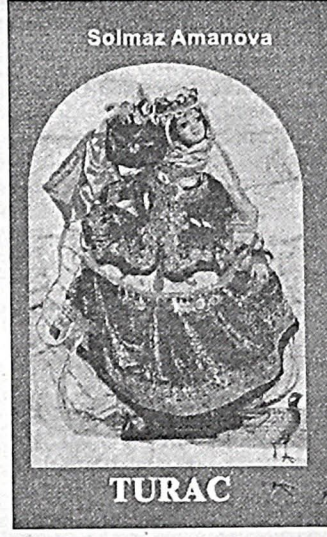
Yenilikçi pedaqoq

yə istiqamətləndirir. Məsələn, "Su satan Abbas..." nağılında Qarabağın xanlıqlar dövründən, istedadlı sərkərdə Pənəhəli xan Cavanşirdən, onun üstündə Quran ayələri nəş olunmuş sehrli köynəyindən (Etiraf edim ki, mən o köynəyin üstündə "Qurani-Kərimin 12-ci surəsinin 93, 94, 96-cı ayələrinin tikmə üsulu ilə nəş olunmasını "Şehrli köynək" şerini oxuyandan sonra bildim - B.Ə.) tutmuş bugüncədən olan uzun bir mərhələ unudulmuş boyalarla təsvir olunub. Yəni, ola bilər ki, uşağın vaxtsız Şuşanın Ermənistan tərəfindən işğal olunduğu statistik 9 may 1992-ci il tarixini unutsun. Amma Şuşanın və külli Qarabağın keçmiş ilə bağlı ən əhəmiyyətli cizgiləri özündə birləşdirən "Su satan Abbas..." nağılı yaddaşda həmişəlik qalacaq. İndiyə qədər bizə belə əsərlər ki, bütün nağıllar quramadır və qeyri-müəyyən keçmiş aiddir. Solmaz Amanova isə "Turac", "Şehrli buğda", "İrs", "Müğəm" və digər kitablarında dərc olunmuş informativ və müasir nağılları ilə bu folklor janrına tamam fərqli münasibət nümayiş etdirir. O, bu qənaətdədir ki, sivilizasiya inkişaf etdikcə nağıllar da təzələnməli, aid olduğu dövrlərin mühüm informasiyasını özündə əks etdirməlidir. Solmaz Amanovanın metodologiyasının yeni, orijinal cəhətlərindən biri də onun əyani vəsait hazırlayarkən inteqrasiya prinsiplərinə

esaslanmasındır! Metodist kimi o, mühüm bildiyi mədəni və tarixi informasiyaların müxtəlif istiqamətlərdən yaddaşına ötürülməsinə önəm çəkir. Məsələn, "Su satan Abbas..." kitabının hər səhifəsinin kənarında Qarabağın bir işğal olunmuş rayonunun adı və işğal tarixi iri hərflərlə qeyd olunub. Beləliklə, 15 səhifəlik mini-kitabın birinci və son səhifələri Qarabağ harayı ilə açılıb bağlanmaqla, işğal olunmuş 12 Azərbaycan rayonunun hamısı haqqında informasiya verilib. Digər tərəfdən isə həmin informasiyalar, yəni, bizim məhz işğala məruz qaldığımız Azərbaycan rəssamlarının çəkdiyi "Qaçqın qızlar", "Qoca qarabağlı" rəsmləri və Solmaz Amanovanın həmin mövzularda yazdığı şerləri, nağıl və əfsanələri təsdiqləyir.

Solmaz xanımın bu yığcam əsərinin arxasında böyük zəhmətlə ərsəyə gəlmiş 15 kitab dayanır. Müasir rus rəssamı Nikas Safronovun əsərləri əsasında "Qız və qızılgül", Rembrandt, Van Reyn, Leonardo da Vinçi, Raffaello Saiti, Van Qoq, Adrian Brauver, Lui Fransua kimi məşhur Avropa rəssamlarının şedevrləri, eləcə də Azərbaycan milli rəngkarlığı əsasında yazdığı "Anatomiya incəsənətdə və poeziyada", "Monast apteki", "Muzey pedaqogikası" və əvvəl də qeyd olunan digər kitablar məhz belə yarandı.

Bir cəhəti də qeyd etmək vacibdir ki, Solmaz Amanovanın cəmi iki-üç il ərzində gördüyü bu bənzərsiz işlərin bəhrəsi təkcə ibtidai və orta məktəb şagirdləri üçün deyil. Onun "Anatomiya incəsənətdə və poeziyada" adlı kitabı tibb universiteti tələbələri və biologlar üçün qiymətli hədiyyədir. S.Amanova bu is-

zib Azərbaycan və dünya rəssamlarının əsərlərinə baxmağa başladı. Qəribədir ki, yazacağım şerlərə, əfsanə və nağıllara mövzu olacaq rəsm əsərlərinin özləri mənimlə "danışmağa" başladılar. Onların fotosunu çıxarıb kim tərəfindən və hansı üsulla çəkildiyini, hansı əsər, dövrə aid olmasını, rəsmin yaranma tarixi ilə bağlı rəy və söhbətləri öyrəndikdən sonra həmin məlumatları və mənə yaranan assosiasiyaları əlaqələndirərək şer, nağıl, əfsanə, kiçik pyeslər yazdım".

Solmaz xanımın bu yığcam əsərinin arxasında böyük zəhmətlə ərsəyə gəlmiş 15 kitab dayanır. Müasir rus rəssamı Nikas Safronovun əsərləri əsasında "Qız və qızılgül", Rembrandt, Van Reyn, Leonardo da Vinçi, Raffaello Saiti, Van Qoq, Adrian Brauver, Lui Fransua kimi məşhur Avropa rəssamlarının şedevrləri, eləcə də Azərbaycan milli rəngkarlığı əsasında yazdığı "Anatomiya incəsənətdə və poeziyada", "Monast apteki", "Muzey pedaqogikası" və əvvəl də qeyd olunan digər kitablar məhz belə yarandı.

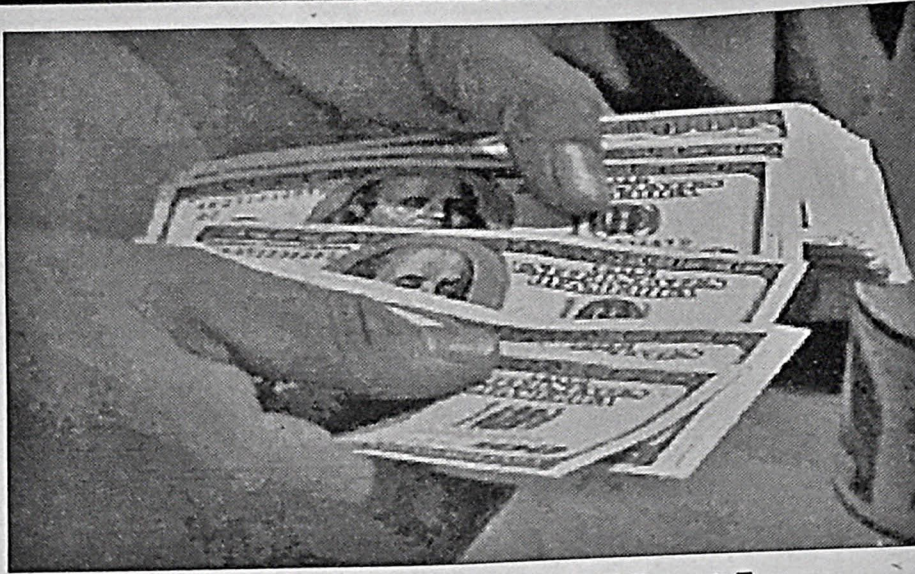
Bir cəhəti də qeyd etmək vacibdir ki, Solmaz Amanovanın cəmi iki-üç il ərzində gördüyü bu bənzərsiz işlərin bəhrəsi təkcə ibtidai və orta məktəb şagirdləri üçün deyil. Onun "Anatomiya incəsənətdə və poeziyada" adlı kitabı tibb universiteti tələbələri və biologlar üçün qiymətli hədiyyədir. S.Amanova bu is-

edib. Yeniliyə mətbuat da münasibət bildirib. Azərbaycan, Amerika, İngiltərə, Rusiya və Başqırdıstanda "Anatomiya incəsənətdə və poeziyada" kitab-albomu elmlərin inteqrasiyası, sintezli öyrənilməsinə təmin edən uğurlu addım kimi dəyərləndirilib.

Ancaq qəribədir ki, Azərbaycan Təhsil Nazirliyi Solmaz Amanovanın gördüyü işləri sükutla qarşılayır. Söhbət zamanı Solmaz xanım bildirdi ki, hətta məktəblərdə kitablarının satışına da icazə verilmir. Halbuki, həmin kitabların hamısı bilavasitə təhsillə bağlıdır, sinifdən xaricə oxu üçün əyani vəsaitdir, yeni metodologiyadır. Ona görə də o, beş yüz, min tirajla, öz hesabına çap etdirirdi ki, kitabları ancaq Kitab Evinə verir. Maraqlananlar həmin ünvana müraciət etməklə Solmaz Amanovanın kitabçılıq mədəniyyətinə orijinal baxışları və orta məktəblərdə şagirdlərlə işləməyin qeyri-ənənəvi metodları ilə tanış ola bilərlər.

Bu yazıda Solmaz Amanovadan şair, yazıçı kimi də danışmaq, bədi təfəkkürünün, hüduzsuz duyğularının bəhrəsi olan sadə, səmimi şerlərindən, orijinal nağıl və əfsanələrindən nümunələr gətirmək olardı. Amma bütün pedaqoji sahədə yenilik yaratmaq istəyindən qaynaqlandığına görə onu məhz bu aspektdən təqdim etməyi, yeni minilliyin pedaqogunu tanıtmayı lazım bildik.

Hər bir ölkə iqtisadiyyatının inkişaf etdirilməsi strategiyasını hazırlayarkən ilk növbədə kiçik və orta sahibkarlığın formalaşması və güclənməsi prosesinə diqqət yetirir. Xüsusilə, Azərbaycan kimi yenidən bazar iqtisadiyyatına qədəm qoyan dövlətlər üçün bu, zəruri tədbirlərdən biri hesab olunur. Özel sektor isə maliyyə dəstəyi olmadan iqtisadi artımın dərəcəsi qüvvəsinə çevrilə bilməz.

Qeyri-bank kredit təşkilatları bazarda hökmranlıq edir

GENİŞ MÜŞTƏRİ BAZASINA MALİK BU TƏŞKİLATLAR QEYDİYYAT PROBLEMI İLƏ ÜZLƏŞİBLƏR

Tarixə nəzər salsaq, qabaqcıl ölkələrdə iqtisadiyyatın inkişafı ilkin kapital yığımindən başlayıb. Yeni kapital olmadan iqtisadiyyat dünya səviyyəsinə çıxarmaq mümkün deyil. Müasir zamanda isə istənilən biznes əsasən kreditlə inkişaf edir. Bu baxımdan ölkə iqtisadiyyatının inkişafında Azərbaycanı mikrokreditləşdirmə ilə məşğul olan qurumların rolu böyükdür. Hazırda Azərbaycanda 9 beynəlxalq təşkilatın - "ACDI/VOCA", "ADRA", "FINCA", "NNE", "NRC", "MC", "OXFAM", "IOM", "SCF" və "WVI" beynəlxalq humanitar təşkilatlarının kredit qurumları fəaliyyət göstərir. Bu təşkilatlar və "Mersy Corps" 2001-ci ildə Azərbaycan Mikromaliyyə Təşkilatı adı altında birləşiblər. "Mersy Corps" birbaşa kredit xidməti göstərməyə də Azərbaycana Humanitar Yardım Proqramının çətir meneceri olaraq "ADRA" və "Uşaqları qoruyun" təşkilatlarının kredit xidmətləri təqdim etməsinə maliyyə dəstəyi göstərib.

Bu təşkilatların iş prinsipləri ilə tanış olmaq üçün bir neçəsinin fəaliyyət proqramına nəzər salmaq kifayətdir. Məsələn, "ADRA" təşkilatı Naxçıvanın 6 rayonunda mikro kreditlər verməklə məşğuldur. 1999-cu ildən fəaliyyət göstərən "ADRA" mikromaliyyə təşkilatı kənd təsərrüfatı, ticarət və kiçik-orta sahibkarlığa yardım çərçivəsində kreditlər verir. Kredit verərkən girov olaraq qrup həmrəyliyindən istifadə edilir. Yeni kredit bir nəfərə yox, 10-15 nəfərdən ibarət qrupa verilir və hər bir qrup üzvü digərinə görə məsuliyyət daşıyır. 200 dollardan başlayan kredit 1 il müddətinə verilməklə aylıq 3 faizlə azalan balansla ödənilir. Mərkəzi Aranda fəaliyyət göstərən digər bir təşkilat - "Uşaqları Qoruyun" isə daha aşağı həcmdə - 100 dollardan başlayaraq kredit verir. Bu zaman ev əşyalarından girov kimi istifadə edilir. 1998-ci ildən mikromaliyyə bazarında uğurla

fəaliyyət göstərən "FINCA" isə aztəminatlı kiçik biznes sahiblərinə qısamüddətli xırda kreditlər verir. Firma əsasən qadın sahibkarlar və qaçqınlarla işləməyə üstünlük verir. Burada girov olaraq əsasən qrup həmrəyliyindən istifadə edilir. Qeyd edək ki, hazırda qrup həmrəyliyindən girov kimi istifadə edilməsi bu təşkilatların mühüm üstünlüklərindən birinə çevrilib. Hazırda maddi girovun notarial qaydada hüquqi qeydiyyatını aparmaq üçün alınacaq kreditin 0,5-1 faizi həcmdə rüsum ödəmək lazımdır. Üstəlik, sənədlərin toplanması ilə bağlı qanuni və qeyri-qanuni rüsumları toplasaq, bu, girovun 10 faizinə gəlib çatır. Bunları düşünən sahibkar kredit almaqdan imtina etməli olur. Kredit təşkilatlarının tətbiq etdiyi qrup həmrəyliyi prinsipi isə bu problemlərdən uzaqlaşmağa imkan yaradır (maraqlıdır ki, yenidən fəaliyyətə başlayan Mikromaliyyələşdirmə Bankı da girov prinsipini notariusdan istifadə etməmək üstündə qurmağa çalışır).

Ümumilikdə, hazırda respublikada kredit xidməti sahəsində fəaliyyət göstərən 9 qeyri-bank kredit təşkilatının 24430-dən çox müştərisi var. 9163 iş yeri yaradan bu kredit təşkilatlarının müştərilərdə 4 mln. dollar pulu var. Təkcə Azərbaycana Humanitar Yardım Proqramı çərçivəsində maliyyələşdirən 2 kredit təşkilatının kredit portfeli yarım milyon dollara yaxındır. Təəccüblüdür ki, belə fəaliyyət miqyasına malik bu təşkilatlar ilkin biznes mühtinə xas problemlərlə üz-üzə qalıblar. Bunlardan birincisi qeydiyyat məsələsidir. Hazırda Azərbaycanda fəaliyyət göstərən 9 mikrokreditləşdirmə təşkilatlarından yalnız 3-ü - "ACDI/VOCA", "NRC" və "FINCA" Ədliyyə Nazirliyindən qeydiyyatdan keçiblər və Milli Bankdan lisenziya alıblar. "OXFAM" isə yalnız qeydiyyatdan keçə bilib. Qalanlar isə nə qeydiyyatdan keçə, nə də li-

senziya ala bilərlər. Problemi yaradan səbəb isə bu sahədə qanunvericiliyin olmamasıdır. Hazırda fəaliyyət göstərən qeyri-bank kredit təşkilatlarının fəaliyyəti bir sıra orqanlarla onları himayə etməsi sayəsində mümkün olub. Lakin istənilən təsərrüfat subyekti kimi, kredit təşkilatları da fəaliyyətini vahid qanun çərçivəsində qurmaq istəyirlər. Onların qrant çərçivəsindən çıxaraq mənfəətlə işləyəcəyi təqdirdə vergi verilməsinin, statistik məlumatların ötürülməsinin necə tənzimlənəcəyi qaranlıqdır. Halbuki bu sahədə təkmil qanunvericiliyin olması kredit xidməti göstərən təşkilatların sayının artmasına və bu sahədə rəqabətin yaranmasına gətirib çıxara bilər. Bu isə kredit müddətinin uzanmasına və faiz dərəcələrinin azalmasına səbəb olardı.

Eyni zamanda, bu sahədə qanunvericiliyin olmaması müştərilərlə yaranan münafiqlərin məhkəmə yolu ilə həll edilməsinə də mane olur. Belə ki, hakimler kredit müqavilələrinə əməl etməyənlərə qarşı tədbirlər gördülməsinin hüquqi əsaslarını tapa bilmirlər.

Bələ anlaşılmaqlıqların yaranmasının başlıca səbəblərindən biri də mikromaliyyə anlayışının tam başa düşülməməsidir. Əhalinin böyük hissəsi humanitar qurumların mikromaliyyələşdirmə fəaliyyətini keçid dövrü ilə əlaqədar müvəqqəti hal kimi başa düşür və krediti "humanitar yardım" kimi qəbul etməyə çalışırlar. Halbuki bütün ölkələrdə, o cümlədən ABŞ-da da sahibkarlara mikromaliyyə xidmətləri göstərilir. Azərbaycan Mikromaliyyələşdirmə Assosiasiyasının sədri Ç.Məmmədovun sözlərinə görə, kredit təşkilatlarını dəstəkləyən beynəlxalq qurumlar onların yalnız proqram müddətində deyil, daimi fəaliyyət göstərməsinə çalışırlar. Bununla hamın təşkilatlar kreditləşdirmə sisteminin zəruri həlqələrindən birinə çevrilirlər. Azərbaycanda mikrokreditləşdirmə-

nin vacibliyini şərtləndirən əsas amillərdən biri bank sektorunun bu sahədə zəifliyi və ölkədə yoxsulluq səviyyəsinin yüksək olmasıdır. Hazırda kiçik sahibkarların maliyyə resurslarına ciddi ehtiyacı var. Kapitalını əsas fondların yaradılmasına yönəldən kiçik sahibkar bəzən dövrüvə vəsaitləri çatışmazlığı ilə üzleşir. Buna görə də, kredit təşkilatlarının maliyyə dəstəyi onların fəaliyyətini davam etdirməsində mühüm rol oynayır. Lakin bəzi rəsmi qurumlar kredit təşkilatlarının fəaliyyətinə birtərəfli yanaşaraq onların yalnız mənfəət əldə etmək naminə yaradıldığı fikrindədirlər. Şübhəsiz, bu amili istisna etmək mümkün deyil. Hər bir qurum özünü maliyyələşdirmə qabiliyyətinə malik olmaq üçün müəyyən gəlir əldə etməlidir. Lakin nəzərə almaq lazımdır ki, beynəlxalq humanitar təşkilatlar kömək məqsədilə kredit, qrant verirlər və onların əsas məqsədi verilən pulu geri qaytarmaq yox, qarşıya qoyulan məqsədə nail olmaqdır. Qoyulan məqsədə nail olmaq və dayanıqlı fəaliyyət göstərmək üçün isə gəlirli işləmək vacibdir. Bankdan fərqli olaraq kredit təşkilatlarının gəliri yalnız kreditə görə verilən faizlərdən yaranır. Qeyd edək ki, beynəlxalq aləmdə mikromaliyyə institutlarının kredit faizi kommersiya bankı ilə sələmçilərin tətbiq etdiyi faiz arasında olur.

Bu təşkilatlarla bağlı yaranan digər bir fikir isə onların yalnız qısamüddətli kreditləşdirmə ilə məşğul olmasından yaranıb. Bəzilərinin rəyincə, qısamüddətli kreditlər iqtisadiyyatın inkişafında rol oynaya bilmir. Ç.Məmmədovun fikrincə isə, qısamüddətli kreditləşdirmənin inkişafı uzunmüddətli kredit bazarının yaranmasına əsas yaradır. Eyni zamanda bu təşkilatlar faktiki olaraq sahibkarların kredit mədəniyyətini artırmaqla banklar üçün potensial müştəri bazası yaradırlar.

S.ƏYYUBOĞLU

Sovet avtomobilləri havanı daha çox çirkləndirir

2003-cü ilin ortalarından Azərbaycanın Ekologiya və Təbii Ehtiyatlar Nazirliyi Daxili İşlər və Nəqliyyat nazirlikləri ilə birgə havanın tullantı qazlar ilə çirkləndirilməsinin qarşısının alınması üzrə layihənin gerçəkləşdirilməsinə başlayacaq. Bunun üçün ölkə üzrə Almaniyaya avadanlıqları ilə təhciz edilmiş bir neçə ekoloji məntəqə yaradılması nəzərdə tutulur.

Ekologiya və təbii ehtiyatlar naziri Hüseyn Bağırovun sözlərinə görə, Azərbaycanda olan avtomobillərin böyük əksəriyyəti "Avro-0" çirklənmə standartları ilə işləyirlər. Bu isə deməkdir ki, Avropa ölkələrində buraxılmır. Avtomobillərdə uyğun gələn təmizləyici qurğu quraşdırmaq isə əlverişli deyil, çünki avtomobillərin çoxunun qiyməti bu avadanlığın qiymətindən ucuzdur. Buna görə də, ekoloji cəhətdən köhnəlmiş maşınların sahibləri birinci dəfə çərimə olunmayacaqlar, onlara mühərriklərin təmiri, süzgeçlərin dəyişdirilməsi və s. üzrə icbari qərarlar verilməyəcək.

Hüseynov bildirib ki, yoxlamaları ölkəyə gələn maşınlardan başlamaq düşünülür. Çirklənmənin səviyyəsi yüksək olan avtomobillərə xüsusi talon və avtomobilin təmir edilməsi üzrə göstəriş satılacaq. Talon satışıdan əldə edilən vəsaitlər çirklənmənin ortaya çıxarılması və avtomobillərin təmiri üzrə çəğdəş bazanın yaradılmasına yönəldiləcək.

Rusiya dağ rayonlarını inkişaf etdirmək üçün Azərbaycana əməkdaşlıq təklif edir

Rusiya parlamenti sərhədyanı rayonlarla dağ regionlarının inkişafına dair ümumi qaydaların işlənməsi məqsədilə Gürcüstan, Azərbaycan və Qazaxıstanla əlaqələri inkişaf etdirmək niyyətindədir.

Dövlət Duması bildirir ki, dağ regionlarının inkişafı haqda qanun üzərində işləyən ekspertlər qrupu Dumaya adı sadalanan ölkələrlə həmin məsələ barədə məsləhətləşmələr aparmağı təklif edir. Rusiya depuatları Gürcüstan, Azərbaycan və Qazaxıstandan olan həmkarları ilə transsərhəd əməkdaşlığı və dağ ərazilərinin sabit inkişafı strategiyasını razılaşdırmaq niyyətindədirlər.

MDB-nin 55 illik neft ehtiyatı var

MDB İcraiyyə Komitəsinin Moskva şöbəsindən "Em-Pi-Ey"ə verilən məlumata görə, Birliyin 55 illik neft, 77 illik qaz və 90 illik kömür ehtiyatı var. Dünyanın neft ehtiyatı təminatı 43 il, qaz ehtiyatı təminatı 57 il, kömür ehtiyatı təminatı 13 ildir.

Ekspertlərin proqnozuna görə, 2010-cu ilədək Birlik ölkələrində neft və qaz hasilatı 414 mln. ton şərti yanacaq, 900 mlrd. kubmetr təbii qaz, 445 mln. ton kömür, elektrik enerjisi istehsalı 1504 kVt/saat təşkil edəcək. Birlik ölkələri üzrə yanacaq-energetika ehtiyatlarının xüsusi çəkisi 40%-dən çoxdur.

Transformator Ağcabədiyə çatdırdı

"Azərenerji"nin mətbuat xidmətindən "Em-Pi-Ey"ə verilən məlumata görə, Ağcabədidə tikilən 330/110 kVt-luq yeni yarımstansiya üçün nəzərdə tutulmuş 280 MVA gücündə irihəcmli avtotransformator "Azərenerji" və İsveçrənin "Panalrina" şirkətinin mütəxəssisləri tərəfindən rayona çatdırılıb.

Yarımstansiyanın özündə işlərin 85%-i yerinə yetirilib. 2-ci kommunikasiyanın quraşdırma işləri başa çatdırılıb. Yarımstansiyanın fevralın sonu - martın əvvəlində istismara verilməsi məqsədilə transformatorun quraşdırılması, sazlaşma və sınaq işlərinə başlanacaq.

Məlum olduğu kimi müəllimlərin attestasiya məsələsi ötən ildən bu ilə keçən mövzulardandır. Müəllim ordusunun təmsilçiləri də digər dövlət qurumlarının nümayəndələrinə tətbiq olunan qaydalara müvafiq şəkildə attestasiyadan keçməli olsalar da, təhsil sistemində bu proses böyük rezonansla müşayiət olunur. Prosesin belə geniş maraq yaratmasını Təhsil Nazirliyinin əməkdaşları müxtəlif formada izah edirlər. Zənnimizcə, əsas məsələ odur ki, attestasiya prosesində neqativ hallara yol verilməsin. Bu proses nə cür aparılacaq? Attestasiyadan keçməyənlər kimlər olacaq? Müəllimlərin attestasiyası zamanı nələrini bilmək tələb olunur? Attestasiya nə vaxtdak aparılmalıdır? Bu suallara cavab tapmaq üçün "Yolayrıcı"na Respublika Müəllimlər Şurasının sədri Babaxan Muradovu, Təhsil Nazirliyinin Kadrlar İdarəsinin rəisi Rəhim Ağamalıyev və həmkarlar təşkilatının sədri kimi 18 saylı məktəbin müəllimlərinin təmsilində müəllim ordusunu təmsil edən Solmaz Rəhimovanı dəvət etdik.

Babaxan Muradov:
"Bu gün müəllimlər
attestasiya əhval-
ruhiyyəsində deyillər"

rəhbərləri var və olacaq. Bir qrupun yaratdığı qanunsuz hərəkətlər tez yayılır. Çalışmaq lazımdır ki, belə hallara yol verilməsin. Təhsilin idarə olunması çox ciddi məsələdir. Bu sahədə əsaslı addımlar atılsa, işləmək müəllim üçün asan

- Azərbaycan təhsil sisteminin sonuncu attestasiya prosesi 9 il əvvəl keçirilib. Bu prosesin reallaşması üçün 9 ilin çox və ya az olduğunu söyləməkdə çətinlik çəkirəm. Amma müəllimlərin attestasiyadan keçirilməyi barədə xəbərlər dolayan kimi çoxsaylı suallar qarşısında qalan təhsil işçiləri təbii ki, təşviş içindədirlər. Sizcə, builk attestasiyanın keçirilməsi hansı zərurətdən irəli gəlir?

Rəhim Ağamalıyev: Dediniz ki, müəllimlər təşviş keçirirlər. Hamımız çalışdığımız sahənin bilicisi olsaq belə imtahanəbənzər prosesə gedəndə istər-istəməz təşviş düşürük. Bu, məsələnin təbii tərəfidir. Məsələnin qanuni tərəfi odur ki, 1999-cu ildə Milli Məclisdə Əmək Məcəlləsi qəbul olunub. Həmin məcəllənin müvafiq maddələrində attestasiya prosesi ilə bağlı konkret rəqləmətlər var. Ötən illər digər dövlət qurumlarında attestasiya prosesi artıq həyata keçirilib. Məni maraqlandıran əsas məsələ odur ki, nə səbəbə təhsil işçilərinin attestasiyası belə əjiotajla müşayiət olunur? Görünür, əsas səbəblərdən biri odur ki, bizim kontingent böyükdür. Bu, qanunvericilik aktlarının inkişaf xronologiyasını bilməməkdən də irəli gələ bilər. Bu gün müəllimlər üçün tətbiq olunan attestasiya qaydaları hökumət tərəfindən təsdiq olunan qaydalar əsasında aparılır. Sadəcə olaraq, Təhsil Nazirliyi həmin qaydaları təhsil sistemində elan edib. Bu məsələylə bağlı bəzi ekspertlər tamamilə yanlış məlumatlar yayırlar. Bu yaxınlarda mətbuat orqanlarından birində həmin ekspertlər əsassız fikirlər söyləməklə müəllimlər arasında çəşqinliq yaratmağa cəhd ediblər. Məncə, attestasiya prosesində qaranlıq məqam yoxdur. Bütün qaydalar elan edilib və mərhələ-mərhələ həyata keçiriləcək.

Babaxan Muradov: O nə attestasiyadır ki, keçirildəndə müəllim narahat olmasın. Tarixdən bir epizod yadıma düşür. Sərkərdə Napoleonu bir gün yuxudan qaldırır, ona bildirirlər ki, İspaniya Fransaya müharibə elan edib. O deyir ki, elə bildim mənə imtahana çağırılar. Bu baxımdan müəllimin narahatlıq keçirməsi başadüşülüdür. Mən attestasiya qaydalarıyla tanışam və əminliklə deyə bilərəm ki, bu qaydalar əvvəlkiyədən fərqlənir. Müəllimlərin çoxu artıq attestasiyadan keçiblər. Ona görə də təşviş keçirməyə ehtiyac yoxdur. Lakin burda maraqlı məsələ odur ki, attestasiyanın indi keçirilməsi lazımdır, ya yox? Əvvəl attestasiyanın xüsusi test üsulu ilə keçirilməsi barədə xəbərlər dolayırdı. Mən bunun əleyhinə idəm, çünki bunun necə reallaşacağını başa düşə bilmirdim. Yaxşı ki, bu xəbərlər reallaşmadı. Lakin başqa bir səbəbdən də bu gün attestasiyanın keçirilməsinin vaxtı deyil. Azərbaycan

"Yolayrıcı"

Attestasiya prosesində rüşvətin

TƏHSİL NAZIRLIYI BU MƏQSƏDLƏ MÜƏLLİMLƏR ÜÇÜN

müəlliminin sosial vəziyyəti həddindən artıq ağırdır. Müəllim nə evində, nə məktəbdə məişət qayğılarından xilas ola bilir. Müəllimlər aldıkları əmək haqqı ilə öz ailələrini saxlamaq imkanında deyillər. Bunu niyə dövlət hiss etmir, başa düşə bilmirəm? Respublika Müəllimlər Şurası bu yaxınlarda müəllimlərin sosial vəziyyəti ilə bağlı dövlət başçısına müraciət ünvanlayıb. Bu vaxtdak müraciətimizə cavab almamışıq. Azərbaycan müəlliminin indiki ağır vəziyyətində onun psixoloji əhval-ruhiyyəsini, zəifləməkdə olan mənəviyyatını saflaşdırmaq lazımdır. Bu vəziyyəti sazla, musiqiylə düzəltmək mümkün deyil. Yeganə yol müəllimlərin sosial vəziyyətini yaxşılaşdırmaqdır. Bu barədə nəinki düşünən yoxdur, hətta belə təsəvvür yaranır ki, müəllimlər cəmiyyətdə artıq bir təbəqəyə çevriliblər. Son illər incəsənət sahəsinin işçiləri müxtəlif adlarla təltif olunublar. Amma müəllimlər kiminsə yadına düşmür. Belə ədalətsizliyi gördükdə müəllim ruhdan düşür. Söz yox ki, təhsil sistemində attestasiya keçirilməlidir. Amma bu gün müəllimlər attestasiya əhval-ruhiyyəsində deyillər. Məncə elə gəlir ki, attestasiyanı keçirənlər müəllimlərin vəziyyətini nəzərə almağa çalışsalar.

Solmaz Rəhimova: Bizim məktəbin müəllimləri attestasiya prosesinə çox normal yanaşırlar. Artıq bu günlərdə attestasiyanı keçirəcək komissiyanın tərkibini müəyyənləşdirəcəyik. Doğrudur, müəllimlər arasında həyəcan hiss olunur. Amma biz elan olunan qayda müvafiq surətdə attestasiyanı keçirəcəyik.

- *Söhbət əsnasında qeyd etdiniz ki, imtahan ərfəsində hamı həyəcan keçirir. Amma attestasiya qaydaları ilə tanış olan hər kəsə bəllidir ki, bu proses imtahan deyil.*

B.Muradov: Əgər müəllim 5-6 nəfərin qarşısında oturub, müəyyən suallara cavab verirsə, bu imtahan olmasa da, həmişə başqalarını sorğu-suala tutan müəllimlər üçün asan məsələ deyil.

R.Ağamalıyev: Qanunvericilikdə göstərilir ki, hər bir işçi 3 ildən tez olmayaraq attestasiyadan keçirilməlidir. Amma sonuncu at-

təstasiyanın keçirildiyi müddətdən 9 il ötür. Deməli, biz hələ gecikmişik. Babaxan müəllimin qeyd etdiyi kimi müəllimlərin sosial vəziyyətinin ağırlığı nəzərə alınaraq attestasiya keçirilməməsi, onda görək dərs də keçiriləməsin. Bu yaxınlarda ABŞ-in beynəlxalq ekspertləri Azərbaycanda qiymətləndirmə sistemi üzrə vəziyyəti araşdırıblar. Beynəlxalq ekspertlərin qənaətinə görə, Azərbaycan təhsil sistemində attestasiya dondurulub. Attestasiya qaydaları elan olunan sonra bəzi mətbuat orqanlarında bu mövzu ətrafında müsahibələr dərc olunur. Müsahibələrdən birində Azad Müəllimlər Birliyinin sədri Mələhət Mürşüdlü bəyan edib ki, filan məktəbdə filankəsədən attestasiyaya görə 100 dollar pul alıblar. Təəssüf ki, nə məktəbin, nə də müəllimin adı açıqlanır. Amma mənə aydın deyil ki, müəllim 100 dolları nə üçün verib? Attestasiya qaydalarından xəbərdar olan savadlı müəllim kiməsə pul verməməlidir. Əgər bu proses xüsusi testləşdirilmiş qaydada keçirilsəydi, onda müəyyən narahatlıq keçirməyə əsas olardı. Müəllimlərin Hüquqlarının Müdafiə Komitəsi adlı bir qurum var. Onun sədri də eyni fikirlə çıxış edir. Guya hansısa müəllimdən attestasiyadan keçmək üçün 500 dol-

lar pul alıblar. Maraqlıdır, görəsən bu sayaq bəyanat verənlər attestasiya qaydalarıyla tanışdırlarmı? Attestasiya qaydalarında açıq-şəkar göstərilir ki, Təhsil Nazirliyi təhsil müəssisələrində aparılan attestasiya prosesinə müdaxilə etmir. Komissiya məktəblərdə formalaşır, onun tərkibinə məktəbin nüfuzlu müəllimləri, həmkarlar təşkilatının üzvü daxil olur, formalaşan komissiyada məktəbin rəhbərliyindən kiməsə təmsil olunmur. Mənim subyektiv fikrim bu idi ki, müəllimlər üçün attestasiya qaydaları indi tətbiq olunan qaydalardan daha sərt olsun. Lakin Allaha şükür ki, qaydalar bütün sistemlər üçün müəyyən edilən sadə formada elan olundu.

- *Müəllimlərin attestasiya məsələsi müzakirə olunan zaman bu proses boyu ilk növbədə yol verilməli hətta rüşvət halları diqqəti çəkir. Sizcə, bu, attestasiya qaydalarının yetərincə təhlil olunması ilə bağlı deyil ki?*

B.Muradov: Bayaq qeyd etdiyim kimi bu il tətbiq olunan attestasiya qaydaları əvvəlki qaydalara oxşardır. Bu prosesdə müəllimi qorxudacaq bir şey yoxdur. Amma yəqin ki, bu vəziyyətdən öz mənafeyi üçün istifadə edəcək məktəb

olar. Dərd ondadır ki, təhsilin idarə edilməsində vəziyyət getdikcə ağırlaşır. Bu yaxınlarda eşitdiyimə görə, Təhsil Nazirliyində şəhər və kənd məktəbləri müavinlərinin arasında bölüşdürüldü. Təhsildən azacıq xəbəri olan adam belə bir idarəetmə üsuluna getməməliydi. Təhsil Nazirliyinin işçilərini yaxşı tanıyıram və bilirəm ki, orda kifayət qədər mütəxəssis var. Buna baxmayaraq, atılan bu addımı gülcə hesab edirəm. Mən heç vaxt inanmıram ki, bu, Təhsil Nazirliyinin təşəbbüsü ilə reallaşdırılıb. Nazirliyin günahı ondadır ki, bu addımı atıb. Bu işi Təhsil Nazirliyinin boyuna kim qoyub? Belə idarəetmə üsulu nazirlikdən başlayırsa, yerlərdə ataların misali olmasın, bir nöqərin iki ağası olur. Deməli, Təhsil Nazirliyində olan idarələrin hamısı iki müavin qarşısında dayanmalıdır, onlara hesabat verməlidirlər. Təhsili belə idarə etməmək olmaz. Nazirlik dərhal bu səhvini düzəltməlidir. Tətbiq olunan idarəetmə üsulu Təhsil Nazirliyinin işində bir buxovdur. Bu buxovu kəşib atmaq lazımdır.

- *Babaxan müəllim, attestasiya qaydalarına dair müəllimlərin narahat edən məsələlərdən biri odur ki, onlara "tutduğu*

Kinematografçılar İttifaqı qurultaya hazırlaşır

İTTİFAQIN NÖVBƏTİ - IX QURULTAYINDA QURUMUN NİZAMNAMƏSİNƏ ƏLAVƏ VƏ DƏYİŞİKLİKLƏR EDİLMƏSİ NƏZƏRDƏ TUTULUB

Yanvarın 7-də "Azərbaycan" kinoteatrında Kinematografçılar İttifaqının IX qurultayı keçiriləcək. Hər beş ildən bir keçirilən bu tədbir hesabat xarakteri daşıyır. Qurultayda bu ictimai təşkilatın son illərdə bütövlükdə problem içərisində olan Azərbaycan kinosu ilə bağlı fəaliyyəti, gördüyü işlərin, milli kinonun inkişafı üçün atacağı addımlar, qarşısında duran vəzifələr müzakirə ediləcək.

Qurultay Kinematografçılar İttifaqının sədri Rüstəm İbrahimbəyov açaraq, "Azərbaycan kinosu və Kinematografçılar İttifaqının qurul-

tarlararası fəaliyyəti" mövzusunda hesabat məruzəsi ilə çıxış edəcək.

İttifaqın katibi Abbas Əliyevin verdiyi məlumata görə, qurultayın proqramında Elxan Qasımovun rəhbərlik etdiyi təftiş komissiyasının hesabatı, kino işləri baş idarəsinin rəhbəri Cəmil Fərəcovun dövlətin kinoya qayğısı, "Azərbaycan-film" kinostudiyasının direktoru Xəmid Muradovun Azərbaycanda kino istehsalatı haqqında məruzələri dinləniləcək. Kinematografçılar İttifaqının nizamnaməsinə dəyişikliklər və əlavələr ediləcək. Abbas Əliyev bildirdi ki, son dəfə təşkilatın nizamnaməsinə 1991-ci ildə əlavələr olunub.

VƏFA

"Yuğ" yeni ilin ilk premyerasını yanvarın sonunda keçirəcək

TEATRDA MİRZƏ ƏLƏKBƏR SABİRİN "HOPHOPNAMƏ"Sİ ƏSASINDA "HOP! HOP! HƏRƏKƏTLİ NAMƏ" ADLI TAMAŞA HAZIRLANIB

Ötən il teatrsevərləri "Canımda can", "Otello", "Müqəvva" kimi tamaşalarla sevindirən "Yuğ" Teatrı yanvarın sonunda 2003-cü ilin ilk premyerasını keçirəcək. "Yuğ" bu dəfə milli klassikaya müraciət edib. Teatrın bədii rəhbəri və rejissoru Vaqif İbrahimoğlu bunun bildirdiyinə görə, onlar M.Ə.Sabirin "Hophopnamə"si əsasında "Hop! Hop! Hərəkətli Namə" adlı tamaşa hazırlayıblar.

Ötən ilin sonunda təhvil verilən bu tamaşanın quruluşçu rejissorları Vaqif İbrahimoğlu və Gümrək Ömərdir. Məhz texniki səbəblər üzündən premyerası ləngiyən tamaşanın rəssamı Rəşid Şerif, bəstəkarı Cavanşir Quliyevdir. Bu hərəkət komediyasında Mirzə Ələkbər Sabir rolunu teatrın aparıcı aktyoru Məmməd Səfa oynayacaq. Bundan başqa tamaşada Kamran Yunis, Yaqut Pəşazadə, Natəvan Qeybani, Vüsalə Əliyeva və başqaları rol alıblar.

Vaqif İbrahimoğlu bildirdi ki, bu

il "Yuğ"un planında İlyas Əfəndiyevin "Sən həmişə mənimləsən" və Rüstəm İbrahimbəyovun "Görüşlər" pyesi əsasında tamaşalar qoymaq nəzərdə tutulub. Teatrda Kamal Abdullanın məxsusi olaraq "Yuğ" üçün yazdığı bir pyesə də quruluş verilməlidir.

Deyəsən, 2003-cü il "Yuğ" üçün yeni tamaşalardan başqa həm də teatrın öz binasına köçməsi ilə yadda qalacaq. Neçə illərdən bəri Akademik Milli Dram Teatrına sığınan "Yuğ"un kollektivi səbirsizliklə teatr üçün ayrılmış binada təmirin bitməsinə gözlə-

yirlər. Vaqif İbrahimoğlu bütün əlaqədar təşkilatların teatrın tez bir zamanda yeni binaya köçməsi üçün səylə çalışdıqlarını söylədi. Çox güman ki, Novruz bayramından sonra "Yuğ"çular öz tamaşalarını M.Muxtarov küçəsi, 83-də (köhnə Poluxin) qarşılayacaqlar.

VƏFA

Bakı kinoteatrlarında daha bir "Uşaq kinosu həftəsi"

MƏKTƏBLİLƏRİN QIŞ TƏTİLİ GÜNLƏRİ MÜNASİBƏTİLƏ 7 KİNOTEATRDA TƏŞKİL EDİLƏN BU KİNO HƏFTƏLİYİ YANVARIN 3-DƏN 9-DƏK DAVAM EDƏCƏK

Mədəniyyət Nazirliyinin kino işləri baş idarəsi məktəblilərin qış tətili günlərində bəzi paytaxt kinoteatrlarını yenə də balaca tamaşaçıların ixtiyarına verib. İdarə ötən ilin noyabrından başladığı ənənəni davam etdirərək artıq ikinci dəfədir ki, balaca kinomanlar üçün "Uşaq kinosu həftəsi" təşkil edir.

Yanvarın 3-dən start götürən bədəfəki həftəliyin proqramı ötən dəfə olduğundan xeyli zəngindir. Belə ki, yanvarın 9-dək uşaqlara 7 kinoteatrdə - "Nizami", "Şuşa", "Araz", "Dostluq", "Nərimanov", "Bakı", "Təbriz"də 49 film nümayiş olunacaq. Kino işləri baş idarəsinin aparıcı mütəxəssisi Almaz Sultanzadənin verdiyi məlumata görə, bu kino həftəliyində Nəsimi, Səbəyel, Xətai, Nərimanov rayonlarının sırasına Nizami rayonu da qatılıb: "Nizami rayonunun məktəblilərini "Təbriz" kinoteatrında maraqlı filmlərlə sevindirəcəyik. Ümumiyyətlə, bu il kinoteatrların məktəblilərlə əlaqələri daha da genişlənilib. İnanırıq ki, bu kino həftəliyinə daha çox tamaşaçı yığ-

ğa biləcəyik".

Uşaq kinosu həftəliyinin proqramına daxil olan filmlərin əksəriyyəti Qorki adına və "Mosfilm" kinostudiyasının istehsalıdır. Azərbaycanda son illər yeni uşaq filmlərinin çəkilməməsi, sovet dövrünün istehsalı olan filmlərin isə az olması təşkilatçıların ehtiyatını tükənmək təhlükəsi qarşısında qoyur. Onlar da bu ehtiyatdan qənaətlə istifadə etmək üçün ehtiyaclarını "Videomərkəz"də və Film Fondunda saxlanılan, başqa ölkələrin istehsalı olan filmlərin hesabına ödəyirlər. Beləliklə, kinoteatrlarda uşaqlara "Şir evdən getdi", "Ağ atlı oğlan", "O qız olmasaydı" kimi yerli filmlərlə yanaşı, Rusiyanın istehsalı olan "Kapitan Vrungelin yeni macəraları", "Skripkanın sərgüzəştləri", "Göyçək Aysulu haqqında nəğmə" kimi filmlər də nümayiş etdiriləcək. Lakin bu filmlərin bəziləri dublyaj olunmadığından uşaqlara rus dilində təqdim olunacaq. Ötən kino həftəliyindən fərqli olaraq, bu dəfə balacalar cizgi filmlərinə baxa bilməyəcəklər. Həftə boyu kinoteatrlarda hər gün bir filmin iki cəmsi təşkil olunacaq. Biletlərin qiyməti isə min manatdan baha deyil.

VƏFA

Dövlət Filarmoniyası Yanvarı "Konsertlər Ayı"na çevirəcək

BU AYIN SONLARINADƏK FİLARMONİYANIN DƏSTƏYİLƏ BİR SIRA KONSERTLƏR VƏ KLASSİK MUSİQİ İLƏ BAĞLI TƏDBİRLƏR KEÇİRİLMƏSİ NƏZƏRDƏ TUTULUB

Azərbaycan Dövlət Filarmoniyası dinləyicilər arasında klassik musiqiyə olan marağı artırmaq üçün bir sıra tədbirlər keçirməkdədir. Filarmoniyanın konsert şöbəsinin rəisi Kəmalə Həsənovadan aldığımız məlumata görə, hələ ötən ilin sentyabrından başlayaraq gənclər arasında klassik musiqiyə marağın artırılması üçün aparılan təbliğat həlləlik elə bir ciddi nəticə verməyib: "İnsanların beynlərini o qədər şit və bayağı musiqilərlə doldurublar ki, onlar klassik musiqini yenidən sevmək, qəbul etmək iqtidarında deyillər. Bu səbəbdən də tədbirlər keçirdiyimiz konsert zalları hələ də boş olur. Amma biz mübarizəmizi dayanmaq fikrində deyilik. Bu səbəbdən də konsertlərimizi davam etdiririk".

Beləliklə, klassik musiqini sevmənin diqqətinə çatdırmaq ki, yarıvarda Filarmoniyanın rəhbərliyi bir sıra konsertlər təşkil edəcək. K.Həsənovanın sözlərinə görə, onlar yaxın gələcəkdə xarici sənətlərin

bir neçəsinin konsert proqramlarında təşkil edəcəklər. Bu ilin ilk konsertini də elə əcnəbi sənətlə verəcəkdir. Yanvarın 11-də Kamera və Orqan Musiqisi Zalına Üzeyir Hacıbəyov adına Azərbaycan Dövlət

Simfonik Orkestrinin müşayiətilə Ukrayna sənətçisinin konserti olacaq. Konserti Sankt-Petburqdan gələn dirijor Dmitri Xoxlov idarə edəcək: "Dmitri Xoxlov Rusiyada indi ən məşhur dirijorlardan biridir. O, Rusiyanın Opera və Ballet Teatrında bir sıra tamaşaların dirijoru olub. Əslində, Xoxlov ötən il ölkəmizə təşrif buyurmalı idi. Çox təəssüf ki, o zaman bu səfər alınmadı. Bu konsertə çox ciddi hazırlaşırıq və inanırıq ki, tamaşaçılar yüksək səviyyədə səslənən klassik musiqiyə laqeyd olmayacaqlar". Konsertdə Beethovenin, Motsartın, Çaykovskinin əsərləri səsləndiriləcək.

Yanvarın 12-də isə musiqi məktəblilərində təhsil alan və musiqiyə marağı olan uşaqlar üçün

"Qərbi Avropa musiqisi irsindən töhfələr" adlı konsert olacaq. Uşaqlara həsr edilən bu tip konsertlərin ayda iki dəfə olduğunu bildirən şöbə rəisi bu yolla onların musiqi savadlarının artırılmasına və doğru istiqamətlənmələrinə xidmət etmiş olurlar: "Hər ay müxtəlif mövzularda uşaqlar üçün konsertlər təşkil edirik. Konsert vaxtı müxtəlif orkestrlər və musiqi qrupları təkcə çıxış etməklə kifayətlənmirlər, həm də onlar uşaqların mövzu ilə bağlı bütün suallarına cavab verirlər. Biz bütün uşaqları bu konsertlərdə iştirak etməyə çağırıq". Bu dəfə uşaqlar Kamera Orkestrinin ifasında qərb musiqisini dinləyəcəklər.

Yanvarın 26-da Azərbaycan

Dövlət Mahni və Rəqs Ansambli Kamera və Orqan Musiqisi Zalına geniş konsert proqramı ilə çıxış edəcək. Qeyd edək ki, bu ansambl uzun müddət idi ki, konsert vermək arzusunda idi. Amma maddi çətinliklər ucbatından bu arzu reallaşmırdı. Nəhayət, Filarmoniyanın dəstəyi ilə keçiriləcək konsertdə ansamblın xor kollektivi və rəqs qrupu iştirak edəcək. Konsertdə xalq mahnı və rəqləri ifa ediləcək.

Yanvarın 28-də isə Qara Qarayev adına Dövlət Kamera Orkestrinin konserti olacaq. Əməkdar incəsənət xadimi Teymur Göyçayevin dirijorluğu ilə keçəcək konsertdə Qərbi Avropa və Azərbaycan bəstəkarlarının əsərləri səsləndiriləcək.

NAZİLƏ

Muğam ifaçılığımızın gələcəyi təhlükə ilə üzləşib

GÖRKƏMLİ MUSİQİÇİLƏRİMİZ UŞAQ MUĞAM İFAÇILARININ SƏSLƏRİNİN HƏDDİNDƏN ARTIQT İSTİSMAR OLUNMASINA QARŞI KƏSKİN ETİRAZLARINI BİLDİRİRLƏR

Xeyli müddətdir ki, muğam sənətinə qarşı öz laqeydliyimizdən gileylik. Unudan da, şikayətlənən də bizik. Amma etiraf etmək lazımdır ki, son vaxtlar muğamlarımızın tədrisi sahəsində irəliləyiş nəzərə çarpmaqdadır. Təkcə ali musiqi məktəblərində deyil, orta ixtisas musiqi məktəblərində açılan muğam siniflərində uşaqlara muğamlarımızın incəlikləri öyrədilir. Amma bununla iş bitmir. Hələ şaqraq səslərində zövq aldığımız bu balacaların hansının gələcəkdə muğam tarixinə öz dəsti-xəttini yazacağını bilməsək də, bu gün onların sənətə olan sevgilərinin müqəddəsliyini və kövrək səslərini qorumaq lazımdır.

Məşhur "Qarabağ bülbülləri" ansamblının bədii rəhbəri Murad Rzayevin narahatlığına və bu barədə həyəcan təbili çalmasına səbəb də balaca istedadların, gözəl səsə malik uşaqların bu ilahi vergilərinin qorunmasına göstərilən laqeydlikdir: "Son vaxtlar ölkədə musiqimizin inkişafı ilə bağlı müəyyən işlər görülür. Sevindirici haldır ki, muğam sənətinə də diqqət artmaqdadır. Artıq ölkədə hər il uşaq muğam festivallarının keçirilməsi də ənənəyə çevrilib. Balaca ifaçıların bir çoxunun ifasını dinləyəndə hiss edirsən ki, istedadları var. Əgər bacarıqları düzgün istiqamətləndirilsə, onlardan yəqin ki, gözəl xanəndələr olacaq. Ancaq bunun üçün ilk növbədə o uşaqların səsləri qorunmalıdır".

Təcrübəli musiqçinin fikrincə, 3-cü sinif şagirdinə "Simayi-şəms", "Şahnaz" kimi muğamları oxutmaq onların səslərinə, istedadlarına zərər verməyə, gələcəklərini təhlükə altına almaq deməkdir. Muğam sənətinin musiqi məktəblərində tədris olunmasını təqdirəlayiq hesab edən M.Rzayev uşaqların festivallarda, müxtəlif tədbirlərdə böyük xanəndələrə bərabər tutularaq muğam dəstgahi ifa etmələrinə yolverilməz sayır: "Məşhur "Qarabağ bülbülləri"nin üzvləri də muğam ifa edirdilər. Amma xalq mahnılarının arasında bir ağız muğam oxuyurdular. Bunun nəticəsidir ki, hazırda musiqi sənətində tanınan bir sıra müğənnilər - respublikanın əməkdar artistləri Aygün Bayramova, Nəzakət Teymurova, müğənnilərdən Tacir Şahmalıoğlu

lu, Cabir Abdullayev, Feyruz Səxavət, Musiqi Akademiyasının vokal müəllimi Teymur Əmrəh, xanəndə Sevinc Səriyeva və başqaları öz səslərini qoruyub saxladılar və günümüzün istedadlı sənətçiləri oldular".

M.Rzayevi daha çox təəccübləndirən bu sənətin qayda-qanunlarını gözəl bilən görkəmli xanəndələrin də belə hallara qarşı laqeydlik göstərmələridir. Musiqçinin zənnincə, bu vəziyyətə qarşı yekdilliklə etiraz səsi ucaltmağın vaxtı çoxdan çatıb: "Maestro Niyazi, Əfrasiyab Bədəlbəyli, Rəşid Behbudov kimi sənətkarlar sağ olsaydılar, heç

di ki, həqiqətən də bu gün müxtəlif tədbirlərdə uşaqlara "Qatar", "Şahnaz" kimi çətin muğamlar oxudurulur və bu, yolverilməz haldır: "Mənim həmin uşaqlara yazığım gəlir. Çünki indi böyüklərin xoş sözləri ilə həvəslənərək oxuyurlar, dərək eləmirlər ki, belə ağır muğamları oxudurmaqla onları bədbəxt eləyirlər. 3-4 ildən sonra onların heç birinin səsi qalmayacaq. Halbuki bəlkə də səslərini qorusalar, on-

vaxt belə özbaşınalığa imkan verməzlikdir".

M.Rzayevin qeyd etdiyi problemlə əlaqədar bir sıra görkəmli sənətkarların da fikrini öyrənməyi qərara aldıq.

Xalq artisti İslam Rzayev bildir-

lərdən gələcəkdə Azərbaycanın böyük muğam ifaçıları çıxa bilər". Dəyərli xanəndənin sözlərinə görə, xüsusən oğlan uşaqlarının 13-14, ön uzağı, 15 yaşından 20 yaşına qədər oxumalarına qadağa qoymaq lazımdır. Uşaqlara muğamlarımız, xalq

mahnılarımız öyrədilməlidir, amma onları tam ifa etmələrinə icazə verilməməlidir: "Mən bu məsələdən həmişə narazi olmuşam. Amma bir nəfərin sözü başqadır, çoxluğun sözü bir başqa. Ona görə də bu haqda hamı öz səsini ucaltmalıdır".

Xalq artisti Məmmədbağır Bağırzadəyə görə, uşaq həyatının elə bir dövrüdür ki, bu vaxt öyrənilənlər yaddaşda həmişəlik qalır. Bu baxımdan, uşaqlara muğamların, xalq mahnılarının öyrədilməsinin böyük əhəmiyyəti var: "Sovet dövründə deyirdilər ki, uşaq uşaq mahnıları oxumalıdır. Mən bu fikirlə razı deyiləm, uşaqların ifasında uşaq mahnıları ilə yanaşı, xalq mahnıları, muğamları da dinləmək adama xoş təsir bağışlayır. Mənim 30-a yaxın tələbəm var. Onların hər birini istedadına və marağına uyğun olaraq yönəltməyə çalışıram ki, hər biri xalq musiqisi, muğamlar haqqında biliklərə malik olsun. Çünki bunsuz əsl sənətkar olmaq mümkün deyil. Ancaq mən də bu fikirlə şərikəm ki, uşaqların səslərini incitmək olmaz. Onları qışqırmaq lazım deyil. Bu qayda ilə biz onların səslərini məhv edə bilərik".

Xalq artisti Ağaxan Abdullayev uşaqların səslərinin qayğısına qalmanın vacibliyini vurğulamaqla yanaşı, oğlan uşaqlarının müəyyən yaş həddinin hökmən nəzərə alınmalı

olduğunu, 13 yaşından sonra onların bir müddət oxumalarını məhdudlaşdırmaq lazım gəldiyini vurğuladı: "Ümumiyyətlə götürəndə, çalışmaq lazımdır ki, uşaqlar çətin muğamları öyrənsinlər. Çünki muğam elə bir xəzinədir ki, onu qorumaqla bərabər, öyrənmək də lazımdır. Bu sənət insandan güclü duyum, böyük hissiyyət tələb edir. Cabbar Qaryağdıoğlu, Xan Şuşinski kimi böyük sənətkarlar deyirdilər ki, muğamı 30 yaşına qədər öyrənir, 30-dan sonra oxuyurlar. Muğam sənəti ilə məşğul olduqca özü də o böyük sənətkarlara haqq qazandırarsan. Balacalar muğamları oxusalar da, onları dərinləndirən hiss edə, duya bilməzlər". Uşaq muğam festivallarının keçirilməsini alqışlayan xanəndə bu cür tədbirlərin keçirilməsinin muğam sənətinə marağı artırdığını qeyd edir: "Keçən ilin sentyabrında Astarada keçirilən uşaq muğam festivalında komissiyanın sədri mən idim. Biz orada təkcə uşaqların ifasına qulaq asırdıq, həm də onların arasından ən ümidvericiləri seçirdik. Uşaqlar ancaq "Simayi-Şəms", "Arzabari" kimi qısa muğamlarımızı oxuya bilərlər. Onların "Şur", "Çahargah" kimi ağır muğamları oxumalarına icazə vermək olmaz. Mən də bu fikirləyəm ki, beləliklə biz həmin uşaqları bir xanəndə kimi həmişəlik itirə bilərik".

Sonda bir daha qüdrətli sənətkarlarımızın ömür və sənət yoluna söykənərək, bu yazını tamamlamaq istərdik. Muğam dünyasının nəhəngləri olan Cabbar Qaryağdıoğlu, Seyid Şuşinski, Xan Şuşinski kimi dahi xanəndələrin səsləri Tannı vergisi idi. Ancaq onlar yenə də öz SƏSLƏRİNİN qiymətini bilib, hər zaman onu qoruyublar. Odur ki, yaşlarının ahlı çağlarında da cavanlıq şövqü ilə, rahatlıqla zəngülələr vurublar. Bu gün səslərinin, istedadlarının qədri yətərinə bilməyən uşaqların SƏSLƏRİNİ muğam sənətimizin gələcəyi naminə qorumaq onların müəllimlərinin, yaşıllı, təcrübəli həmkarlarının vəzifəsi və mənəvi borcudur.

Zöhrə FƏRƏCOVA

UŞAQ FİLMONİYASI XARİCİ QASTROLLARA DƏVƏTLƏR ALIB

KOLLEKTİVİN YENİ İL BAYRAMI İLƏ ƏLAQƏDAR UŞAQLAR ÜÇÜN GERÇƏKLƏŞDİRDİYİ KONSERT PROQRAMLARI DAVAM EDİR

Azərbaycan Dövlət Uşaq Filarmoniyası məktəb yaşlı uşaqları bir araya gətirib əyləndirmək üçün geniş konsert proqramı həyata keçirir. Filarmoniyanın direktoru Fərəh Şəkinskaya bizimlə söhbətində onların uşaqlar üçün təşkil etdikləri yeni il şənliklərinin digərlərindən fərqləndiyini ünsə çəkdi: "Biz başqaları kimi uşaqların başını Şaxta baba ilə aldətmirik. Uşaq Filarmoniyasında fəaliyyət göstərən bütün istedadlı uşaqlar həmyaşıdlarına nəyə qadir olduqlarını göstərirlər. Bizim işimiz yalnız uşaqların intellektual səviyyələrinin artmasına xidmət edir".

Konsert proqramlarında milli musiqimizin və rəqslərimizin təbliği ilə məşğul olduqlarını söyləyən F.Şəkinskaya tamaşaçıların azlığından da gileyilənmodi: "Sevindirici haldır ki, 3 gündən bəri davam edən konsertləri-

mizin hər birində zalda kifayət qədər tamaşaçı olub. Valideynlər uşaqlarını bizim konsertlərə gətirməkdə maraqlıdırlar. Artıq onlar uşaqlarına nəyin lazım olub-olmadığını düzgün başa düşürlər".

Konsertdə Filarmoniyanın xalq çalğı alətləri orkestri, simli orkestr, kamera orkestri, rəqs ansamblı və digər qrupları müxtəlif nömrələrlə çıxış edirlər.

Filarmoniyanın direktoru rayonlara qastrol səfəri ilə çıxmaq arzusunda olduqlarını da dilə gətirdi: "İstəyirik ki, rayonlarda yaşayan uşaqlar da bizim konsertlərimizə təməşə etsinlər. Bunun üçün bozi lazımi təşkilatçılara müraciət edərək, rayonlara gətirməyimizi təmin etmələrinə rica etmişik. Ola bilsin ki, yanvarın 12-dən sonra rayonlara yola düşdük". Həvalar soyuq keçdiyi üçün zallarda məşq edə bilmədiklərdən gi-

lənən F.Şəkinskaya bütün bunlara baxmayaraq, yeni ildə sənətsevərləri yeni uğurlarla sevindirəcəklərini bildirdi: "Bu il bir neçə ölkələrə qastrol səfərlərimiz var. Türkiyə, Almaniya, Fransa və başqa ölkələrdə keçiriləcək uşaq festivallarına qatılmağımız üçün dəvətlər gəlir. Maddi imkanımız olsa, bu festivallarda iştirak edəcəyik. İndi sponsor axtarırdıyıq. Doğrudur, bozi səfərlərimizi Mədəniyyət Nazirliyi təşkil edəcək. İnandırırıq ki, qalan səfərlərimizi gerçəkləşdirməyimiz üçün bizə yardım etmək istəyənlər tapılacaq".

NAZİLƏ

Adı da məşğuliyəti kimi qəribədir. Rüzgar .Boş butilka toplamaqla məşğuldur. Düzdür, zibilliyi - filan gözib eləmir. Özünün dediyi kimi "xüsusi toçkalari" var. Gündəlik çörək pulunu da elə həmin toçkalardan çıxarır. Deyir buna da min şükür. Fəsilərin, ayların da onun məşğuliyətinə elə bir dəxli yoxdur.

"Lyubov ayda çörək var. Axırıncı qarda bir az imkansızlıq oldu. Butilka tapılırdı, amma optavoylar 3 gün işləmədi, mal yığılıb üstümüzə qaldı".

Rüzgar orta məktəbi də düz-əməlli bitirməyib. 7-ci sinifdən məktəbdən çıxdı. Qəzet oxuyan da deyil. Ona görə dünya bir qırağa, heç Azərbaycanda nə baş verdiyindən də xəbərsizdir. Əvvəl elə bildik onunla söhbət etmək maraqsız olacaq. Amma yox, onun da özünəməxsus, necə deyərlər orijinal baxışları var. Özü də bu 30 yaşında az hadisələrin şahidi olmayıb. Qarabağda könüllü döyüşdüyünü deyir. "Bərdə Ələmşahın batalyonunda olmuşam, komandir çağırırsa yenə gedərəm". Biz də onunla söhbətimizə elə Qarabağdan başladırıq.

HƏR KƏNDİ ALANDA LƏZZƏT ELƏYİRDİ

- Döyüşə gedərsən?
- Günü sabah gedərəm. Çətini birinci gülləyə qədər?
- Birinci güllə dəyənsə qədər?
- Yox e, sən nə danışırısan? Güllə sənə dəyəsə, nöyi çətin olacaq ki? Birdən ürəyindən dəydi, yıxılıb öldün, ya da gözün çıxdı. Mən deyim ki, birinci güllənin səsinə eşitdin, vsyo daha heç nədən qorxun olmayacaq.

- İlk döyüşün yadına gəlir?
- Hə, özü də hamı sapoqda, bətkədə idi, mən isə krasovka geymişdim. Əvvəl batinkamı vardı, prosto ayağımı vurmuşdu. Deyəsən, kəndin adı Seysulan idi.

- Hansı rayonun?
- Vallah, bilmirəm. Amma yox, Tərtər kəndiydi. Sənə bir maraqlı əhvalat danışım. Mənə yekə bir svyaz aparatı vermişdilər. Çiyimlə də gözdürdüm. Soqərib o qədər ağır idi... Marquşevan tərəfdə döyüşdə idik, ermənilər hücum edirdi, biz tələsik geri çəkildik. Nəse biriki saatdan sonra döyüş bitdi, bizə kömək gəldiyindən ermənilər geri qaçdılar. Axşam komandir soruşdu ki, Məmmədov, bura gəl, svyazi neyləmişdin?

- Gördüm ağırı, bir tərəfdən də ermənilər gəlir, çıxarıb atmışdım. Birin də danışım?
- Danış.

- Bir dəfə də Vəngin yanında döyüşdəydik. Bir talış svyaztimiz vardı. Talışca komandirin əmrlərini pəredovat eləyirdi. İndi biz hücum keçməliyik, gördüm bizim komandir otdeleniya çağırır ki, Rüzgar gör bu nə deyir. Elə hey deyirdi ki, "sulə gülə gedin də" Bizsə elə atışa-atışa durmuşduq. Birdən kimsə dedi ki, buna deyir heç olmasa rusca desin, yoxsa belə başa düşürük. Haçandan-haçana bildik ki, sən demə məkə istəyirmiş ki, sola, göl tərəfə gedin.

- Bir dəfə də mən dejurni svyazist idim. Bakıdan zəng elədilər ki, 1-ci komandirə danışacaq, tez çağır, hazır olsun. 1-ci də Rəhim Qaziyev idi, müdafiə naziri. Mən də onda bilmirdim, bu 1-ci nə deməkdi. Gəldim, komandirin yanına ki, bəs 1-ci zəng edib. Onun da kefi kök idi, yeyib içirdi, özü üçün. Deyəsən heç eşitmədi, mənə də bir-iki söyüş söyüb, qovdu. Mən də geri qaçıdım trubkani götürdüm, sən demə Rəhim Qaziyev gözləyirmiş. Dedim, alo, kimdi danışan, qayıtdı ki, Rəhim Qaziyev. Çəşib qaldım. Birçə onu dedim ki, vallah gəlmir e. Qoy bunu da danışım vsyo... Bizim batalyonda bir tələbə vuruşurdu, sonra şəhid oldu. Üç ay vuruşdu rəhmətlik. Amma bu üç ayda o, nə vaxt komandirə müraciət edirdi beləcə də deyirdi. "A komandir müəllim, filan şey olar eləmək?"

- Bax, Rüzgar, deyirsən vuruşmusan. Qarabağı necə xilas etmək olar?

Sadə adam

"Siyasətdən xoşum qalmır"

RÜZGAR: "Kim prezident seçilsə, mən elə yenə butilkamı yığacam"

- Heydər Əliyev bu il də danışmaq aparsın, alınmasa getməliyik e, vuruşmağa, başqa yolu yoxdur. Özü də baxma, deyirlər ki, heç kim vuruşmaq istəmir, yalan sözdür. Hamı vuruşur. Lap vuruşmasın. Cəhənnəm vuruşsun, bu boyda respublika da 5-10 min adam tapılmayacaq? Sən öl demirəm, özüm ölüm, tapılar. Biri mən, biri sən, getmərsən?

- Gedərəm, amma varlı bala-ları getməyəcək axı?

- Zorla, oblavaya salıb göndərsinlər. Özü də getsələr, vallah vuruşmaq xoşlarına gələcək.

- Nə bilirsən?
- Allah haqqı biz hər kəndi alanda elə sevinirdik ki, adama ləzzət eləyirdi. Sən vuruşmamasın?

- Yox.
- Niyə?

- Mən tələbə idim. Qurtarılanda da atəşkəs başladı. Bura bax, Rüzgar, deyirsən vuruşma-vuruşma gəldirdiz, bəs nə oldu. Niyə dayandırdınız?

- Nə bilim vallah, ara qarışdı, məzhəb itdi.

- Bəlkə siyasətin qurbanı oldu?

- Nə təhər?
- Məsələn, siyasətçilər bir-biriylə yola getmədilər. Qarabağı da itirdik.

- Elə helə oldu.

Bu yerdə söhbətin məcrasını rubrikamızın mahiyyətinə uyğun istiqamətə dəyişdirdik. Rüzgara "bəlkə siyasətdən danışmaq" deyirəm.

MƏN HEÇ VAXT SEÇKİLƏRƏ GETMƏMİŞƏM

- Nə danışmaq? Başım çıxan şey deyil axı.

- Niyə hamı danışır. Sən kimdən əsikəsən ki?

- Xoşum gəlmir e, siyasətdən. Onlar iş görəndə deyillər, hazırın naziridirlər. İşləri yox, gücləri yox.

- Niyə yoxdu? Sən butilka yığırsan, onlar da danışır.

- Qoy gəlib butilka yığınsınlar, mən danışım da. Gəlməzlər axı. Çünki danışmaq daha rahatdı.

- Birdən gəldilər?
- Yox onlardan butilka yığan olmaz. İki günə acından ölərlər.

- Sən də deyirsən ki, danışa bilmirsən.

- Niyə danışmıram e, səhərdən danışmıram? Prosto onlar kimi danışa bilmirəm.

- Onlar necə danışır ki?

- Yekə-yekə.
- Bura bax, Rüzgar, bu il prezident seçəcəyik, gedəcəksən.

- Yox, mən heç vaxt seçkilərə getməmişəm.

- Niyə? Gedib öz həyəndiyinə səs ver də?

- Lap səs verdim, nə dəyişəcək ki?

- Nə dəyişməlidir ki?
- Mənə vəzifə verən olmayacaq, nazir qoymayacaqlar. Kim prezident seçilsə, mən elə yenə butilkamı yığacam.

- Eləsin səs ver ki, camaat daha yaxşı dolansın. Camaat daha yaxşı dolansa butilka da çox olacaq. Hamı yeyib-içəcək, bu, məgər pisdir.

- Qardaş, butilka elə indi də çoxdur. O sarıdan narahatlığımız yoxdur.

MƏN PƏNAHA SƏS VERMƏRƏM

- Rüzgar, sizin deputatınız kimdir?

- Rəfael Allahverdiyev. Onu da işdən çıxarıblar.

- Deputatlıqdan?
- Nə bilim, bəlkə ordan da çıxarıblar. Amma birçə dəfə də olsun üzünü görməmişəm.

- Görəsən, nə deyirdin ki?
- İş istəyirdim. Fəhləlik olsun, iş olsun. Biləsən ki, vaxtı vaxtında məaşın olacaq. Yoxsa, bütün günü ora-buranı gəzmək nə vaxta kimi olar?

- Bəlkə Rəfael Allahverdiyevi tapmadın? Get o biri deputatlardan iş istə...

- Onların da öz işi istəyənləri var da. Bütün deputatlar elə seçilənə kimi qara camaatı tanıyır. Sonra bizimlə nə işləri.

- Bəlkə gedənsən Milli Məclisin qabağına. Bir cəhd elə də, yaxınlaş deputatların birinə de ki, müharibə veteranıyam, mənə iş ver.

- Əvvəla mənə ora-buraxmazlar. İkincisi də, lap dedim veteranam, görmədin Qarabağ veteranlarını nə günə qoydular. Kimdi bizim sözü-müzə qulaq asan.

- Heç özün deputat seçilmək istəmişən?

- Kimdi mənə deputat seçən. Bu vid-fasonla (üst-başını göstərİR) adamı deputat seçərlər?

- Niyə ay Rüzgar, o deputatların çoxu, da sən kimi kasıb uşaqları olublar da. Sonra yekə-

lib olublar deputat.

- Kasıb-küsubun uşağını ora buraxmazlar. Yəqin arxaları möhkəm adamlar ki, deputatdılar.

- Sizin bələdiyyə var?
- O nədi?
- Bələdiyyə də, seçməmişiz?

- Vallah mənim xəbərim olmayıb.

- Rüzgar, gəl onda səndən başqa şey soruşum.
- Soruş amma qəliz suallar ver-

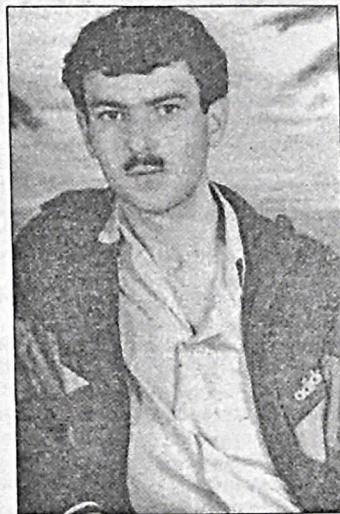
SSRİ DAĞILDI, AMERİKA İNDİ KEFDƏDİR

- Rüzgar, deyirlər İraqdan sonra İrənı bombalayacaq?

- Bu İrənı?
- Necə İrən var ki?

- Yox e, bombalayır bombalasin e, cəhənnəmə, amma bizə xəter dəyməsin.

- Bizə necə xəter dəyər bilər?
- Nə bilim vallah. Bir az bizə

yaxındadı e, İrən, deyirəm xətası uzaq olsun.

- Sən istəyirdin ABŞ İrənı bombalasin?

- Yox, yazıqdılar. Orda da çoxlu azərbaycanlı var axı. Həm də bizi kimi müsəlman camaatdı.

- Bu Amerika özünü çox belə yekə aparacaq sənçə?

- Qabağına çıxanı ölkə yoxdu da. Olaydı SSRİ, görüm özünü belə yekə-yekə aparardı. SSRİ dağıldı, indi kefdədir.

- Bəs SSRİ niyə dağıldı?
- Qorbaçov dağıtdı.

- Niyə?
- Mən nə bilim e. Sən də o qədər qəliz sual verirsən.

- Bəs nə bilirsən Qorbaçov dağıtdı?

- Sən bilmirsən guya. Məndən söz alırsan. Bunu hamı bilir ki?

- Deyirlər Rusiyada dağıla-caq, Çin də, Hindistan da, lap elə Amerika da?

- Amerikanı bilmirəm, amma Rossiya toqni dağılacaq. Çeçenlər kimi o biri millətlər də ayağa qalxsa, Rossiya beş günə dağılar.

- Deyirsən heç nədən başın çıxır. Amma əməlli başlı siyasətçisən.

- Qardaş, mən ölüm məndən söz alma. Mən butilka yığanam, siyasətçi deyiləm. Özü də məndən yazmaq istəyirsənsə dolanışığımdan yaz, dərdimdən-sərimdən danışım sənə. Yoxsa, siyasəti neynirsən, heç başım da çıxır açıqı.

Biz isə Rüzgarla dolanışıqdan danışmadıq. Bir də nə soruşacaydıq ki? Onsuz da hər şey aydın idi. Bu məşğuliyətin elə bir sirri də yoxdur ki, nəse öyrənəsən.

Beləcə sağollaşib ayrıldıq, növbəti həmsöhbətimizlə, butilka yığan Rüzgarla.

Hə, lap yaddan çıxmışdı. Əvvəlki həmsöhbətlərimizdən fərqli olaraq o şəklini həvəslə götürdü. Ən azı buna görə ona böyük bir sağ ol dü-

şür.

Payızın xəzrisi soyuq gətirir, gilavarı isti, amma ikinciinin tufanından da olmaz, coşdu mu, yeri-göyü dağıdacaq.

... Qışa az qalır. Külək birdən-birə güclənmiş, hava daha da bozarmış, küçələrdən əl-ayaq çökəlmişdi. Boş səkinin qararlığında sinəsinə çıxılan sətir küləyə müqavimət göstərər-göstərər irəliləyən qaraltıdan və bir də tını burulan avtomobilin işıq selini görünəcəyək kimi yolum bu üzündən o üzünə keçməyə tələsən sahibsiz itdən savayı diqqət

Elçin MEHRƏLİYEV

Qayıda biləcəkmiz?

çəkən bir şey qalmamışdı.

İt səkiyə çatanda duruxub dayandı, sərəkərdən yerləşli tənha insanın ötüb keçməsinə gözlədi, tezəcə də, təhlükə sovuşunca, lap yaxınlıqdan sıvışib dalana dürtüldü.

O isə sanki həyatda yox idi, canlı bir varlıq kimi mövcud deyildi, arabir içində, əzəllərində duyduğunu əzabverici ağırlardan, bir də sinəsini deşən həyəcanlı çırpıntıdan başqa hər şeyə qarşı laqəyd və biganə idi: qanında, damarında qaynayan məstədi atəşin təsirini artıq tamamilə sovuşmuş, varlığına üzücü bir sızıntı çökmüş, hissiyyatı kütləşmişdi. İndi - bu anda, bu məqamda qəm-qüsse içində fikrində, şüurunda yalnız bir-cə şey dolaşmaqda idi: özünü evə çatdırın, əlinə düşəcək qiymətli nə olsa xəlveti çırpışdırıb "dərman" üçün yenidən Bəybalanın "aptekinə" yollansın.

Əslində, evdə elə bir qiymətli əşya da qalmamışdı. Narkomanın son ümidini arvadının nişandan qalma firuzə qaşlı üzüyünə idi, bərk-bərk gizlədilsə də, axtarıb yerini məlum etməmişdi - Süsən axıncı zinaətini ərinin döşəyi içərisində gizlətməmişdi ki, oranı eşləmək ağına gəlməsin. İndi, onu duyuc salmamacaq, birtəhər üzüyü götürüb otaqdan çıxmaq lazımdır. - onu bundan savayı heç nə düşündürmürdü.

☒ ☒ ☒

O evə gec döndüyündən qapını arxadan bağlamamışdılar. Deyəsən, hamı yatmışdı: dəhlizdən başqa, otaqların işığı söndürülmüşdü. Səs salmamaya üçün, lap oğurluq sayığı, qapını ehməlcə örtüdü, dəhlizin işığını söndürüb pəncələri üzərində, orabura vumuxa-vumuxa yataq otağına keçmək istədi. Əlini dəstəyə uzadıncə eşitdiyi səsdən diksinən kimi oldu. Kimsə həzin, yalvarışlı bir səslə dua edirdi.

Barməqalının ucunda dönərək təəccüb içində yan otağa yaxınlaşdı. Qapını ehtiyatla açıb yavaş-yavaş araladı, heyrtəllə içəri baxdı - qararlıqda, üzü qibləyə duraraq astadan dua edən, deyəsən, oğlu idi.

...Allah məhrəbən və bağışlayandır, qiyamət günün sahibidir. Mən sənə ibadət edirəm və səndən yardım diləyirəm...

Hə, gümanında yanılmamışdı, oğlunun səsi idi, sadəcə avaz, ahəngi tamam bambaşqaydı, nəse duymulu, qəlb titrədən, bir qədər də yetkin təsir bağışlamaqda idi.

- İlahi, gecənin bir ələmi üzümün sənə tutub yalvarıram, qurtar bizi bu dərddən, bizə kömək ol... Evimizə Quran gətirmişəm, müqəddəs kitabın saxlandığı bir evdən şəri, haramı uzaq elə. Sən hər şeyə qadirənsən, ixtiyar sahibənsən, nolar, ibadətini qəbul elə... Nə dərddə istəyirsən mənə ver, amma atamı xilas elə, bizə rəhmət gəlsin...

O, qarışıq hissələr içində quruyub qalmışdı, az qala nəfəs çəkmə-

Hekayə

dən oğlunun ürək dağılayan yalvarışına diqqət kəsilmişdi, necə hərəkət edəcəyini kəsdirə bilməkdə aciz idi: "Nə vaxtdan ibadət etməyə başlayıb bu?" - ilk ağına gələn fikrin ardınca nə baş verdiyini anlamağa çalışdı: "Mənə görəmi üzülür belə? Mənə görəmi yalvar Allah? İşə bax bir... Bəlkə, təpinim, acıqlanım, girsin yerinə, gecənin bu vaxtı nə heşirdi belə?..." - Amma tez də, gördüyü mənzərədən səhrələmiş kimi, ilk dəfə olaraq səbrini basıb gözlədi.

dən keçərək, nəhəng abidənin yanından dönüb, üzünü yuxarı - köhnə qəbiristanlığa tərəf səmt aldı.

Sürücünün naməlum adamdan gözü su içməmişdi. Arada, sinəyə bir tərzdə, onu dindirib-danıdırmaq istədi, amma bərk üşüyülmüş kimi büzüüb lal-dinməz öyləmiş səmşindən cavab gəlmədiyini görüb, daha heç nə soruşmadı.

Məşin bir ucu Qanlı gölə dərən köhnə qəbiristanlığa yetişəndə, o, yubanıb mənzil başını ötürəcəkmiz kimi tələsik və əsəbi səsə dil-ləndi:

- Saxla!

Sürücü məşini öylədi. Yad sənişinin, hələ də bir əli nimsədə, səli-qətsiz paltosunun yaxalığında, məşin qapısını açaraq səssiz-səmsirsiz düşüb getmək istədiyini görçək höv-lank dedi:

- Hara, bəs pul? - amma çəpəki və buz kimi donuq baxışlardan hü-şürgələndirək tez də dilinin ucundakı söyüşü də udaraq ələcsizcasına sudu.

☒ ☒ ☒

O, zülmət qararlıqda, əzablı ağırlar içində, fikir-xəyalında oğlunun duasını canlandıraraq əllərini qəbir daşlarına, demir məhəccərlərə toxunduraraq atasının məzarını axtarırdı.

İlahi, bizi xilas elə!..

Çoxdandı gəlmirdi bu yerlərə, amma dəfn mərasimində iştirak etmişdi, özündən böyüklərə baxıb o da atasının ağı kafəyə büküldü cəsədi üzərinə öz əlləri ilə bir ovuc torpaq atmışdı, qəbir üstü götürüləndə də burada idi, atasının mərmərlə örtülmüş, üzərində qranit büst ucaldılmış qəbrini tapmaq o qədərdə çətin olmamalıydı - bu məzar ətrafında bütün qəbirlərdən möhtəşəm və əzəmətli idi, haradasa qəbiristanlığın son cərgələrində, Qanlı gölün lap yaxınlığında yerləşirdi. Buna baxmayaraq, tez də gümanında yanıldığını, aysız, ulduzsuz bir gecədə, belə bir zülmətdə qəbir axtarmağın ağlısız iş olduğunu anladı:

- Har - da - san? - soyuqdan dişləri bir-birinə dəyə-dəyə pıçıldadı, sanki getdikcə güclənərkə olan küllək onun bu pıçılıksına cavab gətirəcəkdirdi.

Birdən ayağı nəyəsə dolaşmış səntirildi, əlinə keçən hansısa ağacın budağından bərk-bərk yapışmış müvazinətini qorumaq istədi, lakin özünü saxlaya bilməyib yerə deydi, bir qolu qəbir daşına çirpilib əzildi.

Amma fərqi nə vardı, yene ayağa qalxıb uçma-uçma ətrafı boylandı - zülmətdə güclə sezilən qaraltılar sanki ayaq açıb üstünə yeriyirdi.

- Səni o vaxt da tapa bilmirdim... Hm, böyük adamdım axı, gecə-gündüz iş başındaydın, elə bil nə evin, nə eşiyin vardı... Məni o vaxtdan itirdin elə sən, - yazıq-yazıq zəndi, - Sənsizliyi o vaxtdan hiss etməsəydim, tək-tənha orda-burda veyillən-məsəydim heç Cavid də məni təsir altına salmazdı, heç barmən Bəybal ilə də tanış olmazdım. Onda nə yaşım vardı, nə görmüşdüm dünyada, nə qanırdım?.. Heç olmasa, ilk iynədən duyuc düşəydin, ata deyildinmi? Bax, onda xəbər tutsaydın, bu "cənnət" deyilən cəhənnəm əzabına da düşür olmazdım. İynə ucubundan Bəybalaya möhtac qalıb borca düşməzdim, şəhərin mərkəzindəki o kür evimizi satın kərədə yaşamazdım. Hə, sən öz işində-gücündəydin, mən isə ağı içində Bəyba-

lanın "aptekinə" tələsir, oradan da göyde uçan təyyarənin gözəgörünməz kölgəsi kimi küçələrin, evlərin, insanların başı üzərindən ötürək öz dünyama yollanırdım... Bu da axırı!

O, soyuqdanmı, həyəcəndənmı, yoxsa əzəllərində anbaan şiddətlən-məkdə olan üzücü ağırların artıq dö-zülməyən təsirindənmi xəzan vur-muş yarpaq kimi titrəyirdi, daşa-di-vara, demirlərə, ağaclarla dəyə-də-yə, yığıla-dura üzünəşığı cənməkdəydi. Qulaqlarındakı səs daha da gücl-ənmişdi:

İlahi, bizi xilas elə!..

☒ ☒ ☒

Qəbiristanlıqdan ağıllığa çıx-mışdı. Qanlı gölün üzərindən tufan əsməkdəydi. O, suyun iştiratına tə-rəf yeriyir, küləyin güclü həmlə-lərindən yıxılmamaq üçün özünü gü-clə qoruyurdu.

Əvvəlcə, ayaqlarının palçığa batdığını, sonra birdən-birə qurşağa-can suya düşdüyünü hiss etdi. Başını qaldırıb göyə baxdı - göy üzü boz-qara buludlarla örtülmüdü - ay işığından əsər-ələmət də sezilmirdi. Heç belə gecədə ay olar? Bəs hardan doğmuşdu, necə nura boyamışdı otağı?

İlahi, bizi xilas elə!..

Sanki onu nəse gözəgörünməz bir qüvvə güclü bir təkənlə irəli itə-lədi - ayağı yerdən üzülərək lap dər-rinə düşdü, buz kimi su başından aşınca təşvişlə çapaladı. Artıq suya gömüldüyünü, onsuz da cana doy-duğu həyatla vidalaşdığını hiss edir-di. Lakin sən nəfəsdə, ayağı yene yerə toxunarkən kortəbii bir canfə-şanlıqla təkən verib suyun üzünə qalxa bildi, dəhşətli sarsıntı içərisin-də çırpınaraq ölümün pəncəsindən xilas olmağa çalışdı - o yaşamaq ist-əyirdi...

☒ ☒ ☒

...Eyni vaxtda, iki dəhşətli xəst-ələkdən müalicə olunurdu: kəskin sətələmədən və öldürücü narkoma-niyadan. Süsən sonuncu yadigarını - firuzə qaşlı üzüyünü satararaq ərinə dava-dərman daşıyırdı.

Sətələm, demək olar ki, ötüb keçmək üzre idi, narkotikdən yaxa qurtarmaq işə müşkül məsələydi. O bir içim su, bir udumluq hava həsrə-ti ilə can vermiş kimi yammeyit vəziyyətdə zanyırdı. Bütün varlığı ilə narkotik maddə üçün dartınıb-çırpınca da, həttə bəzən dəliçəsine bağrıb dımaqlan ilə sinəsini, üz-gö-zünü didib-parçalamaq istəsə də, sonadək dözüb bu cəhənnəm əzabın-dan birdəfəlik xilas olmağa çalışırdı - sanki rüh ilə paralanmış cismi, xəstə nəfsi ilə insan kimi yaşamaq arzusu üz-üzə, göz-gözə dayanmış-dılar, hansının-hansına qalib gələce-yini müəyyən etmək üçün hələ uzun günlər, həftələr, aylar hələ olunur-du.

Bu gərgin və amansız mübari-zədə isə onun ruhunu dirçəldən, yat-mış vicdanını oyadan, həyat və ləya-qət uğrunda döyüşə səfərbər edən bir hikmət vardı - oğlunun qulaqla-rından kəsilməyən duası və möcüz-əli ay işığı:

İlahi, bizi xilas elə!..

E-mail:
atofiq@
hotmail.com
www.
geocities.
com/toabidin

Tofiq ABDİN

BU DA QULU AĞSƏSİN KİTABI

İkinci məqalə və yaxud mənzərə

Əvvəli "Ədalət" qəzetinin "Karvan" əlavəsində çap olunacaq.

Şair Qulu Ağsəs və onun kitabı ilə bağlı yazdığım birinci məqaləni tənqidçi və nəşirəm Vaqif Yusifliyə təqdim edəndə sevincək (vallah, heç bir şey artırmıram, məhz sevincək) "nəhayət sən də ədəbiyyatdan bir şey yazdın"- dedi. Amma yazını heç oxumamışdı hələ: "Yeni Dünya Düzəni"nin bizə bəxş elədiyə öz böyük nemətlərdən biri də bu TANITIM mərasimləridir ki, bizdə bunun adına bir cür deyirlər və mən də o sözü dəyə bilmədiyim üçün, bir çox zaman elə türkçəsini deyirəm: TANITIM Və Yazarlar Birliyində həftə səkkiz mən doqquz, bir kitabın TANITIMI keçirilir.

Bunların bir çoxunda heç olmamışam və bunun bir tərəfi elə yaxşıdır ki, adam vaxtın nə zaman gəlib keçdiyini bilmir (işimiz başımızdan aşı da, hər halda bir dincəlmək də var) və yeni sifətlər görürsən, bəzən də adami heyratə gətirən şeylər də qarşılaşırsan: bir dəm dəşgah olur gəl görəsən. Yemək içmək, çal çadır: Belə də olur bəzən. (amma, bunların Yazarlar Birliyinə dəxli yoxdur. Sadəcə Klub Yazarlar birliyindədir.)

Əcəb eləyirlər, eləsinlər. Varlığa nə darlıq-deyib bir Ata. Dərd yox-sər yox-deyib o biri Ata. . .

Və gözəl şair Qulu Ağsəs də, bir öncəki məqaləmdə yazdığım kimi bir kitab çap eləyirib, bir təşkilatın köməkliyi ilə və o kitabı da gətirmişdi Yazarlar Birliyində bizə versin. Bu da məlum, amma o kitabı verəndə bir də onu demişdi ki, bəs bu Presklub deyilən yerə kitabın təqdimatı olacaq. Gəlsən yaxşı olar.

Necə yeni gəlsən?! Heç elə bir şey olarmı? Bir neçə səbəbdən, lap oğlunun toyu olsa da, (olacaq inşallah) oranı bir neçə saatlığa tərkləyib şair Qulu Ağsəs kitabının tanıtımına gətməmişəm ol-maz. Həqiqətən sən bir neçə ildə oxudu-ğum şer kitablarından ən yaxşılarından biri kimi sevdim bu kitabı və Qulunun bu ki-tabı haqqında daha başqa fikirlər eşitmək həvəsi (həttə, bu fikirlər mənə bir şey verməyə də) və Qulu Ağsəsin şəxsiyyə-tinə böyük hörmətim nədəniylə və hal-hazırda Qulu Ağsəsi redaktorem kimi düşünsən, demək mənim bu tanıtımda

İştirak etməyim çox vacib bir işdi və hotta orijinal bir çıxış da hazırlamışdım. Durub deyəcəkdik: "bizdə ŞAİR də var, şer yazan da. Qulu ŞAİRDİR: və ardı ƏDALƏT qəzetinin Karavan əlavəsində:"

Oturacaqdım yerimə: Hələ getməmişdən şair Ələkbər Salahzadə də üzür-xahlıq elədi ki, sən Allah mənim işim çoxdur (onun hər zaman işi çox olur həqiqətən) bəs Quludan üzr istərsən mənim özümə. Gələ bilmədim. (Üzr istəməyə heç ehtiyac olmadı. Səbəbi bir az sonra):

Bəli, Qulunun şəxsiyyətinə böyük hörmət və sevimli bir kitab üçün bu soyuq hava ilə getdim bu Presklubda və yolda bizim bu gözəl təqdimatımız Nərgiz Cabbarlı da rast gəldi. İkimiz birlikdə getdik. Və Qulu qapının ağzındaca lürməyə, güman ki, düşünlüm qonaqları qarşılayır. Türksayağı öpüşdük, təxmion və mən daha o biriləri ilə ipüşmədim, ona görə ki, hələ Otqay Rza yadıma düşdü və onun bir misrası məni qorxutdu: KİŞİ ÖPÜŞLƏRİ ÇOXALIB YAMAN: (yəni kişilər bir-birini öpür indi)

Bax bu satirin qəhrəmanı olmamaq üçün o biri dostlarla öpüşməkdən vaz keçdim və keçib yerimizi tutduq və Qulu Ağsəs orda, eynəyi gözündə, sısqca canıyla bu boyda yolu necə gəlmişdi bilmirəm, vallah, bu saatda (saat on iki idi və Qulu da gecələr qəzetdə gec saatlara qədər işlədiyindən yarasa həyatı keçirir, məcburən, bu təşbehimi başqa yerə yozmayın siz allah! Xırdalan hara, Bakı hara! Amma gəlmişdi və mən bilən elə bir sevinc-mevinc də yox idi üzündə həmişəki kimi. Yorgunluq tökülürdü üzündən:

Qəzetlərdən gələn müxbirlər öz işlərində, yerlərini tutmuşdular və şəkil çəkəndə tribunanın lap yaxınlığında və məclisin başlamasını gözləyə-gözləyə bir iki atmacaqlar atdıq, Qulunun kitabını ələ keçirmək üçün cuman cumdu tribunaya tərəf və (sonradan məlum oldu ki, bəs Akif Səmədin də kitabı burada paylanacaq və mən də o kitabdən birisini xahiş elədim dostlardan birindən və yarımda oturan Lətif Mustafa kitabı mənə verdi, mənəndən aldı ki, bəs Akif müəllim bir avtoqraf yazsın, mən də dedim nə olar və mənim Lətifə verdim, onun da Akif Səmədə avtoqraf üçün verdiyi kitabın üstünə Şair Akif səməd yazmışdı: (bu anda gedirəm ki, o avtoqrafa baxım bu ra yazım görürəm ki, kitab qalib redaksiyada sabah bura əlavə olayorəm. Və bir neçə gün sonra əlavə: Adını çitsəm də üzünü ilk dəfə gördüyüm Qulu Ağsəsə hörmətlə:)

Tamam başqa bir aləm: Mən bunu heç anlamadım. Qulu Ağsəs bizdən tam bir neçə kilometr aralıda və bu nə iş idi bilmədim, amma bütün bunlara baxmayaraq yekə çıxmasın bu kitabı mən arxivimdə saxlayacam. Lətif şahiddir.

Bunlar hələ harası. Bir gözəl gənc gəldi və keçdi yuxarı başa. Məlum oldu ki, bu adam bir şirkətin, bir Quru-

mun prezidenti Elçin İsgəndərzadədir. Elçin müəllim də əvvəlcə bir az sıxıntılı və sonra isə lap gözəl bir çıxış elədi və ən maraqlısı bundan sonra oldu. Məlum oldu ki, bəs bu gün bu qurum şair Şahmar Əkbərzadə adına mükafatları dağıdacaqmış, yəni təqdim edəcəkmış və bir neçə kiçik məlumatdan sonra, mükafatlar dağıdıldı. Alanlar da şair Vaqif Bəhmənlı, yazar Azər Turan, bir çox gənc qız və daha vallah kimlər oldu bağışlasınlar unutmuşam, sonra mükafat alanları və Elçin İsgəndərzadənin bu təşəbbüsünü Yazarklar Birliyinin Katibi təqdimçi Arif Əmrahoğlu da bir gözəl nitq ilə təbrik elədi, sonra Mübariz Məsimoğlu da danışı bizim də başımıza motivləri üstündə mübariz bir neçə kəlmə danışdı və mən hələ də nə baş verdiyinin fərqi qədər deyiləm və nəhayət dözü bilmədim və üzümü yanımdakı Elçin Hüseynbəyliyə tutaraq soruşdum: adam-qardaşım bu nə işdi bizim başımıza gəlir: BİZ BURA ŞAİR QULU AĞSƏSİN yeni kitabının tanıtımına gəlmişik və böyük həyəcan içində dündəndən bunu gözləmişik, bəs sabah belə bir yerə gedəcəyik, burda tamam başqa bir tədbir gədir. Bu nə işdir?

And olsun bir olan Allaha ki, mən belə şey görməmişdim və böyük hörmətim daxilində canımı dişimə tutub prezident Elçin İsgəndərzadəyə son ana qədər qulaq asdım (Qulu kimi bir şairin kitabın çap etdiyi üçün nələr baş verdiyinin içindən çıxana qədər, bir də gördüm ki, bəs qəzetlərdən gələn müxbirlər artıq uçub gediblər doğma ocaqlarına və biz qalmışırıq bir neçə nəfər və sonra bu bir replika verdim və sonra bu mənəzərə sona çatdı:

Sona çatmağına çatdı və biz Nərgiz xanım, Arif Əmrahoğlu əfəndi və Lətif Mustafa bəy əfəndi üz tutduq Yazarklar Birliyinə: Açıq məni dər dər almışdı ki, bir dostum gələcək, gecikərəm, amma bu mərasim (mükafatı alanlar üçün bir ifadə də işlədirdi: TÜRK DÜNYASINA XİDMƏT:) o qədər surətlə keçdi ki, nə bir-birimizdən yorulduq, nə də çıxış eləmək üçün murazı ürəyində qalanlar oldu: çünki bu tədbirin insafən, çox adama daxil yox idi:

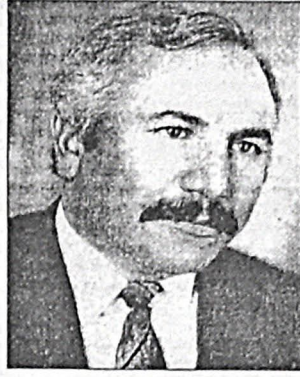
Təbii şair Qulu Ağsəs elə bir ziyalı deyil ki, bəs oradakı adamların sayını artırmaq üçün bizi ora dəvət eləsin və mən də bir qədər yanlış düşünmürəm ki, bəs səhv getmişəm, çünki hörmətli Nərgiz xanım da məhz elə Qulunun kitabının tanıtımı üçün ora gəlmişdi.

Hörmətli Arif müəllim də eləcə: Canım-gözüm Qulu Ağsəs! Heç ürəyini sıxma, heç: İyidin başı qalda görək: Mən bərcumu ödədim: Ələkbər Salahzadədən üzr istəməyə heç ehtiyac qalmadı. Ancaq onu dedim ki, bəs yaxşı elədin getmədin.

NOI:

Yazarklar Birliyinə gələn kimi şair Böyükxan Pərviz düşdü üstümə ki, bəs Qulunun sənədə kitabı var, onu bir gecəliyinə ver mənə və sonra da mızıldandı ki, bəs mən Quluya öz kitabımı Presklubda verməmişdim: Və sən də xatırla, Qulu Ağsəs, o kitabını sənə hansı məkəndə veribsən, sən də elə elə.

Nəşib NƏBİOĞLU

Gəl aç qapısını...

Qalib ürəyimdə min nakam arzum Ümidim təzədən boy ver, pöhrələni! Xoş günüm hardasan, niyə gecikdin? Nura dön başımın üstünə elən!

Nura dön yolumun üstünə elən, Səni gözləyirəm nə vaxtdan bəri! Nə olar qəlbimin kədəri getsin, Nə olar qəlbimdən silim qəhəri?

Ləngidin qərq oldum qaranlıqlara, Nə də ki bir nurlu səhərim oldu! Baxtım gətirmədi vətən sarıdan Qismətim həsrətim, qəhərim oldu.

Dolama, yollarda yaman ləngidim, Haraya gedirəm bu minvalla mən! Dedim ki, təzədən gedim yolumu, Zülmətdən işığa çıxan yolla mən.

Gülüşüm, gözləmə nə olar indi, Gedim sevincim əsir yurdumu, Haradan bu qara yellər əsibdi? Talayır, doğrayır, kəsir yurdumu!

Bir məhəl qoyan yox mən dediyimə, Yozurlar yad səmtə dediklərim! On ildir yurdsuzam, yuvasızam mən, Zəhər ələyiblər yediklərim!

İlahi, tutmuşam mən etəyindən, Tüstüsüz yanam bir şair kimi! Axı haqq sözünü deyir şairlər, Qoyma məni qalam müqəssir kimi!

Sərsəmi yuxular gecələr məni, Aparar dağların ziyarətini! Övlad sevgisini aparıb qatar, Dağların dözümlə məhəbbətini!

Dünyanın qulağı kar olub çoxdan, Görməyir, duymayı bu boyda dərdi! Dağlar deyə-deyə Kəlbəcər boyda, Qəlbimdə Kəlbəcər dərdi göydədi!

Aç-aç yollarını ulu dağların, Aç-aç qapısını görək o günü, Ana balasına sarılınsı yəni, Yenidən bizə ver o toy, duyünü!

Moskva 2002-ci il

Əgər yolum düşsəydi...

Səni görsəm hey qalarım fikrin əlində, Xəyal məni uzaqlara aparar, gedər! Ağır günlər, ağır illər mənəgənə kimi, Sıxar məni yenə şiar bağrıni didər!

Birdən elə yuxalıram uşağdan bətər, Dil açırəm körpə kimi, nəne, ay nəne! İstəyirəm uşaq olam, cılız bir uşaq, İstəyirəm etəyinə bürünəm yenə!

Sən işlədin ata, ana yerinə onda, O illəri, o günləri unudum necə?! Bildim əlin qabar oldu yun darağından, Pərlı cəhrə nəgmə dedi bizə hər gecə!

Yadımdadı qızıl itin hər qaraltıya

Hərdən-hərdən mırıldayb hümməyi vardı! Ocaq üstə isidərdin, verərdin bizə, Hərəməzin bir xamralı dürməyi vardı!

Tale bizi çox çıxardı öz sınağından, Çörəyimiz onda çıxdı daşdan, qayadan, Yuxumuzdan oyadardın bizi hər səhər, İndi bizi belə erkən yoxdu oyadan!

Deyərdin ki, kişi yatmaz bir belə, bala - Kişi qalxar öz yerindən günəşdən qabaq! Kimsə dursa yuxusundan tənbel olmasa, Yollarında nur olacaq, uğur olacaq!

On yaşında kişi deyib çağırđın mənə, Odun yarib, ot biçərdim kişilər kimi! İşə-gücə başım elə qarşırdı ki, Zəhmətimlə uzaqlara qovardım qəmi!

İstəyirəm o çağlara baş alım gedim, İstəyirəm yenə əkin-biçində olum! Vallah, gedib meşələrdən odun çəkərdim, O yerlərə mənim əgər düşsəydi yolum.

Moskva 2002-ci il

Bizə gələndə

Sən gələndə evimizə bir bahar gəlir, Sən gələndə nur çilənir bu evə, ana! Səs-küyündən nəvələrin, şıltaqlığından, Sanki, soyuq divarlar da gəlirlər cana!

Tez dəyişir evimizin abı-havası, Gəlişinlə ev dastanlı, nağıllı olur! Nəbi o gün dəcəliyin daşımı atır, Həmin günü sakit olur, ağıllı olur!

Doymaq olmur çox şirində bayatların Dinləyirik nəvə kimi, bir oğul kimi! Öz başına gələnləri düzüb qoşursan, Danışsın uşaqlara bir nağıl kimi!

Bəlkə elə acıyırısan ötən gününə, Şərik olan tapılmadı dərdi-sərinə! Nağıl bitər, nəvələrin alma gözləyər, Onda noğul paylayırsan alma yerinə!

Doymaq olmaz söhbətdən, belə ləhcədən, Danışdıqın nağıl deyil şirin nəgmədi! Nəbi yatmaz, o gecəni özü bilirsən, Sən zülmətdən çıxarmasan Məlikməmmədi!

Elə danış səfərinə gedən qayıtsın, Keçəl Həməz keçəliyin bir də danmasın! Aşib getsin Ərzurumun gədəklərini, Danışanda elə et ki, Kərəm yanmasın!

Qoy əl çəksin aşiq Qərib qəribliyindən, Koroglu da düşmənlərin töksün qanını! Ta Məcnun da dəli olub çölə düşməsin! Dəyişməsin yazıq Sənan din-imanını!

Nağılları, dastanları düzdün sıraya, Nağıl olmaz, dastan olmaz "Dədə-Qorqud"suz! Nəvələrin saz səsinə yatıb dururlar, Boy atarlar, böyüylər hədə-qorxusuz!..

Moskva 2002-ci il

Bax belə

Sazın, sözün qədrini bilən hörmətli eloğlumuz Şaban müəllim Gəncədə bir toyda saçlarının ağardığını görüb mənə, - şair Kəlbəcəre qara saç saxla, - dedi!

Bu dərd var ki, sonu yoxdu, duyülməz, Bu dərd var ki, dillə, sözlə deyilməz, Deyərdim ki, dağlar oğlu əyliməz Dağlar əyib qamətini, bax belə!

Saç ağardı, ağ olmadı günümüz, Qəmə, dərdə tuşlanıbdı yönümüz, Asımına, orşə çatdı ünümüz, Allah verib qismətimi, bax belə!

Kəlbəcərsiz qərib qaldım, yaşadım, Dərdim, qənim öz ömrümlə yaşadım, El dərdini ürəyimdə daşdım, Qoy el versin qiymətimi, bax belə!

Gəzdirdiyim bir qurucu qəfəsi, Aldığım da elə-belə nəfəsi, Xəyal uçub Dəlidağa tələsi, Eyləməyə söhbətini, bax belə!

O dağlara bənzəməsən inciyr, Nə faydası qərib eldə bit, cücər? Bir gün gələ özünü duyar Kəlbəcər, Həsərətini, möhnətini, bax belə!

Yad yuvalar isitmədi məni heç, Kimsə qovmaz başım üstün çəni heç, Dünya duyub, eşitmədi məni heç, Mən yazıram həyətini, bax belə!

Tapılmayır ürəyimin məhləmi, Yalan vədlər çox tökübdü zəhləmi, Nəşib deyər kaş görəydim məhləmi, Unudaydım firqətini, bax belə!

Moskva 2002-ci il

Təki dağlar çağırın

Üzümlü dağlara tuturam yenə, Dağlar ümid yerim, dağlar pənahım! Tutub etəyindən hey yalvarıram, Arzumu gözümə qayma, allahım!

Sözüm çatacaqdi öz mənzilinə, Yanıd qalmağı öz günahımdı! Dağlara yazdığım şerlər-duam, Mənim fəryadımıdı, mənim ahımdı!

Qoynuna dönəcək bu nəgmələrim, Ya dan işığında, ya da bir axşam! Sizin qoynunuzdan uzaq olsam da, Mən övlad borcumu unutmamışam!

Özüm də qoynuna dönmək istərəm, Üz qoyam qayana, daşına sənin! Bəs niyə qədrini bilmədim, dağlar, Qoy gəlim dolanım başına sənin!...

Şimşəkdən taxaram qanadları, Boranı, tufanı keçib gələrdim! Təki, bala deyib səsləyən məni, Sizin qoynunuza köçüb gələrdim!...

Moskva 2002-ci il

Versin

O dağlar sirmeni verməz heç kime, Demirəm mənə də sirmeni versin! Bir yolluq qoynuna sığınmaq üçün, Bir qanış çiçəkli yerini versin!

Yenə də zurnada çalınıns cəngi, Ürak bir toxmaq ol, bir azca səngi, Çıxıns yuvasından dağlar pələngi, Yağı düşmənlərin dərşini versin!

Nəşib qayasından dözümlü alıbdı, Sönməz, kahasında közümlü qalıbdı, Hələ gənçliyimdən gözümlü qalıbdı, O dağlar qızının birini versin!

Moskva 1988-ci il

Bilmir

Kəndimizdən didərgin düşmüş bir qohumuma

Doğma obasında qaçar olubdu, Həsərətini öləndən naçar olubdu, O elə bəlaya düşər olubdu, Nə loğman, nə həkim sağalda bilmir!

Sərsəmi danışır sözünü hərdən, Unudur, itirir özünü hərdən, Qaçqındır anılamı düzünü hərdən, Yuxudadı yoxsa, xəyaldadı bilmir!

Boylanır Kəpəzə el sorasında, Gahdan haray salır əl qulağında, Yatanda da yatır fil qulağında, Zuma, balaban da ayıldadı bilmir!

Xanlar 2002-ci il

Telman ORUCOV

Bu hadisələr baş verdikdə Cənub ştallarının hərəketi Şimali təəcübde qoydu. Onlar tez-tez ayrılmış barədə təlim mövzalarını eşidirdilər. İndi isə şimal adamları bunun praktiki keçiyini gördükdə, ona qərübə və başa düşülməyən bir şey kimi baxırdılar. Cənub adamlarının belə qəfil hərəketi Şimal sakinlərini məəttəl qoymuşdu. İnqilabda onların iti adimləri Şimalın məsləhət və rəhbərlik umduğu adamları da qorxutdu və onları çəş-baş saldı.

Cənubi Karolinanın ayrıldığı ayda, digər ştalların onun hərəketinə qoşulmasından əvvəl Vaşinqtona səlahiyyətli adamlar göndərdi ki, milli borcun bölünməsinə və ştatın daxilində yerləşən bütün milli mülkiyyətin rəsmi surətdə özüne verilməsinə həyata keçirsin. Byukenen nə etməli olduğunu bilmirdi. O, tezəcə və açıqca ştalların ayrılmış hüququnu inkar etdi. Lakin o, deyirdi ki, bilir ki, onların ayrılmasının həqiqətən qarşısını almaq üçün leqal heç bir fikrə malik deyildi. Hökumətin hüquq üzrə müvəqqəti onə heç bir yüngüllük gətirmədi. Heç kəs aydın məsləhət vermirdi. Konqress kompromiss tədbirləri görməyə cəhd etdi. Virciniyanın təklifi ilə süll konfransı toplanmışdı ki, razılaşmanın planlarını müzakirə etsin. Senatın komitəsinin rəyi onların təklifləri ilə üst-üstə düşürdü: Missouri Kompromisi xəttinin Sakit okeana qədər çəkilməsi, həmin xətdə Cənubun qanunu üzrə quldarlığın qurulması və federal xəzinə tərəfindən həbsdən sonra xilas edilən bütün qaçan qullara görə kompensasiya verilməsi məsələləri. Lakin Konqress gördüyü kimi, hələ qış başa çatmamışdan Birlikdən əvvəl çıxmış ştatlardan olan üzvlərle hissə-hissə əlaqəsini kəsdi. Onların üzvlüyü üçün təhlükə olduğu bir şərətilə heç nə etmək mümkün deyildi. Cənub adamları Senatdan və Nümayəndələr Palatasından çıxarılan kimi kabinetdən də çıxarıldı. Mülki işlərdə işləyən cənublu vəkillər də öz işlərini tərk edib evlərinə yollandılar ki, öz xidmətlərini yeni Konfederasiyaya təklif etsinlər. Onların ştallarını ayrılma kimi Cənubdan olan qulluqçular ordudan və hərbi-dəniz qüvvələrindən çıxarıldılar. Köhnə Birliyi tərk edən yeni Konfederasiya yaradan ştallar öz ərazilərində olan cəbbaxanalar, fortlar, gömrük məntəqələrini və poçt idarələrini öz mülkiyyətlərinə götürdülər. Vaşinqtondakı hakimiyyət nə etmək lazım olduğu qərarına gəlməmişdən əvvəl, Cənubdakı hər bir istehkamlanmış yer, Çesapik buxtasındaki Monro fortu, Çarlston limanındaki Samter fortu və iki fort müstəsna olmaqla Konfederasiyanın mülkiyyətinə keçdi.

Buna bənzər şeylər əlaqələrin kəsildiyini göstərirdi və Byukenen bəlkə də idarə etdiyi hökumətin necə hökumət olduğunu bilmirdi. Onun ətrafında olan adamların bəziləri, ondan əsili olan bu adamlar inanırdılar ki, Cənub ştallarının bu hərəketləri etməyə hüquqları vardır. Digərləri onların hüquqlarını inkar edirdilər, lakin onlara necə mane olmaq yolunu bilmirdilər. Başqaları isə nə etmək lazım olduğunu bilirdi, lakin bunu et-

məyə cəsaretləri və ya təşəbbüsləri çatmırdı. Bütün ölkə gözləyirdi ki, prezident özü işə qarışacaq, gözləyirdilər görsünlər ki, Linkoln və onun respublikacı məsləhətçiləri nə edəcəkdir. Adamlar yeni prezidentin kədərli və qayğılı gözlərinə diqqət yetirdilər, onu da gördülər ki, müəyyən qədər irəliləmədən hiss etməklə, yeni, həm də hələ təcrübəsiz olmayan və çətinlikdə qalan adam kimi, onun üzərinə, götürüldüyü vəziyyətin dəhşətli məsuliyyəti düşmüşdür. Onlar bu adamın ustalığını bilmirdilər. Öyündəki sadə paltarın onun böyük bədənindən asılmış kimi görünürdü. O, dövlətin ən mühüm işlərinin arasında belə yumorundan qalmırdı. O, böyük kasıblıqda böyümüşdü. Onun atası bir yerdən başqa yerə öz böyük ailəsini köçürərək, özüne kömək və sığınacaq axtarırdı. Lakin hər yerdə o, kasıb mövcudluqdan başqa heç nə tapa bilmirdi. Onun böyüməsi başqaları kimi ləng getmişdi. Onun həyatı öz qonşuluğunda olan sadə adamlarla bir yerdə

promiss mümkün deyildir, ancaq müharibə mümkündür.

Cənubun liderləri başlanğıcda bunu gözləyirdilər. Onlar fikirləşirdilər ki, ölkəni vətəndaş müharibəsinə deyil, konstitusiya böhranına gətirəcək. Onlar güman edirdilər ki, federal quruluş çərçivəsində özü hüquqlarını yaxşılaşdırmaq riski və qəsdən parçalanmağa tərəf meyl etmə, Birliyi olduğundan daha yaxşı etməyə imkan verəcəkdir. Onlar Şimaldakı öz əleyhdarlarının bu şərəflərə razılığa gəlməsinə gözləyirdilər. Onların əhəli isə gözləmədə də, başqa məsələlərdə olduğu kimi öz liderlərinin arxasında gedirdi. Lakin Samterdə top atışlarının səsi eşidildikdə və, nəhayət başqa məsələyə çevrildi. Yeni niyyətlərin və ehtirlərin atışının həyəcanı bütün ölkəni, Şimalı və Cənubu bürüdü. Bu həm bir tərəfdə, həm də digər tərəfdə baş verirdi. Cənub adamları əvvəlcə heç də açıq gözlə qəsdən müharibəyə və qiyama gətirən yolu seçməmişdilər. Şimalın adamları müharibəyə

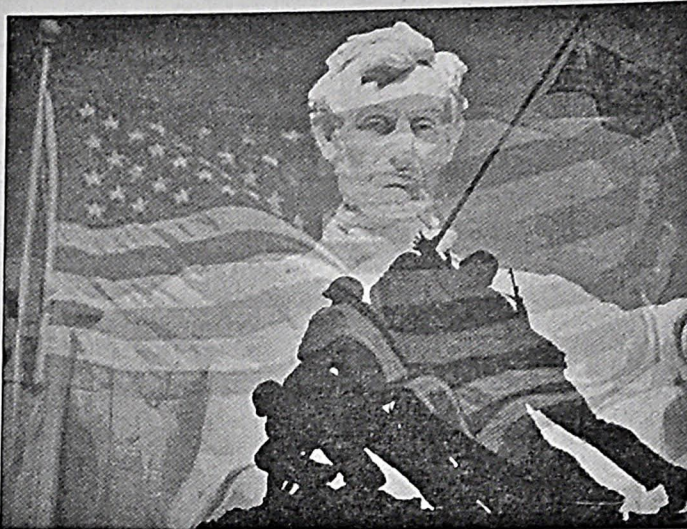
caqdı. Müharibə tezliklə öz həqiqi təbiətini göstərdi. Hər iki tərəf öz ehtibəblər göstərirdi. Hər iki tərəf öz ehtibəblərini sahib olmağa çalışırdı. Bu ümitsiz işdə heç bir şübhə və fasilə olmadıqda bütövlükdə qitə vətəndaş müharibəsinin alovuna büründü. Bu iki bölgənin toqquşmasının necə heybətlə və qəti olduğunu hamı gördü.

Amerikada Vətəndaş Müharibəsinin meydana gəlməsinə bir çox səbəblər göstərilir. Hər şeydən əvvəl burada bir səbəb var idi - bu da quldarlıq idi. Müharibəyə qədər olan qırx illik dövrə nəzər salınsa görmək olar ki, bu illər müharibəni yaxınlaşdırırdı. Qul məsələsindən qalxan çoxlu problemlər meydana çıxırdı, 1820-ci ildə Şimalda Cənub arasındakı əks təbliğat Missuri Kompromissinə nəticələnmişdi. Bu Kompromiss heç şübhəsiz quldarlığın Şimaldan kənarda saxlanmasına kömək etməsinə baxmayaraq Cənub üçün birbaşa qələbə idi. Missuri Kompromissinin mahiyyəti ondan ibarət idi ki, bu ştat Birliyə quldarlıq ştatı, Mas-

olardı. Birincisi, müharibədən əvvəlki bir çox illər ərzində quldarlar hökumətə ağılıq etmişdilər. İkincisi, ümumilikdə xalq onlara rəğbət bəsləməmişdi. Əgər o vaxt bütün hakimiyyətin mənbəyi kimi xalq quldarlığının idarəçiliyini bəyənməseydi, necə ola bilərdi ki, onlar işi öz əllərinə götürsün. Axı xalq bunu etməyə hüquq və hakimiyyətə malik idi. Buna belə cavab verilə bilər ki, xalqın əksəriyyəti elə bunu da edirdi.

İlk dəfə xalq Meksika müharibəsinə başlamağa görə Demokrat Partiyasının məğlubiyyətlə uğradı, sonrakı onları Kompromiss tədbirlərinə görə kənara atdı. Bu mülayim rəftar səmərəli deyildi və xalq cəsəretli tədbirlərin zəruri olduğunu görüb, yeni siyasi partiya yaratdı, bu partiya quldarlığın genişlənməməsi əsasında yaradıldı və öz prezidentini seçdi. Bu quldarlığın genişlənməsinin dayandırılması üçün ona işarə idi və quldarlıq buna dözə bilməzdi. Bu vaxt müharibə gəlib çıxdı. Bu partiyanın öz prezidentini seçmək

ABS tarixindən: hadisələr, əhvalatlar və şəxsiyyətlər

addımlamışdı. Onun xüsusi istedadından heç bir əlamət görünürdü. Lakin onun ağına bir məhəret gücü əlavə olundu. O, ətrafında olan adamların dərdlərini, ağrıları başa düşməklə tuta bilirdi. O, öz fərasətini, başqa uşaqların oyun üçün istifadə etdiyi halda, müşahidə üçün, sözlərdən isə dəqiq niyyət vəsiyyəti istifadə edirdi. O, öz ştatında özüne karyera düzəltdi və bu vəziyyəni senator Duqlasla mübahisədə çatdı. Bu mübahisəni bütün ölkə eşitmək istəyirdi. Və o prezidentliyə hazır olanda prezident seçildi. O, Syuard və Çeyzi, onların hər ikisi bu vaxta qədər onun partiyasının liderləri kimi qəbul olunurdu, - öz kabinetinin tərkibinə dəvət etdi, birini dövlət katibi kimi, digərini isə maliyyə naziri kimi. Lakin o, həm də başqa nöqtəyə nəzər malik olan və özü üçün şəxsən seçdiyi adamları da bura cəlb etdi və o, özü üçün siyasətini seçdi. O, özü sadə adamların içərisində təbiiyə olunmuşdu, sadəliklə qanuna hörmət etməyə və ona tabe olmağa adət etmişdi. O, Konstitusiyanı xüsusi ehtiramla yanaşırdı, onu qorumağa və müdafiə etməyə and içmişdi, "and içməmişdi ki, hakimiyyəti əldə etsin və bu hakimiyyətdən istifadə etdikdə andı pozsun. O, öz vəzifəsinə geniş bucaqdan baxırdı və öz inamını elan edirdi ki, o vaxt and pozulacaq və o, qorunub saxlanmayacaq ki, eğer quldarlığın saxlanması və hər hansı əhəmiyyətsiz bir məsələyə o, "imkan verəcəkdir ki, hakimiyyət, ölkəni və konstitusiyanın hamısını bir yerdə darmadağın etsin". O, Birliyi saxlamağın təmiz niyyəti ilə ayrılanları bərkidməyə məsləhətini birləşdirirdi. O, səbirlilik və müşahidə mövqeyini tutdu və hərəkat günün üçün rəyin və hüquqların gəlib çıxmasını gözləməyə başladı. Bu müddət 1861-ci ilin aprelinin əvvəllərində gəldi. Həmin gün Vaşinqtondan Cənubi Karolina qubernatoruna xəbər göndərildi ki, Fort Samterin tutulmasına qarşı əlavə kömək və ehtiyat göndəriləcəkdir. Bu xəbər aprel 8-də göndərildi. Aprel 12-də fortun üzərinə atəş açıldı. 14-də kömək bura gəlib çatmamışdan əvvəl onun kiçik qarnizonu təslim oldu. Aprel 15-də Linkoln bəyanatı ilə yetmiş beş min könüllü çağırıldı. Bu işarə ilə daha dörd Cənub ştatı Birlikdən ayrıldı: mayın 6-da Arkanzas, 20-də Şimali Karolina, 23-də Virciniya, 8 iyunda isə Tennessi ölkənin tərkibindən çıxdı. Nəticə məlum idi, hər bir adam bilirdi ki, heç bir kom-

qanun və hüquqların tərəfdarı olan Cənub adamları kimi, ilk zərbədən və ayrılma sürprizindən, məcburiyyət və ya zorakılıqdan geri çəkildilər, qayğılı surətdə özlərinə sual verirdilər ki, onlar nə edəcəklər. Öz hökumətləri də bu vaxt tərəddüd edirdi. Prezidentin kabinetindən olan Syuard qərübə bir təklif etdi ki, quldarlıq məsələsinə məhəl qoyulmaya birləşən və ölkə birlikdə hücumçu siyasətini müdafiə edəcək. Yəqin ki, ölkənin digər hissəsi kimi Cənub da vətənpərvərlik əhval-ruhiyyəsinə çıxış edəcəkdir. Bu müharibənin səsi və adamlara atmosferin özü şimalda, həm də cənubda oxşar qaydada dəyişməyə başlayırdı və bütün fikirləri yeni yola döndərirdi.

Montqomerinin əvəzinə Riçmond konfederasiyanın paytaxtı oldu. Bu cənubun hökumətinin qulluqçularını ön cərgədə, həmçinin Şimalın və Cənubun sərhədlərini birbaşa üz-üzə qoymaq məqsədini güdürdü. Devis Cənubda könlüləri, şimalda Linkoln edən kimi silaha çağırıldı. Bu çağırışlara hər iki bölgədə həvəslə cavab verildi. Hətta bundan sonra da adamlar bu qorxulu işi olducaq ləng gördülər. Vuruşun qısa olacağı gözlənilirdi. Barışiq və ya təslim olma nəhayət baş verəcəkdə. Cənubda adamlar göndərilən yerlərinə toplaşır, öz əylənlərini elə bil ki, istirahət ekskursiyalarına yola salan kimi göndərirdilər, heç də anlamırdılar ki, taleyin onları yaxalamasına o qədər çox qalmamışdır. Az vaxt keçdikdən sonra bu hallisuniasiyalar yoxa çıxma-

saçusətsdən ayrılan Men isə tarazlı saxlamaq üçün quldarlıqdan azad ştat kimi daxil olmuşdu. Bu Aktla həm də satın alınmış Luiziananın digər hissələrində quldarlıq qadağan olunmuşdu. Sonra Texas məsələsi gəldi. Cənub Texasa görə ləngidi. Şimal zəif etiraz etsə də, Texas qul ştatı oldu. Bunun üstünə Meksika müharibəsinin ağırlığı gəldi. Bu ərazinin də çox quldarlıq ərazisi olmaqla Cənub daha bir qələbə qazandı. Qul sahiblərinin başqa bir qələbəsi yox idi. Kaliforniya ştatının qul və ya azad ştat olması barədəki mübahisə ərazinin azad olması barədəki siyasətçilərin qərarı ilə həll edildi. Sonra 1850-ci il Kompromisi gəldi və bu da Cənubun qələbəsi idi. Cənublular Qaçqın Qul Qanununu Şimala təbliğ etmək istəyirdilər. Dörd il keçdikdən sonra Kanzas-Nebraska billi ilə qul sahibləri Missuri Kompromissini ləğv edib, daha böyük qələbə qazandı. Bu qanunla onlar Missuriyə görə verdikləri haqqı geri aldılar. Bununla da qul sahiblərinin, quldarların qələbələri başa çatdı. Onlar Kanzas üçün daha bir dəhşətli mübarizə apardılar, lakin məğlub oldular. Çünki Kaliforniyada məskunlaşmaq üçün adamlar işə məlik idi. Bütün kiçik mübarizələrdə, hansı yolla olursa-olsun Cənub qalib gəlirdi. Kaliforniya və Kanzasda bu mümkün olmadı. Yalnız bu iki ərazidə xalq həll etmək imkanına malik idi. Bütün digərlərində isə hər şeyi, idarə edən adlanan siniflər həll edirdi. Bu faktın iki qat nəticə çıxarmaq

məsələsinə gələndə bu da bir həqiqət idi ki, xalqın yarısından azı Linkolna səs vermişdi, bir çoxu öz inamlarına səs verməyə çəkinirdi, digərləri öz atalarının tarixi partiyalarından uzaqlaşa bilmirdi. Lakin bu da dəqiq idi ki, 1860-cı ildə ölkənin xalqının böyük əksəriyyəti quldarlığın daha da yayılmasına, qarşı münasibətdə əks mövqə tuturdu. Lakin quldarlıq da çox iyiləgər idi, baxmayaraq səhvələr də edirdi. Bu səhvərdən biri Qaçqın Qul Qanununu şimalın vicdanına təlqin edilməsi idi. Bu şimalını quldarlığa, onun daha eybəcər formasında baxmağa gətirib çıxardı. O, ağa ilə qul arasında xoş münasibəti görmürdü, yalnız qara adamın hissiyatını gördürdü və bəlalər barədə onların əhvalatlarını eşidirdi. O, gördürdü ki, qaçqın tutulur və sürüklənib geri quldarlıq ərazisinə aparılır. Belə səhnlər Şimal adamlarında quldarlığa qarşı nifrət oyadırdı.

Quldarlığın ən ciddi səhvi Birliyi dağıtmaq məqsədini güdməklə, ölkəni müharibəyə sövq etməsi oldu. Bu cəsəretli sıçrayış idi və fəlakətli səhv olduğunu sübut etdi. Quldarlıq Konstitusiya tərəfindən himayə edilirdi və onun təsir Şimal siyasətçilərinin üstünə də düşürdü. Bu vaxt isə quldarlıq Konstitusiyasını dağıdırdı və öz şimali dostlarını özünə münasibətdə yadlaşdırırdı. O, bu məsələ barədə aşağı məhkəməyə şikayət etdi, Konstitusiya və Hökumət işə yüksək tribunala, xalqın mühakiməsinə verilməli idi. O, Kaliforniya və Kanzasın taleyindən heç nə öyrənməmişdi. Quldar bilirdi ki, Şimal Cənubdan ölçüyə gəlməz dərəcədə güclüdür. O, dəqiq bilirdi ki, taqətdən salan müharibədə Birliklə qul gücü arasında vuruşma başa çatacaq, heç biri diri qala bilməyəcəkdir. O Birliyə hörmət hissini altında idimi, Şimaldakı köhnə bayrağa onun məhəbbət hissi varmı?

Abraham Linkolnun Prezident seçilməsi xəbəri baxmayaraq ki, gözlənilməyən deyildi. Cənubun bir çox hissələrini üzərinə zərbə kimi düşdü. Radikalların çoxu bu nəticəyə sevindilər. Onlar iddia edirdilər ki, indi onları ayrılmaq üçün kifayət qədər səbəblər malikdir. Lakin çoxluğun hissiyatı qorxudan və bəlalı gələcəkdən xəbər verirdi. Birlikdən ayrılmaq təhlükəsi bir esrə qədər mövcud olmuşdu. Şimalın və Cənubun çox ştallarına buna təhrik edilirdi və adətən azacıq qorxu hissi yaradırdı.

(Ardı var)

Corc Buş ideoloji müharibəni gücləndirir

İRAQA SƏPƏLƏNƏN 500 MİN NÜSXƏLİK VƏRƏQƏLƏRDƏ ƏHALİ
"AMERİKA RADİOSU"NU DİNLƏMƏYƏ ÇAĞIRILIR

Bu günlərdə ABŞ prezidenti Corc Buş İraq lideri Səddam Hüseynin "Qiyamət günü"nin artıq yaxınlaşdığı barədə fikrinə münasibət bildirib. Texasdakı rançosunda jurnalistlər qarşısında çıxış edən Buş qeyd edib ki, o, hərbi əməliyyatların başlanmasını istəməsə də, İraq rejimini tərkisilah yolunda atacağı addımlara şübhə ilə yanaşır. Bu bəyanatdan sonra əlavə olaraq daha 17 min hərbi qulluqçu İraq körfəzinə göndərilib. Buna qədər körfəzdə ABŞ-in 60 minə yaxın əsgər və zabıt heyəti yerləşdirilmişdi.

Bu günlərdə səmaya qalxan ABŞ təyyarələri tərəfindən 500 minə yaxın vərəqə İraqın cənub ərazisinə səpələnib. Həmin vərəqələrdə İraq əhalisinə öz radioqubuledicilərin "Amerika radio"sunun yayımladığı dağalara kökləmək çağırışı əks olunub.

Artan təzyiqlərə cavab olaraq İraq da öz növbəsində ABŞ-ı ölkənin neft ehtiyatlarını qəsb etmək məqsədilə hərbi əməliyyatlara başlamaq niyyətində olduğuna görə ittiham edib. İraqın vitse-premyeri Tərik Əziz bəyan edib ki, bizim tərifimizdən BMT-nin irəli sürdüyü bütün tələblər yerinə yetiriləcəyi halda belə, Vaşinqton İraqa hücum etmək niyyətindən əl çəkməyəcək. İraq tərəfi BMT müfəttişlərini ölkə ərazisində apardıqları yoxlamaların həddən artıq sətir keçirmələrindən şikayətləniblər. Bununla bərabər, ekspertlər üçün hansısa bir məncə olmadığı və lazımı şəraitin yaradıldığı da bəyan edilib. BMT ekspertləri ilə rəsmi Bağdad arasında əlaqələri koordinasiya edən İraq generalı Məhəmməd Aminin sözlərinə görə, noyabr ayında ölkəyə gələn müfəttişlər tərəfindən artıq 230-a yaxın obyekt təftiş olunub: "Bu yoxlamalar zamanı ekspertlər bəzən öz mandatları çərçivəsindən kənara çıxaraq, hətta müəssisələrin kommersiya fəaliyyətlərinə də müdaxilə ediblər".

Bütün bunlara baxmayaraq müfəttişlər tərəfindən İndiya qədər nəşə aşkar edilməyib. BMT ekspertləri isə öz növbəsində gələcək yoxlamalar zamanı vertolyotlardan istifadə etmək qərarına gəliblər. Bu üsulla müfəttişlər öz təftiş sahələrinin miqyasını genişləndirməyə və İraq hökumətinin ölkə ərazisində gizlətdiyi güman edilən atom, kimyəvi və bioloji silah saxlanılan yerləri tapmağa ümid edirlər. Yoxlamaların nəticələri barədə hərbi ekspertlər qrupunun rəhbəri Xans Bliksin yanvarın 27-də BMT Təhlükəsizlik Şurası qarşısında məruzə edəcəyi gözlənilir.

Bu günlərdə səmaya qalxan ABŞ təyyarələri tərəfindən 500 minə yaxın vərəqə İraqın cənub ərazisinə səpələnib. Həmin vərəqələrdə İraq əhalisinə öz radioqubuledicilərin "Amerika radio"sunun yayımladığı dağalara kökləmək çağırışı əks olunub.

Çernobil AES-in enerji blokunun bərpasına başlanılıb

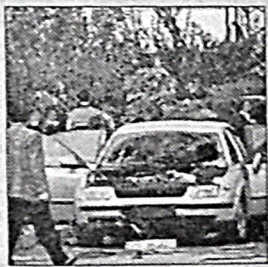
LAYİHƏNİ QƏRB ÖLKƏLƏRİ
MALİYYƏLƏŞDİRİRLƏR

Çernobil Atom Elektrik Stansiyasında dördüncü enerji blokunun poladdan olan müdafiə qapağının bərpası işlərinə başlanılıb. Gözlənilməsinə görə, bu, dağılmış reaktorun bütünlüklə bağlanmasıyla nəticələndirəcək. Hal-hazırda 1986-cı ilin 26 aprelində qəzanın baş verdiyi ərazidə 200 tondan artıq uran var ki, bu da ətraf mühit üçün böyük təhlükə mənbəyidir. Rəsmi məlumatlara görə, polad müdafiə qapağının qoyulması üzrə işlər qərb ölkələrinin vəsaiti hesabına həyata keçirilir. Bu layihənin fəaliyyəti 10 il müddətinə nəzərdə tutulur. Həmin layihənin reallaşmasına Ukrayna, ABŞ və Fransanın ən peşakar mühəndisləri cəlb olunublar.

Terrorçuların qətl siyahısı geniş olub

YƏMƏNDƏ 4 NƏFƏRİN ÖLÜMÜNDƏ
İTTİHAM OLUNAN İKİ YARAQLININ
İSTİNTAQI YENİ VERSİYALAR
ORTAYA ÇIXARIB

Üç amerikalı həkimin və siyasi xadimin qətlinə ittiham olunan iki islamçı yaraqlının, bu cinayətləri törətdikləri Yəməndə jurnalistlərə və ölkənin bəzi siyasi liderlərinə qarşı da sui-qəsd planı olub. Bu barədə Yəmən Təhlükəsizlik Xidmətindən məlumat verilib.

Əli əl Caraplanın və Abid Əbdül Razak Kamalın istintaqa ifadələri zamanı müstəntiqlər terrorçuların hədəfində olan daha səkkiz nəfərlilik siyahı tərtib edilib. Kamal Yəməndə özünə xeyli tərəfdar yığan Üsəma bin Ladenin "Əl-Kaida" terrorçu təşkilatıyla əlaqədə şübhəli bilinir. Amerikalı həkimlərin qətl işiylə bağlı ümumilikdə 30 nəfər həbsə alınsa da, hələlik onlardan birinə də rəsmi ittiham verilməyib. Qeyd edək ki, bu cinayət işinin istintaqı Federal Təhlükəsizlik Xidməti ilə sıx əməkdaşlıq çərçivəsində aparılır.

ABŞ İsrailə Çinə silah satmağı qadağan etdi

RİÇARD BAUÇER: "BİZİM BU ADDİMİMİZ HANSISA
"KOMMERSİYA MARAQLARI" GÜDMÜR

"Washington Times" qəzetinin yazdığına görə, ABŞ Tayvana qarşı təhlükənin artdığını əsas götürərək İsraildən Çinə silah satmağı tələb edib.

ABŞ Dövlət Departamentinin mətbuat katibi Riçard Bauer bəyan edib ki, bununla ABŞ İsrailə Çinə hərbi əməkdaşlığın hansı strateji nəticələrə gətirib çıxaracağını aydın nümayiş etdirib.

Bauerin sözlərinə görə, bu addımla ABŞ yalnız dünyada təhlükəsizliyin təmin olunması məqsədi güdür və rəsmi Vaşinqtonun İsraildən Çinə silah alverini dayandırmasını tələb etməsi hansısa "kommersiya maraqlarına" görə deyil. Amma İsrail Müdafiə Na-

zirliyinin əməkdaşlarından biri bu "marağın" olmasını istisna etməyərək bildirib ki, ABŞ hərbi-sənaye kompleksləri hər vaxtlə öz rəqiblərini Çin bazarından sıxışdırıb çıxarmaq istəyirlər.

İsrailin Çinə məhz hansı silahı, yaxud texnologiyaları satdığını isə Bauçer dəqiqləşdirməyib. O, yalnız İsraildən Çinə 2000-ci ildə satılması nəzərdə tutu-

lan, lakin Ağ Evin təzyiqləri nəticəsində baş tutmayan Phalson kəşfiyyat təyyarəsi barədə sövdələşmənin yenedən gündəmə gəldiyini qeyd edib. Son müqavilələrdən biri barədə isə ötən ilin iyulunda məlum olub. Həmin vaxt ABŞ kəşfiyyatına məlumat sızıb ki, İsrail tərəfindən Çinə bir neçə Harpus raket sistemi satılıb və həmin silahlar Tayvanla sərhəddə yerləşdirilib.

Finlandiya bu dəfə NATO-ya üzv olmaq qərarında qətidirmi?

ÖLKƏNİN BAŞ NAZİRİ PAAVA LİPPONEN HƏLƏ DƏ
BU MƏSƏLƏDƏ TƏRƏDDÜD EDİR

Finlandiyanın baş naziri Paava Lipponen ölkəsinin NATO-ya qəbul olunmasını istisna etməyib. Bu haqda Finlandiya dövlətinin başçısı "Seura" jurnalına müsahibəsində bildirib. Onun sözlərinə görə, Finlandiyanın NATO üzvlüyünə qəbul olunması məsələsi artıq gələn parlament seçkiləri-

nə qədər detallarınacan nəzərdən keçiriləcək: "Finlandiya NATO-nun genişləndirilməsi prosesini və Rusiya ilə hərbi alyans arasında olan münasibətləri daim diqqətdə saxlamalıdır. Çünki Finlandiya NATO ilə münasibətlərdə Rusiyadan zəif mövqedə olmamalıdır"- deyərək,

Lipponen bu məsələ ətrafında fikirlərini açıqlayıb. Daha sonra baş nazir belə qeyd edib: "Gözləyək, görək, NATO-nun yeni namizədlərlə, o cümlədən Rusiya ilə münasibətləri hansı səpgidə inkişaf edəcək və hələ də alyans girmədiyinə görə Finlandiyanın hansısa problemi yaranacağımi?"

WWW.525CI.COM

Ürəkdən ürəyə yollar görünür

Doğru deyiblər, adam doğulduğu torpağın cazibə qüvvəsinə, gücünə ondan ayrı dünyada daha çox hiss edir. Tamamilə başqa mədəniyyətin nümayəndələri sənin mədəniyyətinlə, ədəbiyyatınla maraqlananda isə iqiqat qürur hissi keçirirson. Ruslardan fərqli olaraq amerikalılar Odlar Yurdu muz Azərbaycanın qədim mədəniyyətinə antropologiyasına, ədəbiyyatına dərin maraq göstərirlər.

Məhsəti Gəncəvinin lakonik fəlsəfi rübailəri, Nigar Rəfibəylinin sözlə yaratdığı təbiət lövhələri, müsəlman sufi qadınlarının müdrikliyi hələ sətri tərcümədə amerikalıları heyran edir. Amma zaman çox sürətlə ötür, dünənimiz artıq bu gün tarixə çevrilir. Buna görə də bu yaxınlarda antropologiya professoru Harriet Ottenheimer məndən müasir azəri qadın yazıçıları haqda məlumat verməyimi xahiş edəndə bir qədər şəfqətli hissi keçirdim. Ağlıma Afaq Məsud və Əzizə Cəfərzadədən başqa heç kim gəlmədi. Əfsuslar olsun ki, tranzit dövrünün acınacaqlı nəticələri artıq özünü biruzə verməkdədir. Ekonomik kasibçilik mənəvi kasibçiliklə nəticələnir. Bu bir həqiqətdir ki, müasir ədəbiyyatımızın vəziyyəti o qədər də sevincirici deyil. Xüsusilə də qadın yazıçı və şairlər demək olar ki, yox də-rəcəsinədir.

Bəlkə də elə buna görədir ki, BBS-nin uzun müddət Bakıda fəaliyyət göstərən əməkdaşı Çloe Arnold ingilisdilli qəzetlərdə müasir azəri qadınını yorğan-döşək çırpmaqda və biş-düş işlərində qeyri-adi məharətə malik, hər cür məişət əziyyətlərinə qatlaşan qırımızyanaq evdar xanım kimi təsvir etməyi çox xoşlayır. Bu fikirdə müəyyən qədər həqiqət olsa da, etiraf etmək lazımdır ki, bizim zərif cinsin nümayəndələri üzə qəbul bu faktı çatışmazlıq kimi qəbul edə birlər.

Hər dəfə elə gəlir ki, Nigar Rəfibəyli və Rəsul Rza Azərbaycanın ədəbi tarixində bir-birinə həm ictimai, həm də şəxsi həyatda arxa olan yeganə şəxslər kimi qalacaqlar. Paxri-axal cəmiyyətdə qadının ictimai karyerasına mənfi münasibət bu gün də davam edir. Bu çox mənfi haldır və qadınların bacarığının süni şəkildə dondurulması deməkdir. Amma yenə də, "Ümid həmişə ən sonda ölür" deyiblər. Bəlkə də çoxdan yağmayan qar Azərbaycana, doğma Bakıma özü kimi təmiz, bəyaz ruh gətirəcək və azəri qadını XX əsrin əvvəllərindən qadranı atıb ağ günə çıxardığı kimi bu gündən etibarən əsirliklərdən bəri davam edən geriliklər yavaş-yavaş dəyişəcək...

Bəlkə də... Kim bilir? Axı haradan gəldiyini bilsə də, insan övladı hara gedəcəyini öncədən görə bilmir...

Rahilə SULTANOVA,
ABŞ, Kanzas

"Qalatasaray" 10 futbolçusunu itirmək təhlükəsiylə üzləşib

HƏSƏN ŞAŞA "İTER"İN ARDINDAN "BAVARIYA" MÜŞTƏRİ ÇIXIB

Mövsümqabağı həyata keçirdiyi transfer əməliyyatlarından lazımı səmərəni görməyən "Qalatasaray" rəhbərliyi indi ağır durumdadır. Səbəb isə aydındır: yaxın 7 ayda klubun nə az, nə çox düz, 10 futbolçuyla müqaviləsinin müddəti bitir. Buna görə də "Cim-Bom" rəsmiləri gecə-gündüz oyunçu axtarışındadırlar. Amma son yarım ildə "sarı-qırmızılı"lar nə etdiklərini heç özləri də bilmirlər.

Qitənin aparıcı futbolçularından (Effenberg, Roberto Baco, Roy Makay) başlayıb sonda "xırda-xuruş"la qurtaran istanbullular məntiqli sonluq kimi çempionatın ilk dövrəsi qurtarar-qurtarmaz yeni legionerlərlə də "üzülüşüb"lər. Məhəmə

məd Sarr və Kristianla vidalaşan türklər indi də Felipe ilə münasibətləri aydınlaşdıracaqlar. Bu azmış kimi cari mövsümün sonunda "Qalatasaray"ı daha böyük bəla gözləyir.

Belə ki, mayın 31-də komandanın birdən-birə 6 futbolçu - Vədat, Kərəm, Faruk, Əmrə Aşık, Ümid Karan və Həsən Şaşla olan razılaşmasının müddəti sona çatır. Avqustun əvvəlinə qədər isə Murad, Suat, Bülent klubla vidalaşmalı olacaq. Bundan əlavə mövsüm başa çatana kimi "İnter"dən icarəyə götürülən Ümid Davala da komanda rəsmiləriylə danışıqlar masası arxasına oturmali olacaq. Ayrıca olaraq Həsən Şaşın klubda qalıb-qal-

mayacağı məsələsi bu gün həllini tapacaq. Rəhbərlik yarım müddətiylə danışıqlara başlamaq istədiyi bir vaxtda futbolçuya Münhen "Bavariya"sından təklif gəlib. Demə, əvvəlcə gizli əməliyyatlara başlayan almanlar düz 3 həftədir ki, Şaşı əldə etməkdən ötrü dəridən-qabıqdan çıxırlar. "İnter"nin təklifi "yox" cavabı verən yarım müddəti üçü münhenlilər 2,5 milyon avro xərcləməyə hazır olduqlarını bəyan ediblər. Qeyd edək ki, "Bavariya"nın türklərə yaxın 2 gündə rəsmi müraciət edəcəkləri gözlənilir. "Sarı-qırmızılı"lar İspaniyada keçiriləcək təlim-məşq toplantısına qədər bu məsələnin həllini tapacağı bildiriblər.

Şota Arveladze "Fənərbaxça"nın hədəfindədir

GÜRCÜ FUTBOLÇUNUN İSTANBUL KLUBUNA KEÇİDİNİN BAŞ TUTUB-TUTMAYACAĞI GƏLƏN HƏFTƏ AYDINLAŞACAQ

"Fənərbaxça" rəhbərliyi yenidən futbolçu axtarışındadır. Amma hələlik klub istəyinə nail ola bilmir. Ötən ilin sonları istanbullular üçün yeni illə yadda qaldı. Səhhətində problem yaşayan braziliyalı Vaşinqtonun müalicə üçün vətəninə getməsi, ardından komandanın baş məşqçi postundakı Lorant-Çətin əvəzləməsi klubdakı durumun ürəkəcan olmadığından xəbər verir. Bundan əlavə Revivo və Orteqanın şıltaqlığı da rəhbərliyi çətin vəziyyətdə qoydu. İsraili futbolçunu "əhliləşdirmək" mümkün olsa da, argentinahı hücumçu hələ də Türkiyəyə dönmək barədə fikirləşmir.

Bunu gören "Fəner" rəsmiləri transfer mövsümündən maksimum yararlanmağı qarşısına məqsəd qoyublar. At ilinin son günləri istanbullular "Tottenhem" in ukraynalı üzvü Sergey Rebrova "tamah salsalar da" bir şey alınmadı. Daha doğrusu ingi-

lislərin transfer üçün 5 milyon funtsterlinq istəməsi "Fənərbaxça"nı istəyindən vaz keçməyə məcbur etdi. Lakin uğursuz cəhdlər klubu ruhdan salmayıb. Belə ki, onlar Vaşinqtonun əvəzinə komandaya digər bir cənubi amerikalını cəlb etmək fik-

rindədirlər. Ancaq uruqvaylı Moraleslə aparılan danışıqlardan sonra futbolçunun şəxsi problemlə üzləşməsi razılaşmanın alınmamasına səbəb olub. Amma növbəti uğursuzluq da klubda əsəbi ovqat yaratmayıb. Əksinə, istanbullular daha səviyyəli oyunçularla maraqlanmağa başlayıblar. Hədəfə Şotlandiyanın "Qlazqo Reyncers" klubunun gürcü futbolçusu Şota Arveladzedir. Artıq İstanbul klubunun meneceri Arveladze barədə dolğun məlumat toplamaqdan ötrü həmin ölkəyə yola düşüb. Gələn həftənin əvvəlində "Fənərbaxça"nın prezidenti Əziz Yıldırım klub meneceriylə görüşdükdən sonra gürcü futbolçunun transfer edilib-edilməyəcəyinə aydınlıq gətiriləcək.

Həndbolçular yeni mövsümü ölkə çempionatı ilə açacaqlar

TƏXMİNƏN AY YARIMDAN SONRA YARIŞLARA START VERİLƏCƏK

"Turan" agentliyinin yaydığı məlumata görə, Azərbaycan həndbolçuların 2003-cü ilin idman mövsümünü təxminən ayarından sonra açacaq. Belə ki, fevralda start götürəcək həndbol üzrə Azərbaycan çempionatı bu ilin ilk yarış olacaq. Sonra isə idmançılarımız təqvimdə nəzərdə tutulmuş beynəlxalq oyunlarda qüvvələrini sınayacaqlar. Xatırladaq ki, çempionata hazırlıq məqsədilə dekabrın sonlarında Azərbaycan kuboku uğrunda yarışlar keçirilmişdi. Kişilər arasında "Spartak", qadınların mübarizəsində isə ABU komandası ölkə kubokuna sahib olmuşdu. Azərbaycan Həndbol Federasiyası indi daha bir daxili yarış təşkil etməklə həm milli komandaya namizədləri müəyyənləşdirməyə, həm də bu idman növünün yenidən ölkədə populyar-

laşmasına nail olmağa çalışır. Qeyd edək ki, qadınlardan ibarət milli komandamızın "Çağırış Kuboku"nu qazanmasına baxmayaraq, 2002-ci il həndbolçularımız üçün o qədər də

uğurlu mövsüm sayılmayıb. Bu məsələdə yığmamızın dünya çempionatının seçmə mərhələsində göstərdiyi zəif nəticə öz sözünü deyib.

"Beşiktaş" "transfer pəncərəsi"nə laqeyddir

"FASILƏDƏ CƏMİ BİR ƏCNƏBİ FUTBOLÇUNU KOMANDAYA CƏLB ETMƏYİ DÜŞÜNÜRÜK"

"Beşiktaş" klubunun düşürgəsində nisbi sakitlikdir. Təbii ki, komandadakı bu ovqat işlərin qaydasında getməsindən xəbər verir. Hər üç "cəbhə"də - ölkə çempionatı və kuboku, eləcə də UEFA kubokunda istanbulluların əzmlə mübarizə aparması onların uğurundan xəbər verir. Buna görə də "Beşiktaş" "transfer pəncərəsi"nə laqeyddir. Mütəxəssislərin fikrincə dövrlərə rəsə fasilədə komandaya yeni futbolçu cəlb olunmayacaq. Ancaq "qara-ağlı"ların meneceri Sinan Əngin transfer mövsümündən ən aşağı səviyyədə də olsa yararlanmaq istədiklərini bildirib: "Digərləri kimi biz də bu fürsətdən bəhrələnməyi planlaşdırırıq. Amma çox yox, cəmi bir əcnəbi futbolçunu fasilə zamanı komandaya cəlb etməyi düşünürük". Ötən il ölkəsinin ən yaxşı məşqçisi

seçilən Mirça Luçesku isə Ruminiyada istirahətini davam etdirir. Bir həftə sonra "Beşiktaş" Antalyada təlim-məşq toplantısına başlayacaq.

Toplantı qabağı klubun sponsorları maraqlı hadisəylə üzləşiblər. Komandada 26 futbolçu olmasına baxmayaraq rəhbərlik klubla sponsor edən firmaya 27 forma sifariş edib. Bu məqam media nümayəndələrinin də diqqətindən yayınmayıb. Odur ki, jurnalistlər komandaya legioner cəlb olunub-olunmayacağı barədə klub rəsmilərinə müraciət etsələr də onlarda cavab ala bilməyiblər. Bu məsələnin dünən həll olunacağı nəzərdə tutulsa da, Luçeskunun İstanbula bir qədər gec gəlməsi məsələnin gələn həftəyə qədər təxirə salınmasıyla nəticələnib.

"Tribut" - "Turan AIR" xatirə turnirində də rəqabətə çıxıb

BU KOMANDALAR MÜNASİBƏTLƏRİNİ BU GÜN AYDINLAŞDIRACAQLAR

Dünən Olimpiya İdman Kompleksində görkəmli futbol ustası, mərhum Allahverdi Səfərovun xatirəsinə həsr olunan futzal turniri start götürüb. Yarıda 8 komanda - futzal üzrə ölkə çempionatının iştirakçıları "Turan AIR", "Tribut", "Məşəspor", "Terminal", "Odlar Yurdu Universiteti", eləcə də, 17 və 19 yaşlılardan ibarət yığma və "Veteranlar" komandası "olimpiya sistemi" üzrə (uduzan çıxır) mübarizə aparır. Turnirin ilk günündə bütün iştirakçılar mübarizəyə qoşulublar. Əvvəlcə meydan "Turan AIR" və "U-17"nin ixtiyarına verilib. Elman Ələkbərovun yetimləni gənclərin ciddi müqaviməti ilə qarşılaşsa da sonda meydana qalıb ayrılıblar (3:5). "Odlar Yurdu Universiteti" - "U-19" mat-

çında da gənclər meydanı başaşağı tərək ediblər. "Tələbə"lər rəqiblərinin qapısından 9 cavabsız top keçiriblər. Sonra meydana "Terminal" və "Məşəspor" futzalçıları çıxıblar. Gərgin idman mübarizəsi şəraitində keçən bu oyun birincilərin 4:2 hesablı qələbəsiylə başa çatıb. Nəhayət, günün son qarşılaşmasında "Veteranlar" "Tribut"la üz-üzə gəlib və böyük hesablı (2:8) məğlubiyyətdən yaxa qurtara bilməyib. Turnirin yarımfinal oyunları bu gün keçiriləcək. Saat 13-də ölkə çempionluğu uğrunda "ölüm-dirim" mübarizəsi aparacaq "Tribut"la "Turan AIR", ardından "Odlar Yurdu Universiteti" "Terminal"la görüşəcək. Yarışın final matçı sabah saat 13-də eyni meydana oynanılacaq.

'Azərreyl'in planları dəyişdi

VOLEYBOLÇULARIMIZ
RUSİYAYA YANVARIN 6-da YOLA DÜŞƏCƏK

İdman mövsümünün başa çatması və yeni ilin gəlişi ilə əlaqədar demək olar ki, bütün növlərdə yarışlara fasilə verilsə də Azərbaycan voleybolunda bütün bu hallar hiss olunmur. Qarşıda Çempionlar liqası kimi Avropanın ən nüfuzlu klub turnirinin oyunları olduğundan voleybolçu qadınlarımız istirahəti ikinci plana keçirmək məcburiyyətində qalıblar. Artıq bir həftədən çoxdur ki, Faiq Qarayevin yetirmələri "Gənclik"dəki Olimpiya İdman Kompleksində məşqlərini davam etdirirlər.

Yanvarın 8-i Rusiyada yerli "Uraloçka" ilə qarşılaşacaq "Azərreyl"li xanımlar hazırlığı əvvəlki rejimlə gündə 2 dəfə məşq etməklə keçirirlər. Komandanın heyətində hər hansı bir dəyişiklik yoxdur. Yüngül zədəlilər - Alla Həsənova, Valeriya Korotenko və Yelena Paxonenko artıq idman formasını bərpa edib. "Azərreyl" in ən hündürboylu üzvü İnessa Qorxmaz isə hələ də müalicəsinə davam etdirməkdədir. Çox güman ki, Qorxmaz Yekaterinburqdakı görüşdə də

meydana çıxmayacaq.

Qeyd edək ki, "Uraloçka" ilə səfər qarşılaşması voleybolçularımız üçün mühüm əhəmiyyət daşıyır. Komandamız qalib gələcəyi təqdirdə qrup liderliyinə yüksələcək. Məğlubiyyət isə "Azərreyl"i üçüncü sıraya ata bilər. Ona görə xanımlarımız Yekaterinburqdakı görüşə yalnız qələbə naminə çıxacaq. Təcrübəli mütəxəssis "Azərreyl"i Ural torpağına "Uraloçka" ilə qarşılaşmadan bir həftə əvvəl apar-

mağı nəzərdə tutsa da, baş məşqçi əməkdaşımıza bildirdi ki, ortaya çıxan bəzi problemlərə görə, bu istək reallaşmamış qalıb.

Problemin həlli üçün Qarayev dünən Azərbaycan Voleybol Federasiyasının prezidenti Ziya Məmmədova görüşüb. Görüşün nəticələri barədə məlumat ala bilməsək də, istənilən halda "Azərreyl" in yanvarın 6-sı Rusiyaya yola düşəcəyini öyrəndik.

Ötən ilin son medalları

ONLARI BAKIYA KARATEÇİLƏR, CÜDOÇULAR
VƏ GÜLƏŞÇİLƏR GƏTİRDİLƏR

Artıq ömrünü başa vurmuş 2002-ci ildə ölkəmizə son medalları əlbəyaxa idman növlərində qüvvəsini sınaqdan keçirən idmançılar. Xüsusən, Avropa çempionatında uğurla yarışan karateçilərimizi qeyd etməyə dəyər. Belə ki, ilin son günlərində Rusiyanın Sankt-Peterburq şəhərində keçirilən okina-va-qocyu-ru üzrə qitə birinciliyində təmsilçilərimiz birdən-birə 6 medal əldə ediblər. Nəzərə alsaq ki, yarış ölkəmizdən 10 karateçi qatılıb, onda nəticənin xeyli uğurlu olması fikriylə tam razılaşmaq olar. Maraqlıdır ki, milli komandamızın üzvlərinin qazandıqı mükafatların əyarları bərabər olub. Belə ki, Azərbaycan idmançıları sözügedən Avropa çempionatında 2 qızıl, 2 gümüş və 2 bürüncə sahib çıxıblar. Onu da əlavə edək ki, üç yaş qrupu üzrə təşkil edilən yarışda 10 yığma komandanın təmsilçisi mübarizə aparıb.

Uğurları son illər adət halını almış cüdoçularımız da ötən mövsümü yüksək notda başa vurublar. Onlar dekabrın 27-dən 30-dək Ukraynanın Xerson şəhərində keçirilən beynəlxalq turnirdə fərqləniblər. Yeniyetmələr arasında keçirilən bu yarışda Azərbaycanı "Lokomotiv" İdman-Sağlamlıq Mərkəzinin yetirmələri təmsil ediblər. "Sneinka" adı altında keçirilən ənənəvi turnirdə yerli id-

mançılarla yanaşı, Rumıniya, Almaniya və MDB ölkələrindən də gəlmiş cüdoçular daxil olmaqla 38 komanda mübarizə aparıb. Azərbaycan yığması turnirə 10 cüdoçudan ibarət heyətlə qatılıb.

Onlardan 6-sı mükafata layiq yerlər tutub. Rauf Mövlamov və Rəhim Vəliyev qızıl, Rauf Yəhyayev, Aslan Sultanəliyev, Kamran İsmayılov gümüş, İdris Babayev isə turnirin bürünc medalını qazanıb. Qeyd edək ki, adıçəkilənlərdən biri də İbadulla Şabanovun başçılıq etdiyi Azərbaycan milli komandasının əsas üzvü deyil. Sadəcə, bu yarışda onlara ölkəmizi təmsil etmək imkanı verildiyindən yeniyetmələr bacarıqlarını göstərə biliblər. Bəlkə də bu uğurdan sonra milli komandanın "qapıları" "Lokomotivçi" cüdoçularına da üzünə açılacaq.

Karateçi və cüdoçuların ölkə xaricindəki uğurlarını yunan-Roma güləşçiləri də davam etdiriblər. Yeniyetmə və gənc pəhləvanlarımız Moskvada 15 komandanın iştirakıyla keçirilən beynəlxalq turnirdə layiqincə çıxış ediblər. Komandamızın üzvlərindən 4-ü fəxri kürsünün ən yüksək pilləsinə qalxıb. 7 güləşçimiz isə turnirin bürünc mükafatını alıb. Son nəticədə 11 müxtəlif əyarlı medal qazanan yığmamız komanda hesabında üçüncü olub.

"Birlik kuboku"nu "Neftçi" qazandı

TURNİRİN ƏN MƏHSULДАР FUTBOLÇUSU... GÜLƏŞ ÜZRƏ OLİMPİYA ÇEMPİONU NAMİQ ABDULLAYEV OLDU

Alman-Azərbaycan Cəmiyyəti və Ələkbər Məmmədov adına Beynəlxalq Futbol Fondunun təşkilatçılığı ilə 31 dekabr - Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi gününə həsr olunan futbol üzrə "Birlik kuboku" uğrunda ənənəvi turnirə yekun vurulub. Olimpiya İdman Kompleksində keçirilən yarışda veteran futbolçulardan ibarət 6 komanda 2 qrupda mübarizə aparıb: "A" qrupunda "Neftçi", "Az.TV", "Klimes" və "B" qrupunda "Qarabağ-Azərsun", "Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti", "Nicat-Çermet". İki günlük qrup oyunlarında "Neftçi" komandası rəqiblərinə şans verməyərək qrup lideri olub. Paytaxt futbolçularının ilk matçda "televizionçu"ları (7:3), ikinci oyunda "Klimes"i, məğlub ediblər. Məğlubların görüşündə isə komandalar meydanı "sülh"lə ayrılıblar - 4:4. Top fərqinə görə "Az.TV"ni üstələyən "Klimes" yarımfinala yüksəlib. "B" qrupunda isə "Neftçi"ni yalnız "ADİU" davam etdirib. "Nicat-Çermet" və "Qarabağ-Azərsun"la görüşlərdən qalib ayrılan "tələbə"lər yarışın yarımfinalına məqsətlə yollanıblar. İkinci yerin sahibi isə ağdamlıları minimal fərqlə (6:5) məğlub edən "Nicat-Çermet" olub. Yarımfinal görüşləri gözəldən fərqli olaraq böyük hesabla başa çatdı. ADİU - "Klimes" mübarizəsində ikincilər rəqiblərinin qapısından 9 top keçiriblər. Bu oyuna qədər məğlubiyyət acısı dadmayan "iqti-

sadçılar "Klimes"ə cəmi 1 dəfə ənənəvi turnirə vidalaşdıblar. Digər yarımfinal oyununda "Neftçi" "Nicat-Çermet"i 8:3 məğlub edib. Yarışların son günündə meydana əvvəlcə ADİU və "Nicat-Çermet" futbolçuları çıxıblar. "Nicat-Çermet" in müqavimətinə baxmayaraq "tələbə"lər bu görüşdən qalib (4:2) ayrılıblar və 3-cü yerə kifayətlənməli olublar. Yarışın həlledici görüşündən əvvəl isə 60-70-ci illər "Neftçi" si ilə incəsənət ustaları yoldaşlıq matçında üz-üzə gəliblər. Bu tipli qarşılaşmalarda qeydə alınan bərabərlik ənənəsinə bu dəfə də əməl olunub -5:5. Final oyunu maraqlı idman mübarizəsi şəraitində keçib.

Turnir ərzində ikinci dəfə qarşılaşan "Neftçi" və "Klimes" in görüşündən bu dəfə də ikincilər başsaşığı ayrılıblar. Belə ki, "Klimes" in heyətində güləşçilərdən qitə və dünya çempionatının mükafatçıları, yığmamızın üzvləri Namiq və Arif Abdullayev qarşılaşdı, Nazim Əlicanov, Elman Əsgərov çıxış etsələr də, sonda "Neftçi" turnirin qalibi adını qazanıb - 7:4. Qeyd edək ki, yarış iştirakçıları bir neçə nominasiya üzrə mükafat da təsis ediblər. Turnirin ən yaxşı oyunçusu, eləcə də ən məhsuldar futbolçu adını güləş üzrə olimpiya çempionu Namiq Abdullayev qazanıb. Yığmamızın keçmiş üzvü Yunis Hüseynov "ən yaxşı hücumçu", Rauf Salamov isə "ən yaxşı qapıcı" nominasiyalarının qalibi olublar.

Səhifəni İLKİN hazırladı

Sambo Federasiyası hesabat verdi

2002-ci İLDƏ SAMBOÇULARIMIZ
BEYNƏLXALQ YARIŞLARDA 39 MEDAL QAZANIBLAR

Azərbaycan idman dairələrində yeni ilin ilk toplantısını ölkənin Sambo Federasiyası keçirib. Adıçəkilən qurum 2002-ci ilin yekunlarıyla bağlı hesabatla bərabər mövsüm ərzində fərqlənən idmançı və məşqçiləri mükafatlandıraraq Yığıncağı açıq elan edən federasiya prezidenti Zəlimxan Məmmədli bildirib ki, 2002-ci ildə samboçularımız maliyyə çətinliyi üzündən Panamada keçirilən dünya çempionatına qatıla bilməsə də, digər beynəlxalq yarışlarda kifayət qədər uğurla çıxış ediblər. O xatırladı ki, samboçularımız sözügedən mövsümdə ilk uğurlarını ötən ilin mayında İtaliyada keçirilən Avropa çempionatında qazanıblar.

İdmançılarımız bu yarışdan vətənə 1 gümüş və 4 bürünc medal gətiriblər. Gümüş medala Gəncə atleti Hakim Nəzəraliyev layiq görüldü. Yeniyetmə və gənc samboçuların Serbiya və Çernoqoriyada keçirilən dünya birinciliyindəki gümüş medalı isə "Pəhləvan" klubunun yetirməsi İslam Qasımov əldə edib. Dünya kuboku yarışında Xəlil Abbasov üçüncü mükafata sahib çıxıb. Yeniyetmələrin Moskvada keçirilən Ümumdünya Oyunlarında da samboçularımız uğurla ya-

rişıblar. Gənc pəhləvanlarımız burada 1 qızıl və 2 bürünc medal qazanıblar.

Bu yarışda Nicat Fərzəliyev hamıdan yaxşı nəticə göstərərək çempionluq kürsüsünə yüksəlib. Veteran samboçularımız da ötən il vətənə 1 qızıl, 1 gümüş və 2 bürünc medal gətiriblər. Ümumiyyətlə, 2002-ci ildə samboçularımız beynəlxalq yarışlarda müxtəlif əyarlı 39 medal qazanıblar. Əldə olunmuş nəticələrdə daha çox payı olan məşqçi Mirəğa Qiyasov Azər-

baycan Sambo Federasiyasının təsis etdiyi baş mükafata layiq görüldü. Bu siyahıda Şahmar Mustafayev 2-ci, Mübariz İbrahimov isə 3-cü olub. Keçən mövsümün yekunlarıyla bağlı qeydlərimizi yekunlaşdıraraq əlavə edək ki, 2003-cü ilin ilk ayı Sambo Federasiyası üçün "məhsuldar" keçəcək. Belə ki, yanvarın 22-dən 26-dək samboçuların növbəti ölkə birinciliyi start götürəcək. Üç yaş qrupu üzrə (yeniyetmələr, gənclər və kişilər) keçiriləcək yarışın qalibləri qarşıdakı Avropa çempionatında ölkəmizi təmsil edəcəklər. Azərbaycan çempionatından sonra isə federasiyaya prezident seçkiləri keçiriləcək. Məlumat üçün deyək ki, bu post uğrunda iki namizədin mübarizə aparacağı gözlənilir - federasiyanın hazırkı rəhbəri Zəlimxan Məmmədlinin və yeddi dəfə dünya çempionu Ceyhun Məmmədovun. Müsahidəçilərin fikrincə, bu "duel"də keçmiş dünya çempionunun qalib gələcəyi daha real görünür.

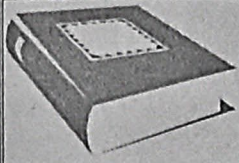
Bakıda 2003-cü ilin ilk beynəlxalq yarışı

ŞƏHİD MÜŞFIQ İSAYEVİN XATİRƏSİNƏ HƏSR OLUNACAQ

2003-cü ilin ölkəmizdə keçiriləcək ilk beynəlxalq yarışı sabaha təsadüf edəcək. Belə ki, yanvarın 5-i Bakıda Şəhid Müşfiq İsayevin xatirəsinə həsr olunan sərbəst güləş üzrə turnir start götürəcək. Olimpiya İdman Kompleksində keçiriləcək yarışda yalnız gənc pəhləvanların qüvvəsini sınaqacağı gözlənilir. Gənclər, İdman və Turizm Nazirliyinin mətbuat xid-

mətindən aldığımız məlumata görə, artıq üç ölkənin - Rusiya, Türkiyə və Gürcüstanın milli komandaları mübarizəyə qatılacaqlarını rəsmən bildiriblər. Azərbaycan isə turnirdə Xosrov Məmmədovun başçılıq etdiyi gənclərdən ibarət milli komanda ilə təmsil olunacaq. Yarış yanvarın 7-dək davam edəcək. Qeyd edək ki, Müşfiq İsayev məşhur güləşçimiz Xəzər İsayevin

qardaşıdır. Bu növdə dünya çempionu olan qardaşı kimi Müşfiq də uzun müddət güləşlə məşğul olub. Lakin 1990-cı ilin 20 yanvarında Bakıda ağırlaşmış rus hərbiçilərinin güllə-baranına tuş gəlməsi Müşfiqin həyatına son qoydu. Azərbaycan güləşi isə yalnız hər il onun xatirəsinə beynəlxalq turnir təşkil etməklə təsəlli tapır...

AZƏRBAYCANDA YENİLİK!

Kitab çap etdirmək istəyirsinizsə,

BİZƏ —

peşəkarlara müraciət edin!

☞ yığım,
☞ dizayn,
☞ səhifələmə
☞ və korrektura

pulsuzdur.

“ÇINAR-ÇAP” nəşriyyatı.
“ÇINAR-ÇAP” mətbəəsi.

Əlaqə telefonları:

90-27-57; 93-72-55; 98-95-55;

*Siz hansısa sənədi,
yaxud irihəcmli
materialı
təcili və keyfiyyətli
səviyyədə
tərcümə etmək is-
təyirsiniz?..*

Azərbaycan
Tərcümə Mərkəzi-
nə müraciət edin!
İngilis, alman,
fransız, rus, ərəb,
türk, fars dillərinə
və əksinə yüksək
səviyyəli tərcümə
və sənədlərin nota-
rarial qaydada təs-
diqi.

Bizim ünvan:
Nərimanov m-su,
Montin qəs.,
Ş.Mustafayev küç.
27/121 (“Azərbay-
can” restoranı və
AST-66-nin yanı)
Azərbaycan Tər-
cümə Mərkəzi
Tel: 66-23-10;
66-57-22

CAZİBƏDAR GÖRÜNMEK İSTƏYİRSİNİZSƏ

- ✓ Piy qatlarının liposaksiya üsulu ilə sorulması.
- ✓ Döşlərin böyüdülməsi və kiçildilməsi.
- ✓ Plastik əməliyyatlar (üzdə, burunda, gözdə, qulaqda, qashlarda, üz dərisinin çökilməsi, boyunda, qarında, ayaq və oğlarda).
- ✓ Qırqların qarşısını almaq üçün üzə platin, qızıl liflərin salınması.
- ✓ Yan və ayaqların kökəldilməsi.
- ✓ Dodaqların böyüdülməsi, əllərin cavanlaşdırılması, burun-dodaq büküşlərində qırqların əməliyyatsız müalicəsi.
- ✓ Kəsilmiş vətərlərin və sinir kötöklərinin bərpası.
- ✓ Başın dərisinə saç əkdirmə
- ✓ Ayaqlarda damar genişlənməsinin əməliyyatsız müalicəsi.

Əməliyyatları estetik cərrahiyyə sahəsində böyük təcrübəsi olan
professor Camal Əzimzadə aparır.

Yüksək keyfiyyət-sərfəli qiymət!

Ünvan: Hidayətəddə 45, “Funda” tibb mərkəzi.
Tel: 40-98-66, 66-28-44, 67-55-82, Mob: (850) 210-26-30

BP istehsalı olan Visco motor yağları alın!

Bu günün və sabahın hər tip mühərrikləri üçün sintetik və mineral yağlar

Visco 7000
Visco 5000
Visco 3000
Visco 2000
Visco Diesel

- Soyuq mühərrikin işə salınmasında rahatlığı təmin edir
- Mühərrikin gücünü artırır.
- Yanacaqın sərfini azaldır, yağlama müddətini uzadır.
- Mühərriki hissən təmizləyir
- Mühərriki daim təzyiqlə təmin edir
- Mühərriki qızmaqdan qoruyur.

Bütün yağlar Avropada istehsal olunub

Visco yağları — müstəsna motor yağları olmaqla avtomobilinizin ideal hərəkətini hər zaman təmin edir

Petrochem Group. 370100, Bakı Mətbuat prospekti, 31,
Tel: 97-61-06, 97-61-07 Faks: 97-61-20

TƏRCÜMƏ

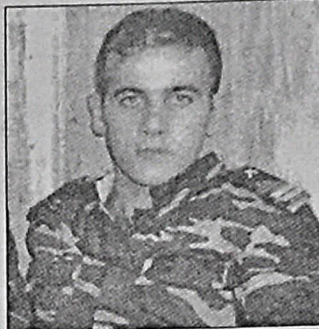
Müstəqil Tərcüməçi kimi ingilis, rus dillərindən Azərbaycan dilinə və Azərbaycan, rus dillərindən ingilis dilinə bütün üslubda mətnlərin, müxtəlif həcmdə kitabların, məcmuə və s., rəsmi sənədlərin, qanunvericilik aktlarının, habelə internetdən istənilən mövzuda məlumatların götürülüb tərcümə edilməsi və onların kompüterdə yığılması ilə məşğul oluram. Vaxtınıza qənaət məqsədilə sifarişləri faks və elektron poçtla qəbul edib göndərirəm. 1 səhifə normativi 270-300 sözdür. Keyfiyyətə və razılaşdırılmış müddətdə icraya üzrlü səbəblər istisna olmaqla təminat verim. Tərcüməçi kimi iş stajı: 22 il. Tərcüməhaqları qarşılıqlı surətdə razılaşdırılmaqla ödəniş istənilən formada ola bilər. Tel.: 47-17-27; 850-311-48-05 (təkrar zəng edə bilərsiniz); E-mail:tercumechi@azdata.net. Qurban Rzayev

Şollar

Cavanlıq Mənbəyi

tel: +90-72-29 e-mail: dushes@shollar.com

Əzizimiz Vüsal!

Səni 20 yaşının tamam olması münasibətilə təbrik edir, cənsağlığı, uzun ömür və sevgi dolu həyat arzulayırıq. Arzu edirik ki, heç bir zaman səni sevənlərin gözünü yolda qoymayasan.

*Gəlişini səbirsizliklə
gözləyən səni sevənlər*

ОКНА, ЖАЛЮЗИ И № 1

Окна и оконные системы (PVC) собственного производства

INTIBAH SANI

Amarant

от 9 \$

г. Баку, ул. Зорге, 5
(за отелом “Абшерон”).
Тел: 98-58-88, 93-27-33.

Вертикальные; Горизонтальные: 16-25 мм. Защитные жалюзи; Рулонные шторы Антикомариные сетки; Гаражные ворота с ДУ

Öncə Vətəndir! Milliyət

“Milliyət” - daha bir qəzet yox, dahi bir Sevgidən - millət sevgisindən doğulan qəzet!

Mənəviyyət hər şeydir, hər şey mənəviyyət deyil; sözümlə canı, fikrimizin dayağı, əqidəmizin bayrağı bu olacaq.

Böyük millətimize ayna olacaq “Milliyət” gəlir. Bu aynada görə bilərsiniz milli gözəlliklərinizin öyücüsü, eyblərinizin döyücüsü olun!

“Milliyət” - millətsevərlərin qəzeti!

Hər bazar günü “Milliyət”də görüşək!

“525-ci qəzet”in kollektivi iş yoldaşları Sevdə Sultanovaya DAYISI QIZININ vəfatından kədərli olduğunu bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Rəşad Məcid və Zəminə Əliqızı Bakı Mətbuat Klubunun əməkdaşı Sevdə Ömərəyevə atası AVTANDİL KİŞİNİN vəfatından kədərli olduğunu bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Afaq Məsud Məzahir Süleymanzadəyə qardaşı AKİFİN vəfatından kədərli olduğunu bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Bədirxan Başkeçidli və Əhmədovlar ailəsi Vurgun Əyyuba anası ŞƏKƏR XANIMIN vəfatından kədərli olduğunu bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Qəzet 1992-ci il noyabrın 17-dən çıxır.

Baş redaktor: Rəşad Məcid

Redaktor: Yaşar Əliyev

Baş redaktor müavini: Yusif Rzayev

Redaktor müavirləri: Kamran Həsənlı, Seyfəddin Hüseynli
Məsul katib: Qalib

Qəzet bazar və bazar ertəsindən başqa hər gün çıxır

Ünvan: 370033, Bakı, Ş.Mustafayev küçəsi-27/121

Telefon: 66-67-98, 66-93-40

Faks: 66-25-20

İnternet ünvanı: www.525ci.com

E-mail: 525@azdata.net, info@525ci.com, mail@525ci.com

Qəzet “Azərbaycan” nəşriyyatının mətbəəsində çap olunub.

Lisənziya: B-484-ABN 022684 Təsisçi: “525” şirkəti

Mətbuat və İnformasiya Nazirliyi.

İndeks: 0046, tiraj: 3725, sifariş: 3

Müəlliflərin mövqeyi redaksiyanın mövqeyi ilə üst-üstə düşməyə bilər. “TURAN”, “EM-PI-EY”, “ŞƏRQ”, “TREND”, “OLAYLAR” və “AZADINFORM”un informasiyalarından istifadə olunub. Dərc olunan reklamların mətninə görə redaksiya məsuliyyət daşmır.